

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

PONOVNO GRAFITI NA DOMU DSHV-a

BROJ
443

Subotica, 16. rujna 2011. Cijena 50 dinara

BEZ HRVATSKIH ODJELA
U PODUNAVLJU

ŠTO PREDVIĐA
ZAKON O RESTITUCIJI

UVOD U GLASOVANJE
O VOJVOĐANSKOJ IMOVINI

INTERVJU
OGNJE SVILIČIĆ

PRED POPIS HRVATI U ZEMUNU

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Kredit za refinanciranje

bez valutne klauzule

bez naknade za
odobravanje, bez
depozita i udjela

odobravanje odmah
po otvaranju tekućeg
računa

NKS - referentna kamatna stopa
NBS + 6,00% godišnje

18,50 % godišnje
na dan 08.04.2011.

EKS = NKS

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

do **84**
mjeseca

HosanaFest

UČVRŠĆENI VJEROM

Hala sportova
18.09.2011. u 20 sati

HosanaFest 2011

FESTIVAL HRVATSKIH DUHOVNIH PJESAMA - SUBOTICA

Kupnjom ulaznice pomažete oporavak ovisnika o drogi,
alkoholu, kocki... u Zajednici Hosana. Hvala!

ulaz: 200 dinara
Ulaznice se mogu kupiti na dan festivala
pri ulasku u dvoranu

Identitet na kušnji

Hrvatsko nacionalno vijeće već više od dva mjeseca provodi kampanju pod sloganom »Izjasni se Hrabro« kojom se svi oni koji se osjećaju Hrvatima pozivaju i ohrabruju da se tako i izjasne na predstojećem popisu stanovništva. Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović pohvalio je, nedavno tijekom boravka u Šidu, slogan i vizualni identitet kampanje i pozvao svoje sunarodnjake da se izjasne kao Hrvati, jer o tome ovisi i ostvarivanje manjinskih prava. S druge strane neki smatraju kako za izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti nije potrebna niti kampanja niti hrabrost već samo nacionalna samosvijest i poštenje. Treći pak smatraju kako to pitanje uopće nije niti bitno već je bitna ekonomija, gospodarstvo, a pošto se od nacionalnog identiteta ne živi, ne treba mnogo niti obraćati pozornost na to.

Ima i onih koji smatraju da su tzv. »nacionalne podjele« štetne i opasne, pretpostavljajući valjda da nacionalni identitet i nacionalni ponos neminovno vode u nacionalizam i sukobe. Različita istraživanja, međutim, pokazuju kako ne postoji linearna povezanost od nacionalnog ponosa do nacionalne isključivosti ili nacionalizma. Drugim riječima, svijest i ponosno iskazivanje vlastite nacionalne pripadnosti ne vodi nužno mržnji prema pripadnicima drugih naroda. Negativni stavovi prema drugim narodima, isključivost i mržnja povezani su, pokazala su neka istraživanja, ne s pozitivnim nacionalnim identitetom neke osobe već upravo suprotno, s nedostatkom vlastitog pozitivnog identiteta ili s krizom identiteta.

Ako u ovome okviru pokušamo razumjeti antihrvatske grafite i povike na nogometnoj utakmici s NK Osijekom u Subotici, radi se o pojedincima koji nemaju izgrađen vlastiti identitet i zbog toga su skloniji razvijanju negativnih emocija, vjerovanja i stavova prema manjinama. Dakle, ovakvo ponašanje može se znanstveno istražiti, razumjeti i objasniti. Međutim, od političara se očekuje nešto drugo, a to je da se javno ukaže i osudi govor mržnje, bilo da je riječ o grafitima ili skandiranjima na utakmici, i da različitim mjerama pokušaju takve pojave spriječiti.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

DSHV demantira navode Subotičkih novina

STRANKA NIJE IMALA MOTIV DISKVALIFICIRATI MONS. ANDRIJU KOPILOVIĆA.....7

TEMA

Što predviđa Prijedlog zakona o restituciji Republike Srbije

PARAGRAFI BUDE I NADU I STRAH.....8-9

Skupština subotičke Udruga za povrat imovine održala izvanrednu sjednicu
NOVA PLJAČKA OPLJAČKANIH.....10-11

Upis prvaša u Sonti i Bačkom Monoštoru

IZUČAVANJE HRVATSKOG JEZIKA ISPRED HRVATSKIH ODJE-LA.....16-17

INTERVJU

Ognjen Sviličić, redatelj i scenarist
USPIO SAM ZAHVALJUJUĆI TELEVIZIJI.....12-13

SUBOTICA

U susret popisu stanovništva u Republici Srbiji

STVARANJE BILJEŽNICE O STANJU NA TERENU.....22-23

V. Subotička brazda, prvi puta po pravilima Svjetske oračke organizacije

UČENJE EKONOMSKE KORI-STI.....18-19

DOPISNICI

U Tuzli predstavljena monografija »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«.

NA PUTU ZAJEDNIŠTVA.....24-25

KULTURA

Likovna kolonija »Colorit 2011.« u Somboru

INSPIRACIJA U URBANOJ SREDINI.....33

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

GLAZBENO NASLIJEĐE RAZLIČITIH KRAJEVA.....35

SPORT

Bela Temunović, predsjednik HAŠK-a Zrinjski iz Subotice

MJESTO NAM JE U SREDINI TABLICE.....49

POVLAČANJE PREDSEDNIKA ORGANIZACIJSKOG ODBORA DUŽIJANCE IZAZVALO NAGADANJA O SREDSTVIMA UTROŠENIM ZA TU GRADSKU MANIFESTACIJU

Davor Dulić: Ostavku sam najavio već ranije

Kompletan izvještaj o svim prihodima i troškovima ovogodišnje Dužijance, kao i pojašnjenja vezana za ostavke na nekoliko dužnosti, podnio sam Upravnom odboru Hrvatskog kulturnog centra, a nakon povratka s godišnjeg odmora obrazloženje ću dati i široj javnosti, poručio je u priopćenju Dulić

Iako je ovogodišnja Dužijanca završena, o njoj se u subotičkoj javnosti priča skoro i više nego tijekom njezina trajanja. Tomu je navise pridonijela prošlotjedna novinska konferencija Saveza bačkih Bunjevaca, na kojoj je predsjednik te stranke *Mirko Bajić* upozorio na navodnu pronevjeru sredstava kojima je organizirana ovogodišnja Dužijanca, zatraživši od meritornih da podnesu izvještaj o ukupnim troškovima ove gradske manifestacije.

»Po gradu kruži priča da je pronevjeren nekoliko stotina tisuća eura. Zato tražimo od gradonačelnika Subotice *Saše Vučinića*, na čiji je prijedlog i imenovan Organizacijski odbor, da građanima Subotice podnese izvještaj o ukupnim troškovima ove gradske manifestacije. Voljeli bismo da nije istina da je pronevjeren novac, ali to da čelni ljudi napuštaju odbor ili bivaju razriješeni, a to se taji od javnosti, ukazuje da tu ima ozbiljnih stvari«, naveo je Bajić. Povodom Bajićeve prozivke, predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2011. *Davor Dulić*, koji je trenutačno na odmoru u Grčkoj, oglasio se u ponedjeljak, 12. rujna. U priopćenju za javnost Dulić potvrđuje kako je podnio ostavke na više dužnosti koje je obnašao, ali i

demantira Bajićeve spekulacije o pronevjeri sredstava.

»Povodom spekulacija u javnosti koje su se ovih dana pojavile u nekim sredstvima javnog informiranja, obavještavam javnost da sam podnio ostavku na dužnosti predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog kulturnog centra; voditelja folkloru u HKC-u; predsjednika Velikog prela i predsjednika Organizacijskog

Zato ne mogu povjerovati da čak ni čovjek kakav je gospodin *Mirko Bajić*, radi malo pojavljivanja u medijima, može biti toliko zlorad i bezobziran da moju odluku o povlačenju poveže s lokalnom samoupravom ili s umirovljenjem monsinjora dr. *Andrije Kopilovića*. To nije ni točno niti povezano, a o nevjerovatnim ciframa veza-

već smo podnijeli nadležnim službama. Kompletan izvještaj o svim prihodima i troškovima ovogodišnje Dužijance, kao i pojašnjenja vezana za ostavke na nekoliko dužnosti, podnio sam Upravnom odboru Hrvatskog kulturnog centra, a nakon povratka s godišnjeg odmora obrazloženje ću dati i široj javnosti«, kaže u priopćenju Davor Dulić.

Predsjednik HKC-a »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić* kaže za HR da su na sjednici Upravnog odbora Centra, održanoj prošloga petka, prihvaćene ostavke koje je Davor Dulić podnio na dužnosti koje je obnašao u HKC-u.

»Na mjesto vršitelja dužnosti predsjednika Izvršnog odbora imenovana je *Ruža Šimić*, a na ostale dužnosti na koje je Davor Dulić u 'Kolu' dao ostavke, bit će vremenom imenovani novi ljudi. Foklorni odjel nastavlja s redovitim radom. Budući da Organizacijski odbor Dužijance imenuje gradonačelnik, Davor Dulić je još uvijek predsjednik Organizacijskog odbora, i on će govoriti o dijelu vezanom za utrošena sredstva. Izvješće o utrošenim sredstvima on je podnio nadležnima, pa tako i Upravnom odboru 'Kola', rekao nam je *Ivan Stipić*.

D. B. P.

odbora Dužijance. Da ću se, nakon ovogodišnje Dužijance, povući s mjesta predsjednika Organizacijskog odbora najavio sam ranije i to obrazložio činjenicom da sam taj posao, u veoma teškim uvjetima, radio četiri godine i da smatram kako ga ubuduće treba raditi netko drugi.

nim za troškove ovogodišnje, stote Dužijance, koje spomenuti gospodin plasira u javnost, reći ću samo kako je ukupan proračun ovogodišnje Dužijance bio 12,5 milijuna dinara. Grad Subotica je jubilaru Dužijancu pomogao s 3 milijuna dinara, a izvještaje o utrošku ovih sredstava

OTVARANJE UREDA DSHV-A U NOVOM SADU

Osigurani bolji uvjeti za rad u glavnom gradu Vojvodine

Svečano otvorenje ureda Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Novom Sadu bit će održano u ponedjeljak, 19. rujna, u 19 sati. Ured se nalazi u poslovnom centru

»LUPUS«, Zmaj Jovina br. 28, I. kat.

»Nakon manje od godinu dana od osnutka Mjesne organizacije DSHV-a u Novom Sadu stekli su se i objektivni uvjeti za ozbiljniji rad, kako bi ova

mjesna organizacija naše političke stranke mogla sustavno i učinkovito djelovati u glavnom gradu Vojvodine. Zahvaljujući činjenici da DSHV ima status parlamentarne stranke, kao i komunikaciji s gradskim vla-

stima tijekom ljeta, uspjeli smo osigurati prostorije koje će omogućiti da se na političkoj karti Novog Sada i Vojvodine predstavimo u mnogo boljem svjetlu«, navodi se u priopćenju iz MO DSHV-a Novi Sad.

DSHV DEMANTIRA NAVODE SUBOTIČKIH NOVINA

Stranka nije imala motiv diskvalificirati mons. Andriju Kopilovića

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, Odbor podružnice Subotica, na svojoj sjednici, što je održana u Subotici 9. rujna u svezi s navodom u Subotičkim novinama od istog dana kako 'izvor Subotičkih novina kaže da je upravo DSHV imao snažan motiv da pokrene aferu o pronevjeri novca i tako diskvalificira velečasnog Kopilovića i približi se HKC-u Bunjevačko kolo', odlučno demantira da bi ikada monsijor *Andrija Kopilović* bio predmet bilo kakvog pokušaja radi diskreditacije od strane DSHV-a«, kaže se u priopćenju ove stranke. »Naprotiv, godinama prilikom naših proslava svete mise propovijedi za članove DSHV-a držao je upravo u narodu popularni i

umni monsijor Kopilović, pa je tako bilo i ove 2011. godine. Istine radi, od strane DSHV-a traženo je već davno da se ispita financijsko poslovanje i navodno veliki gubitak u poslovanju HKC-a Bunjevačko kolo, ali ta institucija ima i svoje rukovoditelje i nikada nije bio spomenut monsijor Kopilović.«

U nastavku priopćenja DSHV kaže: »Odbor podružnice smatra da je Fudbalski klub Spartak ponos svih građana grada Subotice, kako to opravdano piše i na Gradskom stadionu, ali ne može prihvatiti da djeca i mladići u skupini nazvanoj Blue marines uništavaju fasade objekata, tvrtki i prometne znakove u koje građani ovog grada ulažu novac, tako da već nema ulice u kojoj nije uništeno više fasada, a kada

se ulazi u grad gotovo da nema neoštećenog prometnog znaka. S druge strane, isti ti Blue marines su na nedavnoj utakmici u Subotici s NK Osijekom pogrdnim riječima vrijeđali i građane Srbije skandiranjem 'Ubij, ubij Hrvata', a da nitko na stadionu, niti glavni sudac, a ni dežurni policajci nisu upozorili ove mlade ljude na neprihvatljivo ponašanje.

I upravo nakon okončanja sjednice podružnice ponovno je ispisana grafitima i oštećena fasada na poslovnim objektima DSHV-a. Napominjemo da je policija prilikom ranijeg uništenja fasade otkrila počinitelje, a bili su to maloljetni članovi Blue marinesa, Viši sud u Subotici ih je kaznio, a DSHV nije tražio odštetu od roditelja, jer su isti bili

jako slabog materijalnog stanja. Očekujemo da policija otkrije i ove nove počinitelje, da se isti kazne, ali DSHV ne namjerava više praštati i izlagati se nepotrebnom trošku dovođenja fasade u ispravno stanje.

Smatramo da bi prvenstveno FK Spartak, ali i lokalna samouprava grada Subotice, trebali poduzeti korake da ovi mladi ljudi svoju ljubav prema nogometu i Spartaku iskažu sportskim navijanjem, a ne dokazivati ljubav prema klubu uništavanjem tuđe imovine i vrijeđanjem građana Republike Srbije.

Nadamo se da će se ovome stati na kraj, a potrebno je samo da nadležni uspostave kontakt s ovim ljudima i mislimo da bi ovo nasilje prestalo«, kaže se u priopćenju DSHV-a.

NOVI GRAFITI NA ZGRADI DOMA DSHV-A U SUBOTICI

Osuda incidenta i zahtjev da se počinitelji otkriju

U noći s petka na subotu, 9. na 10. rujna, za sada nepoznati počinitelji ispisali su ćirilne grafiti »Srbija« te četiri slova »S« na pročelju Doma DSHV-a u Subotici. U subotu je, s predsjednikom stranke *Petrom Kuntičem* zgradu obišla generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerkica Alajbeg*, te je tom prigodom osudila izazivanje ovakvih incidenata i bilo kakve provokacije na nacionalnoj osnovi. Od nadležnih tijela Republike Srbije zatražila je poduzimanje žurnih radnji kako bi se otkrili te kaznili počinitelji ovog inci-

dent. Incident je priopćenjem za javnost »najoštrije« osudilo i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske.

Ovaj čin osudio je i gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, koji je u priopćenju za javnost naglasio kako je Grad Subotica u prethodnom razdoblju poduzimao čitav niz mjera u suzbijanju pojave ispisivanja grafita na javnim i privatnim objektima, koja već duži niz godina predstavlja problem čitave zajednice. »Najnoviji primjer ispisivanja grafita na fasadi sjedišta Demokratskog saveza

Hrvata u Vojvodini je posebno osjetljiv s obzirom da se radi o prostorijama stranke nacionalne manjine. Osuđujući ovaj čin, Grad Subotica apelira na sve građane da, čuvajući duh tolerancije i zajedništva, preduprijede ovakve i slične pojave,

uz želju da predstojeći popis stanovništva ne bude razlog podjele Subotičana, već čin samostalnog i individualnog izjašnjavanja građana«, piše u priopćenju koje je potpisao gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*.

FOTO VIJEST: Bilbord u blizini subotičkog naselja Prozivka

ŠTO PREDVIĐA PRIJEDLOG ZAKONA O RESTITUCIJI REPUBLIKE SRBIJE

Paragrafi bude nadu, ali i strahove

Nasljednici oduzete imovine većinom smatraju kako je samo vraćanje njihove djedovine u naturi pravično rješenje te da je naturalna restitucija jedini model koji se može provesti, odnosno da je davanje druge imovine u državnoj svojini, kao drugi oblik kompenzacije, prihvatljiv i održiv. Međutim, kako stvari stoje, davanja druge, umjesto oduzete imovine, neće biti, već je u tim slučajevima predviđena financijska nadoknada

Zastupnici srbijanskog parlamenta trebali bi krajem rujna, kako je najavljeno, odlučivati o ispravljanju povijesne nepravde učinjene oduzimanjem imovine na ideološkim osnovama. Tako se barem službeno tumači skorašnje glasanje o usvajanju Prijedloga zakona o restituciji i odšteti uz prateće izmjene i dopune Zakona o vraćanju imovine crkvama i vjerskim zajednicama, kao i Prijedlogu zakona o javnoj svojini.

Opseg restitucije će, najavljuje se, po vrijednosti premašiti čitav proces privatizacije, jer će se od države u privatnu svojinu vratiti više od 4 milijarde eura u imovini i novcu. Srbijanski vicepremijer Božidar Đelić ocjenjuje kako će »unapređenje prvobitnog Nacrta zakona o restituciji omogućiti ispravljanje jedne velike povijesne nepravde«. Međutim, i prije nego što su se našli u parlamentu, predloženi paragrafi o restituciji meta su brojnih kritika na koje Đelić uopćeno odgovara: »Zakon nije mogao biti idealan, ali je realan i po mjeri Srbije te će veoma brzo ojačati vladavinu prava, ubrzati proces stranih investicija i povećati poduzetnički kapacitet zemlje. Moći ćemo napokon dati odgovor na jednostavno ali veoma bitno pitanje – što kome pripada u Srbiji – i time ispuniti preostali ključni dio našeg reformskog programa u cilju dobivanja statusa kandidata za ulazak u EU.« Time je, zapravo, potvrdio da je zakon o vraćanju imovine oduzete poslije Drugog svjetskog rata u raznim nacionalizacijama i provedbi agrarne reforme, jedan od ključnih kojima se Srbija mora pozabaviti

da bi dobila status kandidata za EU.

KAKO PRAVIČNO VRATITI DJEDOVINU

Nema sumnje da je vraćanje imovine kompliciran čin već zbog činjenice da će se u povratu starog vlasništva netko uvijek osjećati oštećenim, odnosno ugroženim. I pored već spomenutih 4 milijardi eura, koliko će procjenama biti vraćeno iz državnog u privatno vlasništvo, pitanje je kolika će biti efikasnost u provođenju normi. Predviđeno je, podsjetimo, da to vodi novotvorim agencija koja treba obraditi oko 150.000 predmeta u iduće tri godine. Pola milijuna eura je maksimalni iznos koji će bivši vlasnici oduzete imovine u postupku restitucije moći dobiti na temelju naslijeđa i po osobi. Primjerice, ako netko nasljeđu-

je odredila isti limit. »Nećemo praviti ultrabogate i cilj zakonske odštete, koju je Vlada Srbije već usvojila, je da se novcem svih građana ispravi nepravda u najvećem broju slučajeva, a ne da se stvori nova klasa bogataša. Ipak, moguće je da bi nekoliko tisuća ljudi moglo dobiti i više od pola milijuna eura, bez obzira na ograničenja, koji bi uzeli veći dio sume od 2 milijarde eura na uštrb svih drugih koji potražuju odštetu. Ovo rješenje je od općeg interesa, jer će omogućiti da ogromna većina ima veću korist od restitucije. Istovjetno ograničenje primijenila je i Hrvatska«, rekao je nedavno Đelić za list Blic. Prednost će, kako je ukazao, imati naturalna restitucija, dok će se novčana odšteta primjenjivati gdje ne bude moguće vraćanje imovine. Đelić je precizirao kako je za novčanu nadoknadu predviđeno

Sve će se znati 2014. godine

Točan broj ljudi kojima će imovina biti vraćena bit će poznat 2014. godine, s obzirom da prijavljivanje za njen povrat traje dvije godine. Tada će se znati i što se vraća u naturi, a što državnim obveznicama i u novcu. Vicepremijer Božidar Đelić tvrdi kako će od 2015. godine Srbija imati dovoljno novca za isplaćivanje obveznica, jer će tada prestati isplaćivati staru deviznu štednju i preusmjeriti ta sredstva na obveznice. »U naturi neće biti vraćana imovina koja danas ima legalnog vlasnika, jer ideja je da ne pravimo nove nepravde i da onome tko je nešto legalno kupio ne nanosimo nepravdu«, rekao je Đelić.

je imovinu od nekoliko bivših vlasnika, neće moći dobiti više od pola milijuna eura, bez obzira na broj vlasnika koje nasljeđuje. Prema objašnjenju predlagачa, do iznosa od pola milijuna eura došlo se nakon vaganja i na osnovi iskustava zemalja u okruženju, poput Hrvatske, koja

2 milijarde eura, što je maksimum od 6 posto BDP-a i što je odobrio Međunarodni monetarni fond (MMF). Što se tiče odštete kroz državne obveznice, one će biti izdane 2015. godine i denominirane u eurima, s kamatom od 2 posto, a bit će izdane na 15 godina, a za osobe starije od

70 godina na 5 godina. Inače, Prijedlogom zakona o restituciji usvojene su i izmjene pratećeg Zakona o konfesionalnoj restituciji, kojima je izjednačeno pravo crkava i vjerskih zajednica s pravima građana i tvrtki. Nije prihvaćen prijedlog starih vlasnika, tj. njihovih potomaka da se uvrsti supstitucija (naturalna zamjena) jer bi, kako se obrazlaže, »uvela proizvoljnost i mogućnosti za korupciju«. Suženi su i izuzeci u vraćanju reprezentativnih objekata na one gdje postoje ugovori s inozemnim veleposlanstvima, konzulatima, vojnim i trgovačkim predstavništvima. Prema Prijedlogu zakona samo će predsjednik Republike, Narodna skupština i Vlada Srbije moći sačuvati svoje reprezentativne objekte koji su prvobitno bili u vlasništvu države. »Za slučaj žrtava holokausta, koje nemaju žive nasljednike, predviđena je izgradnja memorijalnog centra i osnivanje fonda koji će njime upravljati«, objasnio je Đelić.

NI VUK SIT, NI OVCE NA BROJU

Mnogi, međutim, sumnjaju da će predloženim rješenjima i vuk biti sit, i ovce na broju. Brojne su, naime, primjedbe – od političara preko nasljednika i ekonomskih analitičara, pa do vojvođanskog zaštitnika prava građana. Što je,

dakle, po njima sporno u rješenjima novog zakona?

Najprije, nasljednici oduzete imovine većinom smatraju kako je samo vraćanje njihove djeđovine u naturi pravično rješenje te da je naturalna restitucija jedino provodiv model, odnosno da je davanje druge imovine u državnoj svojini, kao drugi oblik kompenzacije, prihvatljiv i održiv. Međutim, kako stvari stoje, davanja druge, umjesto oduzete imovine, neće biti, već je u tim slučajevima predviđena financijska nadoknada. Tamo gdje je moguće, imovina će biti vraćena, a osnova za takvo rješenje je nedavna odluka Ustavnog suda da je postupak, u kome je 40 posto imovine vraćeno crkvama, bio zakonit.

S druge strane, u strahu su potomci vojvođanskih kolonista koji su ovamo doseljeni nakon Drugog svjetskog rata, da će restitucijom biti vraćena imovina folksdojčerima čime bi oni mogli ostati »praznih ruku«. Prema objavljenim podacima Instituta društvenih znanosti do 1961. svaki četvrti ili peti Vojvođanin bio je doseljenik. Grube procjene su da je, nakon Drugog svjetskog rata, najmanje 40.000 višečlanih obitelji preseljeno iz siromašnih krajeva Bosanske krajine, Crne Gore, Like, Hercegovine, Dalmacije, s Korduna i Banije, ali i iz jugozapadne Srbije, Makedonije, Kosova, pa čak i

iz Slovenije. Prije toga, između 400.000 i 500.000 Nijemaca bilo je prinuđeno napustiti svoje domove. Odlukama tadašnje »nove« vlasti proglašeni su narodnim neprijateljima, oduzeta im je imovina, državljanstvo i građanska prava.

NIJEMCI ĆE TRAŽITI SVOJE

Po riječima *Rudolfa Weissa*, predsjednika Njemačkog narodnog saveza u Srbiji sa sjedištem u Subotici, od 3900 Nijemaca, koliko ih je prema posljednjem popisu evidentirano u našoj zemlji, njih 400 već je pripremilo zahtjev za imovinsku odštetu. Svaki deseti građanin Srbije njemačke nacionalnosti zatražit će kuću ili zemlju oduzetu poslije rata (Večernje novosti, kolovoz 2011.).

»Oni će tražiti svoje kuće ili vinograde ne radi materijalne nadoknade, nego zato što ta imanja za njih imaju neprocjenjivu emocionalnu vrijednost«, kaže Weiss i dodaje kako nikome ne pada na pamet bilo koga izbacivati iz kuća te načiniti novu nepravdu. Iz radne skupine za izradu Zakona o restituciji poručuju kako i stranci imaju pravo na povrat imovine. Državni tajnik u Ministarstvu financija i šef radne skupine *Goran Radosavljević* objašnjava: »Uvjet je da nisu već oštećeni nekim međuna-

Zamjerke SVM-a

Savez vojvođanskih Mađara uputio je Vladi Srbije i Ministarstvu financija prijedlog u cilju davanja doprinosa javnoj raspravi o nacrtu zakona o vraćanju oduzete imovine u kojem navode kako je za tu stranku neprihvatljivo ograničenje koje iz procesa restitucije isključuje pripadnike tzv. okupacijskih snaga. »Bilo bi nepravедno ukoliko bi se po automatizmu oduzelo pravo na vraćanje oduzete imovine osobama koje su prije tzv. okupacije imale prebivalište na teritoriju Srbije, a kasnije su izvršavale vojnu obvezu zakonom propisanu od strane vlasti koja je imala suverenitet u tom razdoblju«, navodi se u prijedlogu SVM-a. Lider SVM-a István Pásztor podsjeća kako je 1941. bački dio Vojvodine okupirala mađarska vojska. »Dok ta vojska kao okupacijska nije protjerana, ona je regrutirala vojnike i s ovih teritorija. Formalno-pravno svi ti ljudi su isključeni iz restitucije samo zato što su se morali odazvati vojnom pozivu«, objašnjava Pásztor i dodaje kako to ne znači da su ti vojnici bili počinitelji bilo kakvih zlodjela. On je dodao kako to nije samo mađarsko pitanje, jer se mora ići na pojedinačna rješenja i dokazivati za svakog pojedinca je li, kao pripadnik tih jedinica, bio počinitelj zlodjela.

rodnim ugovorom, koji je potpisala bivša Jugoslavija ili na neki drugi način, da postoji reciprocitet (da i naši građani u toj zemlji mogu steći ili naslijediti imovinu) i da nisu bili pripadnici stranih okupacijskih snaga. S Njemačkom je bivša Jugoslavija svojevremeno potpisala ugovor poznat kao »Ugovor Tito – Brandt«, i veliki broj protjeranih folksdojčera njime je već oštećen. Ipak, još se službeno ne zna koji je to broj, a koliko njih još čeka kompenzaciju. Oni koji se budu našli na popisu za restituciju imat će pravo na povrat kuća, ali ne i poljoprivrednog zemljišta, jer strani državljani ne mogu u Srbiji posjedovati oranice. Ovo će se vremenom vjerojatno mijenjati kada Srbija počne pregovore s EU.

ODŠTETA MORA VAŽITI ZA SVE

I dok Božidar Đelić objašnjava kako u restituciji neće moći sudjelovati »pripadnici okupacijskih snaga i njihovi nasljednici i državljani zemalja koje to pravo nisu dali srpskim državljanima«, vojvođanska zaštitnica građana *Aniko Muškinja-Hajnrih* navodi kako je nekoliko neprihvatljivih odredaba iz Nacrta zakona o vraćanju imovine. Prema njima, vraćala bi se imovina oduzeta

poslije 9. ožujka 1945. godine. Aniko Muškinja-Hajnrih takvo rješenje smatra nepravičnim i ističe kako je imovina oduzimana i prije 1945. godine. Ona je navela primjer židovske zajednice, čijim je pripadnicima oduzimanje imovine počelo 1941. godine. Pokrajinski ombudsman smatra kako bi trebali biti oštećeni svi kojima je imovina nepravедno oduzeta, odnosno da pojedinim kategorijama stanovništva kojima je nanesena šteta ne bi smjela biti uskraćena mogućnost odštete ili vraćanja imovine. U povodu odredbi u nacrtu tog zakona kojima su regulirani oblici vraćanja imovine, ona veli kako bi bilo pravično omogućiti i supstituciju, kao jedan od oblika ostvarenja tog prava, jer bi se ona mogla predvidjeti i za slučajeve u kojima je oduzeto poljoprivredno zemljište. Vojvođanska zaštitnica prava građana upozorava i kako je nepravедna odredba u nacrtu zakona kojom je predviđeno da nemaju pravo na vraćanje imovine oni koji su bili prisilno mobilizirani od strane okupacijskih snaga u Drugom svjetskom ratu, ili njihovi nasljednici jer je, kao što se zna, krivica za zločin individualna, što je princip međunarodnog i domaćeg kaznenog prava.

Bojana Oprijan Ilić

U POVODU PRIJEDLOGA ZAKONA O RESTITUCIJI SKUPŠTINA SUBOTIČKE UDRUGE ZA POVRAT IMOVINE

Nova pljačka opljačkanih

Mnogi od sadašnjih aktera u vlasti dopustili su, napose nakon 5. listopada 2000., prodaju imovine koja će biti predmet restitucije u bescijenje, navodeći na zaključak da se to odvijalo po najljepšim pravilima mita i korupcije

Država se priprema za pljačku građana čiji su preci od prethodne države bili opljačkani prije 60 i nešto godina, zaključak je svih sudionika izvanredne sjednice skupštine subotičke Udruge za povrat imovine, održane u nedjelju u velikoj dvorani Nove općine u Subotici.

Razlog nedjeljnom okupljanju oko 200 članova, koji po raznoraznim osnovama potražuju imovinu svojih predaka, bio je Prijedlog zakona o povratu imovine i odšteti što ga je 7.

rujna usvojila Vlada Srbije na već tradicionalnoj telefonskoj sjednici. Osnovna primjedba, ako je to odgovarajući izraz za sve ono što se moglo čuti na sjednici, tiče se izostavljanja mogućnosti supstitucije (zamjene) imovine u slučajevima kada se odšteta ne može obaviti u naturalnom obliku. Naime, Prijedlogom zakona u takvim je slučajevima, a (pokazat će se) nije ih malo, predviđena odšteta u obliku obveznica, čija će isplata na snagu stupiti 2015. i koja će se odvijati tijekom sljedećih 15 godina (iznimku čine nasljednici s preko 70 godina, koji će papire primati ubrzano: tijekom 5 godina)!

dećih 15 godina (iznimku čine nasljednici s preko 70 godina, koji će papire primati ubrzano: tijekom 5 godina)!

UMJESTO VLASNIKA – »BIREŠI«

Predsjednik subotičke Udruge za povrat imovine *Milan Uzelac* istaknuo je kako je takav prijedlog neprihvatljiv, jer država, po njegovim riječima - napose kada je riječ o poljoprivrednom zemljištu - raspolaže sa sasvim dovoljno imovine da se odšteta

može obaviti i zamjenom. U prilog tome njegov kolega iz Sombora *Đuro Bošnjak* naveo je i konkretan podatak:

»Znamo da se naš zahtjev odnosi na oko 130.000 hektara, a da je Ministarstvo poljoprivrede u najam izdalo preko 400.000 hektara zemlje, pri čemu tu najamninu još i ubira. Dakle, za supstituciju ima mogućnosti, ali je očito da tu imovinu žele zadržati za sebe, a nama platiti šarenom lažom. Na taj način država će našu zemlju prodati nekim bogatim ljudima koji će

TKO JE I ZAŠTO ODGOUDIO SJEDNICU VOJVODANSKE SKUPŠTINE?

Uvod u glasovanje o vojvođanskoj imovini

*SVM neće odustati od svojih stavova u svezi sa zakonom o javnoj svojini, tvrdi predsjednik SVM-a István Pásztor * Po mojim informacijama svi amandmani koje je Vojvodina uputila prihvaćeni su, što će donijeti dozu olakšanja, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić*

Pitanje tko je i zašto u nedjelju kasno navečer svim pokrajinskim zastupnicima u telefonskom razgovoru sugerirao da u ponedjeljak, 12. rujna, ne dođu na sjednicu Skupštine Vojvodine, još uvijek je bez odgovora, a činjenica da je to urađeno bez ovlasti predsjednika *Sándora Egeresija* u vojvođanskoj javnosti ocijenjena je skandaloznom. U izjavi za medije predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* je kazao kako on nije otkazao sjednicu, već da nije održana zbog tehničkih propusta zbog čega je zatražio odgovornost tajnika Skupštine AP Vojvodine *Milorada Gašića*, te ocijenio kako je na taj način došlo do rušenja ugleda Skupštine APV, kao i ugleda i dostojanstva zastupnika.

Podsjetimo, Vlada Vojvodine ranije je utvrdila prijedlog pet amandmana na Prijedlog zakona o javnoj svojini koji su poslije rasprave u Skupštini Vojvodine,

na spomenutoj otkazanoj sjednici, trebali biti upućeni Skupštini Srbije.

SVM OSTAJE DIO PARLAMENTARNE VEĆINE

Potpredsjednik Vlade Vojvodine i predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *István Pásztor* istaknuo je kako se nikada do sada nije dogodilo da netko sebi prisvoji pravo umjesto predsjednika Skupštine otkazati sjednicu te da bi »predsjednik trebao podnijeti

kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja, da se to istjera na čistac, jer se tako u normalnim demokratskim državama ne rješavaju problemi«. On je na pitanje novinara odbio reći tko je otkazao sjednicu, ali je potvrdio kako je to bio netko iz redova DS-a. Pásztor je na konferenciji za novinare istaknuo kako SVM neće odustati od svojih stavova u svezi sa zakonom o javnoj svojini, koji su i predmet amandmana Vlade Vojvodine. »Zalagat ćemo se za ove stavove zbog toga što

smo uvjereni da je to dugoročno za svakoga dobro, zbog toga što je ova pokrajina sve to unijela u zajedničku imovinu, i zbog toga što je Vlada APV to definirala kao regionalnu ambiciju. Ostajemo dio parlamentarne većine, ne želimo destabilizaciju, ali ne želimo prihvatiti bilo kakvo oktroirano rješenje. Vojvodina je predugo čekala, ako sad propustimo šansu plašim se da drugu nećemo imati«, rekao je Pásztor.

Govoreći o Zakonu o restituciji on je rekao kako je u najmanju ruku cinično da oni koji su proćerdali 11 godina od kako se najavljuje ovaj zakon, sada pritiskaju da se prihvati zakon u proceduri jer su ostala dva tjedna za ispunjenje svih zadataka do stjecanja statusa kandidata za EU. »To je veoma složen zakon po materiji, i mi smo veoma fleksibilni što se tiče rješenja, ali ima rubikona preko kojih ne možemo prijeći. Jedan od takvih za nas jest pitanje dizanja na zakonsku snagu institucije kolektivne kri-

BORIS TADIĆ: NEĆU POTPISATI NIŠTA PROTUUSTAVNO

Predsjednik Srbije Boris Tadić je povodom usuglašavanja prijedloga zakona o javnoj svojini rekao kako »pozdravlja demokratski dijalog Vlade Srbije i Vlade Vojvodine, ali ne i rješenja kojima bi se kršio Ustav«.

Predsjednik Srbije je upozorio da sva rješenja u zakonu o javnoj svojini trebaju biti djelotvorna i osigurati poštovanje integriteta Srbije, ustavnih načela i zakonskih principa. »Ja ću potpisati svako rješenje koje osigurava integritet Srbije, ali neću potpisati niti jedno rješenje koje ugrožava integritet i cjelovitost države«, rekao je Tadić.

MOVINE ODRŽALA IZVANREDNU SJEDNICU

s tom imovinom ući u Europsku Uniju i tada je po desetostruko višoj cijeni prodati strancima kako bismo mi na koncu postali njihovi 'bireši'. U ovako predviđenom scenariju svi zarađuju na imovini nasljednika onih kojima je oduzeta.«

Koordinator Mreže za restituciju *Mile Antić* u svojem je izlaganju istaknuo kako je posebno problematično što država do sada nije popisala imovinu kojom raspolaže, niti su njezini službenici odgovorili na pitanja što namjeravaju s njom:

»Ako ova Vlada ima namjeru tu nepopisanu imovinu, umjesto vratiti je građanima koji na to imaju legitimno pravo, prenijeti u partijsku imovinu poput raznoraznih 'delta', 'vicotiora

groupa', 'mk commercea' itd. ili u partijsku svojinu lokalne samouprave, onda se ova Vlada priprema za zločine u budućnosti. Na taj način već sada ne čini samo zločin prema sadašnjim nasljednicima nego i prema budućim generacijama.«

UMJESTO NASLJEDNIKA – NAIVNI

Ništa manje plastičan nije niti Antićev opis onih koji se ipak odluče za odštetu u obliku obveznica:

»To su lanci za lakovjerne i udice na koje će se zacijsati netko upecati, netko tko je bio lijen do sada i netko tko je povjerovao i u Dinkićeve besplatne dionice. Dakle, taj

koji vjeruje da će odlaskom na šalter pošte riješiti pitanje vraćanja svoje imovine ne samo da je naivan, nego se i svojevrijedno za sva vremena odriče od nje.«

Niti predviđenih 2 milijarde eura (u dinarskoj protuvrijednosti) nisu, po ocjeni Udruge, dostatne realnoj vrijednosti i stvarnoj nadoknadi oštećenih. Stoga bi, po riječima Uzelca, ovaj iznos trebao ostati otvorenim sve dok se ne utvrdi stvarno stanje.

Jednako kako su uvjereni u novu pljačku države članovi Udruge uvjereni su i da se ovaj zakon donosi isključivo zbog pritiska EU. Spominjući da su sve zemlje koje su ovaj zakon usvojile (a učinile su to sve osim Srbije) ujedno i riješile pitanje, ne samo privatne imovine, nego i vlasničkih prava prilikom njezi-

ne kupovine ili prodaje, članovi Udruge u EU vide posljednju šansu za ispravak nove nepravde koja im se priprema u obliku Zakona o povratu imovine i odšteti. Kada je riječ o Vladi i zastupnicima u Skupštini (kojima su u nedjelju upućeni zaključci), nitko im ne vjeruje. Razloga za to je puno, a navedimo samo neke od njih: mnogi od sadašnjih aktera u vlasti dopustili su, napose nakon 5. listopada 2000., prodaju imovine koja će biti predmet restitucije u bescijenje, navodeći na zaključak da se to odvijalo po najljepšim pravilima mita i korupcije; nitko od njih zbog toga do sada nije odgovarao; istim tim ljudima sada se povjerava posao vraćanja i odštete, a iz njega su isključeni oni na koje se to odnosi.

Z. R.

vice. Mi na to ne pristajemo, pa makar u dogledno vrijeme ne stekli status kandidata, jer je to civilizacijsko pitanje«, rekao je Pászor.

Inače, u Skupštini Srbije je također u ponedjeljak odgođeno glasovanje o predloženom Zakonu o željeznicama, jer su zastupnici SVM-a napustili sjednicu i time uskratili kvorum, budući da Vlada Srbije nije usvojila amandmane ove stranke kojima je traženo da dio željeznica na teritoriju Vojvodine bude u svojini pokrajine.

RJEŠENJE ĆE SE SIGURNO NAĆI

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i republički zastupnik *Petar Kuntić* smatra kako je uskraćivanje kvoruma na

sjednici republičkog parlamenta samo uvertira pred događanja koja će se desiti oko glasovanja o Zakonu o javnoj svojini.

»Mislim da je to sada i vlast shvatila i zato je glasovanje pomaknula za 26. rujna kada će biti u paketu glasovano i o restituciji, i o javnoj svojini, kao i o Zakonu o željeznici, koji je bio predmet spora. Dakle, glavne stvari će se dogoditi u sljedećih nekoliko dana, a mislim da je u čitavoj priči glavni pomak napravljen prilikom sastanka predsjednika pokrajinske i republičke vlade *Pajića* i *Cvetkovića*. Po mojim informacijama svi amandmani koje je Vojvodina uputila prihvaćeni su, što će donijeti dozu olakšanja. Siguran sam da 26. rujna niti jedna stranka na glasovanju neće dopustiti pad Vlade mjesec dana

prije dobivanja kandidature i da je zapravo ovo bilo ispipavanje pulsa i nagovještaj da možda neke stranke imaju i rezervne koalicijske partnere za buduće izbore«, ocijenio je Kuntić.

Na pitanje nije li odluka zastupnika SVM-a o uskraćivanju kvoruma pritisak na republičku Vladu kako bi amandmani vojvodanske Vlade bili ozbiljnije prihvaćeni, Kuntić smatra da, premda je SVM od svega politički najviše profitirao, ipak ništa nije ovisilo o toj stranci već isključivo o odnosu unutar Demokratske stranke.

»Po mom mišljenju problem je bio na razini dviju vlada -

pokrajinske i republičke, a sada kada je to izgladeno može uvjetovati tko što hoće jer će se sigurno naći rješenje za skupštinsku većinu«, smatra Kuntić. Na pitanje ima li saznanja o tome jesu li vojvodanski amandmani prihvaćeni onako i kako ih je pokrajinska Vlada predložila, on kaže: »Informacije koje sam dobio kao koalicijski partner DS-a od mojih prijatelja zastupnika je da su svi amandmani koje je pokrajinska Vlada uputila republičkoj prihvaćeni. Je li to baš sve tako vidjet ćemo za koji dan kada dobijemo službene informacije«.

S. Mamučić

AMANDMANI VLADE VOJVODINE

Pokrajinska Vlada je amandmanima tražila pravo svojine nad svim onim što je izgrađeno iz proračuna Vojvodine, uključujući i kanalsku mrežu na teritoriju pokrajine, kao i objekte željezničke infrastrukture od regionalnog i lokalnog značaja. Također, ceste drugog reda koje povezuju dva ili više okruga na teritoriju Vojvodine, te pravo svojine i nad objektima na teritoriju bivših jugoslavenskih republika koji su bili u društvenoj svojini, a na kojima je kao nositelj prava raspolaganja bila upisana Vojvodina, odnosno javna poduzeća ili ustanove čiji je osnivač pokrajina.

U amandmanima Vlade APV traži se i prijenos udjela i dionice Novosadskog sajma i drugih poduzeća u javnu svojinu Vojvodine. U najvećoj mjeri ovi zahtjevi zapravo su zasnovani na važećim rješenjima Zakona o utvrđivanju nadležnosti Vojvodine.

OGNJEN SVILIČIĆ, REDATELJ I SCENARIST

Uspio sam zahvaljujući televiziji

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Filmom »Oprosti za kung fu« mladi hrvatski redatelj *Ognjen Sviličić* skrenuo je pozornost javnosti na sebe, a već sljedeći film »Armin« potvrdio je redateljevu umjetničku kvalitetu svrstavši ga u sam vrh suvremene hrvatske kinematografije. Tijekom ljetosnjeg filmskog festivala na Paliću Sviličić je bio član stručnog žirija, a s obzirom da u natjecateljskom programu nije bilo hrvatskih filmova, na specifičan je način reprezentirao svoju zemlju i njezinu filmsku sadašnjost.

HR: Isprva »Oprosti za kung fu«, a potom i »Armin« na određeni način su vas »katalpurali« u sam vrh suvremene hrvatske kinematografije, načinivši od vas pomalo kulturnog redatelja koji na jedinstven način tretira pojedine situacije hrvatske svakidašnjice. Kako danas gledate na svoje filmske prvijence?

Vrlo sam ponosan na navedena filmska ostvarenja koja sam redateljski potpisao, s obzirom da su oba, za razliku od drugih hrvatskih filmova, prilično uspješno primljena i u inozemstvu. »Oprosti za kung fu« i »Armin« sudjelovali su na Berlinskom festivalu, uz nastupe na još puno drugih festivala diljem svijeta i nagrade koje su osvajali na njima, te su doživjeli distribuciju u SAD-u, Francuskoj, Njemačkoj...

HR: Uz redateljsku »palicu«, često je i »pero« u vašim rukama. Iz tog su »pera« proistekli brojni scenariji popularnih filmova i televizijskih serija.

Uz scenarije za svoje filmove dosta pišem i za svoje kolege, izdvojio bih scenarijski rad na filmu »Metastaze« koji je imao uspješnu distribuciju i u Vojvodini, radio sam na slovenskom filmu »Slovenka«, uz aktivno kontinuirano pisanje sce-

narija za popularnu televizijsku seriju »Stipe u gostima« koja se emitira u udarnom terminu na HTV-u.

HR: U kojoj su vam mjeri znanje i vještina koje ste stekli na Akademiji pomogli prilikom stvaranja prvoga cjelovečernjeg filma?

Osobno mislim kako je Akademija izuzetno dobra škola, samo što se na njoj stvari odvijaju isuviše sporo, dok je to u inozemstvu znatno brže i dinamičnije što se tiče kreativnog umjetničkog i stvaralačkog rada. Najvažnije u svemu je da ma što radili tijekom pohađanja filmske škole, morate stalno biti fokusirani na bavljenje filmom. Nije stvar u tome da samo snimate i radite točno ono što vam profesori tijekom školovanja sugeriraju, nego da koristite priliku što ste u društvu ljudi koji se bave filmskom umjetnošću i koji su zapravo »ludi za filmom«. Imate dvadeset godina, na pravom ste mjestu na kojemu ste u prilici biti u dodiru s mnoštvom informacija i zapravo se natječete tko će znati više o tome.

HR: Što smatrate najvažnijom osobinom jednoga filmskoga redatelja?

Ponajprije mislim kako je izuzetno važan određeni instinkt koji redatelj mora imati, jer dosta toga se da napraviti »zanatski«, osobito kada su u pitanju manje zahtjevne komercijalne stvari, ali režirati cjelovečernji igrani film i to onakav kakav si zamislio, to jednostavno čovjek mora imati u sebi.

HR: Na koji se način film rađa u glavi redatelja?

Ako ste autor filma postoji trenutak kada dobijete ideju koja je naizgled vrlo jednostavna, ali u sebi isto tako može imati i ozbiljniju dubinu. Kada osjetim da mi ta ideja dođe, zapišem je i ukoliko me ne pusti kroz deset dana, onda nastavim raditi na njoj. Bitno je da je ideja dovoljno dobra i da se njome čovjek bavi najmanje četiri godine, od

njenog samog nastanka do završetka distribucije filma. Također, ukoliko je ideja dovoljno dobra ona se jednostavno rađa u jednom trenutku, u tri sekunde...

HR: Danas, kada su iza vas uspješna igrana djela, zasigurno vam je puno lakše raditi na budućim ostvarenjima. Ali, kako je to izgledalo u prošlosti kada ste se trebali probiti iz redateljske anonimnosti?

Moj je početak bio zbilja jako težak, prije nego što sam napravio prvi film nije mi prošlo osam scenarija na raznim natjecajima, što će reći kako sam morao napisati devet scenarija da bih uspio snimiti prvi film. U takvim situacijama čovjek jednostavno mora zaboravljati na neuspjeh i nastaviti dalje u svom radu, jer ako ćete razmišljati o svakom scenariju koji nije uspio proći i kriviti druge zbog toga, proći će vam život u tome. Moj je izbor bio da sam prihvaćao činjenicu kako mi jedan scenarij nije prošao i odmah sam išao raditi drugi, također ako mi je film s kojim sam konkurirao bio preskup, išao sam raditi jeftiniji. Jer ako vam za jedan film trebaju četiri godine i onda još pet godina da razmišljate što biste napravili s njime, život će proći.

HR: Kakva je danas mogućnost za jednog mladog i talentiranog hrvatskog redatelja da se uspije probiti?

Sada je puno bolje. Ja sam uspio zahvaljujući televiziji, Hrvatskoj televiziji koja mi je dala šansu, prije svih *Tomislav Radić* i *Branko Schimdt* koji su vjerovali u mene i htjeli su mi pomoći kroz davanje kreativnog prostora. Danas postoji zakonska obveza, postoji Hrvatski audiovizualni centar, što je pandan Filmskom institutu u Srbiji, koji je organizacija u koju se slijeva novac iz javnih i privatnih televizija i medija koji se bave audiovizualnom djelatnošću. S tim novcem onda snimamo filmove. To je izvrsno i to je jedan od boljih zakona u Europi, a

*Nagrade na brojnim filmskim festivalima u inozemstvu **

*Prvi film tek u devetom pokušaju **

Minimalistički pristup stvara jeftinije filmove

na čelu te institucije se nalazi redatelj *Hrvoje Hribar* (»Što je muškarac bez brkova« op. a.) i on to izvrsno vodi. Dodatno, što cijelu stvar čini još boljom, svake godine se novac za projekt mora dati i jednom debitantu, što prije nije bilo obvezno. Istina, ne bude to baš previše novca, ali je tu prilika da se pokažeš, pa ako vrijediš i zavrijediš bit će sljedeći

Dva sunčana dana

Novi film Ognjena Sviličića zove se »Two sunny days«, a uz *Leona Lučeva* i ostale hrvatske glumce u njemu se pojavljuje i nekadašnji seks simbol *Sylvia Kristel*.

puta mnogo više.

HR: Postoje li neki hrvatski filmovi koji su utjecali na vas tijekom stvaralačkog sazrijevanja i koji su na određeni način usmjerili vaš kreativni rad?

Filmova iz prošlosti bivše zajedničke države sjećam se samo kao dijete, jer kada sam imao 18 godina Jugoslavija se već bila raspala. Volio sam jako *Branka Bauera* i njegove filmove »Samo ljudi«, »Ne okreći se sine«, koji su bili dobro zanatski napravljeni, volio sam, naravno, i glasoviti hrvatski film »Tko pjeva zlo ne misli«, *Zafranovićeve* filmove, *Tadićev* »Ritam zločina«, *Berkovićev* »Rondo« i još neke druge filmove koji su, moglo bi se tako reći, utjecali na moje kreativno sazrijevanje.

HR: A što je s utjecajem neke strane filmske škole?

Kada sam počeo snimati filmove tada je vrlo jak bio *Jim Jarmusch*, Amerikanac mađarskog podrijetla s filmom »Down by law« i meni se vrlo dopao njegov jednostavni stil, minimalizam prikazivanja priče koji počiva na jednostavnim pokretima kamere, te redateljski rad *Michaela Leeja* u filmu »Make it«. Taj minimalistički pristup me je ohrabrio da i sam napravim nešto slično, te da budem u mogućnosti snimati film sa što je moguće manje novca. I dobro je što sam zavolio te filmove koji

su jednostavni, nego da je to išlo u smjeru velikih povijesnih drama koje iziskuju ogromne količine financijskih potencijala. Upravo zbog toga i uspijevam snimiti filmove, jer za njihovu proizvodnju ne trebam previše novca.

HR: Otkrijte nam neke detalje u svezi sa snimanjem vašega prvijenca »Oprosti za kung fu«. Ima li ta priča podlogu u stvarnosti?

U biti, taj je film snimljen kao televizijska drama, zapravo televizijska serija u dva nastavka. Kada snimate nešto za televiziju onda ste u većini slučajeva svjesni kako to nikada neće završiti na velikom platnu, ali ja sam se nadao da ću to napraviti i na koncu sam uspio. Priča o kojoj govori film nije se dogodila u stvarnosti, ali s druge strane znam puno ljudi iz podneblja u kojemu se ona događa i mentalitet Dalmatinske zagore. Rođen sam u Splitu, a danas živim u Zagrebu i kao mali često sam putovao autobusom na toj relaciji, i uvijek sam tijekom putovanja gledao i analizirao ljude koji su ulazili i izlazili iz autobusa. Oduvijek sam gajio dobar osjećaj prema tim ljudima. Ma koliko oni djelovali žestoki i surovi, kakva je uobičajena predodžba o njima, imaju mnogo više ljudskosti nego većina ljudi. Tako mi je palo na pamet da napravim jednu toplu, ljudsku priču o njima.

HR: Jeste li imali bojazan da određena skupina ljudi u Hrvatskoj neće razumjeti poruku vašega filma, te da stranci neće razumjeti hrvatski humor koji na specifičan način obilježava cijeli film?

Ljudi su ipak skužili ono što sam htio. Slična se stvar dogodila i s »Arminom«, jer mi je primjericice jedan Nijemac rekao kako i on ima sličnog ujaka kakav je moj lik kojega tumači *Edin Hadžihafizbegović*, dok mi se jedan Japanac povjerio kako je njegov otac baš takav. Svatko ima neku svoju »vlašku«, što bismo mi rekli. Ukoliko imate dovoljno autentičnosti u filmu, ljudi će bilo gdje u svijetu pronaći neku sličnost s kojom će se identificirati.

HR: Na koji način birate glumce u svojim filmovima?

To je vrlo teško pitanje s kojim se uvijek moram nositi i zato uvijek radije nađem glumca koji je najbliži tom mom liku i stvarno mora biti dobar glumac. U biti je to jako teško u potpunosti pogoditi jer, primjericice, napišem lik poštara i sad je jednostavno nemoguće pronaći glumca koji u potpunosti podsjeća na tog poštara i pritom je izvrstan glumac. Na to se odmah mora zaboraviti. Zato uvijek uzmem nekoga tko najviše sliči onome što sam zamislio, pa onda dugo radimo na tom liku, dok ne dođemo do kvalitete. Ne volim raditi s glumcima koji su »brzi« i misle da se sve može uraditi na brzinu, jer se u brzini izgube neke nijanse koje su izuzetno važne i čine film zanimljivim.

HR: Jesu li glumci koji su, na koncu, glumili glavne role

Biografija

Hrvatski redatelj i scenarist Ognjen Sviličić rođen je 1971. godine u Splitu, gdje je završio klasičnu gimnaziju. Diplomirao je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Na festivalu u Karlovym varima za film Armin dobio je nagradu za najbolji istočni film. Živi i radi u Zagrebu.

u vašim filmovima bili prvi odabir?

Jesu. Ali smo prilikom njihova odabira zajednički napravili »još jednu ruku« scenarija na koji su se onda oni »nalijepili«, jer tekst u konačnici nije bio pisan za njih i ja nisam niti znao da će oni glumiti te moje imaginarne likove. Ali onda kad ih uzmem, radimo još jednu spomenutu modulaciju i fino oblikujemo tekst koji će ti glumci izgovarati u filmu.

HR: Za razliku od »Oprosti za kung fu« koji je čisto ruralni film, »Armin« je posve drugačija priča. Što vas je navelo da radite takav film, a ne možda neki logičniji nastavak priče koja vam je donijela veliki uspjeh kod publike i kritike?

Ideja za film došla mi je dok sam s *Brankom Schmidtom* radio na filmu »Put lubenica« i upoznao pravoga Armina, pa mi je pala na pamet ideja napisati scenarij i raditi na njemu. Što se tiče nekog logičnog nastavka mog »kung fua«, on se na određeni način događa u televizijskom serijalu »Stipe u gostima«.

HR: Pojavom modernih »Cineplex« kompleksa koji sadrže više kino dvorana, u Hrvatskoj je ponovno došlo do interesa za odlazak u kino. Kako gledate na ovu pojavu, posve normalnu za cijeli kino svijet i hoće li ona zaživjeti u Hrvatskoj?

To nitko sa sigurnošću ne može ustvrditi. No, činjenica je da se kod nas postupno razvija i žanrovski film umjesto ubičajenih drama koje su dominirale svih proteklih godina, napose i moji su filmovi također drame. Mladi ljudi moje generacije počeli su raditi žanrovska ostvarenja i interesira me hoće li novi trend uspjeti još više vratiti publiku u kina. Svi se trudimo i nastojimo vratiti publiku, no Hrvatska je ipak mala zemlja s malo kino publike.

HR: Koliko gledatelja se smatra pristojnim uspjehom jednog filma u kino produkciji?

Danas je uspjeh i 10.000 gledatelja, a osamdesetih godina prošloga stoljeća u bivšoj zajedničkoj državi »Tko pjeva zlo ne misli« imao je 100.000 gledatelja samo u Zagrebu. Okolnosti su se umnogome promijenile. Smatram kako je danas uspjeh kada film dođe na Hrvatsku televiziju i onda ga pogleda milijun ljudi. »Armina« je u kinu vidjelo 8000 gledatelja, ali ga je na TV-u vidjelo 25 posto stanovništva Hrvatske.

HR: Na koncu jedno pomalo nezahvalno pitanje za autora. Što mislite koji se od vaša dva spomenuta filma koji su vas proslavili više sviđa publici?

»Oprosti za kung fu« se više sviđa publici u Hrvatskoj, dok je »Armin« naišao na bolji prijem kod gledateljstva u inozemstvu. Isto tako me više ljudi doma znaju zbog »kung fua«, dok sam s »Arminom« poznatiji vani.

HRVATI U ZEMUNU PRED POPIS STANOVNIŠTVA

Znamo tko su nam bili preci, slijedimo njihov put

U proteklih pedeset godina broj Hrvata u Zemunu neprestano se smanjivao: s bezmalo 10 tisuća po popisu iz 1961. godine i 13 posto stanovništva, na nepune 2 tisuće i 1,27 posto, koliko je bilo na popisu 2002. godine

Kroz svoju 17 stoljeća dugu povijest Zemun je uvijek čvrsto bio povezan s hrvatskom državom i hrvatskim narodom. Ovaj je grad nakon ukidanja Vojne krajine 1881. i pripojen Hrvatskoj, čime je postao njen najistočniji grad, u samom kutu Srijema, nedaleko od ušća Save u Dunav. Povijesni razlozi doveli su do toga da je Zemun (kao i cijeli istočni Srijem) nakon Prvog svjetskog rata odvojen od Hrvatske te je 1934. godine pripojen beogradskoj općini.

SKRIVENI MEĐU JUGOSLAVENIMA

Nakon pripajanja Beogradu i kolonizacije stanovništva,

etnička slika Zemuna naglo se mijenja. Kraj Drugog svjetskog rata označio je novu golgotu za zemunske Hrvate koji su ubijeni u velikom broju. Početkom Domovinskog rata Zemun postaje veliko uporište Srpske radikalne stranke i *Vojislava Šešelja* što je dovelo do iseljavanja velikog broja Hrvata iz grada i okolice, te je samo u jesen 1992. godine Zemun napustilo više od tisuću Hrvata. U proteklih pedeset godina broj Hrvata u Zemunu neprestano se smanjivao: s bezmalo 10 tisuća po popisu iz 1961. godine i 13 posto stanovništva, na nepune 2 tisuće i 1,27 posto, koliko je bilo na popisu 2002. godine. Vlast Srpske radikalne stranke u Zemunu, gdje je gradonačel-

nik bio haški optuženik Vojislav Šešelj, kao i sve nevolje koju su snašle zemunske Hrvate, prouzročili su da na popisu iz 2002. pokraj 2 tisuće Hrvata u gradu ima i više od 3 tisuće Jugoslavena. Među te 3 tisuće Jugoslavena sigurno je i veliki broj Hrvata koji su se tako izjasnili zbog proživljenog straha tijekom 90-ih.

HRVATSKI DOPRINOS ZEMUNSKOM NASLIJEĐU

Zemun je grad koji je u prošlosti imao četiri hrvatska nogometna kluba: HŠK Građanski, HŠK Zemun, HŠK Dunav i HŠK Hajduk, zatim mnoga kulturno-umjetnička društva s

hrvatskim predznakom, kao i Hrvatsku štedionicu i čitaonicu te Hrvatski sokol. Mnogobrojni Hrvati ostavili su neizbrisive tragove u povijesti Zemuna, a njihova djela i danas svjedoče o hrvatskom naslijeđu u Zemunu. Među mnogobrojnim Hrvatima čija djela i danas krase Zemun su: *Franja Jenč*, *Josip Kraus*, *Franja* i *Stjepan Katinčić*, *Adam Filipović* i mnogi drugi. Zemunsku poštu, Djevojačku osnovnu školu, zgradu Električne centrale, Opću javnu bolnicu, zgradu Željezničke škole, zgradu Vodne zajednice, bolnicu milosrdnih sestara »Milosrdnica«, kao i mnoge druge građevine gradili su Hrvati.

U gradu koji je nekoć bio

Zemunsku poštu, Djevojačku osnovnu školu, zgradu Električne centrale, Opću javnu bolnicu, zgradu Željezničke škole, zgradu Vodne zajednice, bolnicu milosrdnih sestara »Milosrdnica«, kao i mnoge druge građevine gradili su Hrvati

Na budućem popisu zemunski Hrvati trebaju pokazati kako neće zaboraviti hrvatski doprinos zemunskom naslijeđu, jer budućnost Hrvata u ovom gradu, kao i prava koja jamči država Srbija, ovise i o njima samima

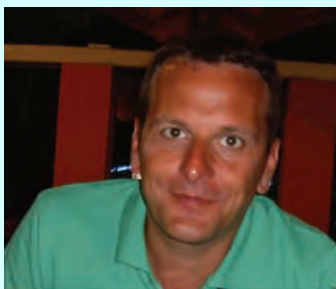
ponos srijemskih Hrvata danas djeluju Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić« i Društvo hrvatske mladeži Zemuna. Ovo nam govori kako je u Zemunu prošlo vrijeme progona i zastrašivanja Hrvata te da oni slobodno mogu izjasniti svoju pripadnost hrvat-

skom narodu i katoličkoj vjeri. Na budućem popisu zemunski Hrvati trebaju pokazati kako neće zaboraviti hrvatski doprinos zemunskom naslijeđu, jer budućnost Hrvata u ovom gradu, kao i prava koja jamči država Srbija, ovise i o njima samima.

MIROSLAV LEČER, PREDSEDNIK DRUŠTVA HRVATSKE MLADEŽI ZEMUNA

Pokažimo koliko nas ima

»U Zemunu, kao i u Srbiji općenito, postoji još izvjestan broj Hrvata koji se zbog straha iz 90-ih godina izjašnjavaju kao Jugoslaveni ili neopredijeljeni«, kaže predsjednik Društva hrvatske mladeži Zemuna Miroslav Lečer. »Ovom bih prigodom poručio da mjesta za strah više nema i da je normalno biti drugačiji od drugih, kao i da je normalno identificirati se sa svojim narodom. Vrijeme ratova i protjerivanja je prošlo, država Srbija je krenula europskim putem i svim građanima jamči prava i slobode. Došlo je vrijeme da pokažemo koliko nas doista ima u Zemunu i da ostvarimo naša manjinska prava koja nam država jamči. Naša prava ovise o tome koliko nas ima i zato za bolju budućnost zemunskih Hrvata – samo hrabro! Pozivam sve Hrvate na popisu stanovništva da budu HRabri i da se izjasne da su hrvatske nacionalnosti, da im je materinji jezik hrvatski i da su rimokatoličke vjere.«

JOZO DUSPARA, ŽUPNIK I DEKAN ZEMUNSKI Svi moraju jasno reći tko su i što su

»Ako promatramo posljednji popis stanovništva, a i predhodne u Zemunu, onda ćemo zapaziti kako se neprestano broj Hrvata smanjivao«, kaže vlč. Jozo Duspara, župnik i dekan zemunski. »Morali bismo se zapitati zašto je to tako. Kako to da su Hrvati u tolikom broju nestali? S druge strane, zapaziti ćemo činjenicu kako je porastao broj neopredijeljenih, kao i drugih gdje se ne spominje nacionalni predznak. Sve to ukazuje da u Zemunu ima Hrvata i katolika, ali su izbjegavali javno izjašnjavanje pa makar to bio i popis stanovništva. Stoga

kod ovog popisa svi imamo odgovornost da ljude potaknemo i objasnimo im da se slobodno izjasne.

Mislim da je izjašnjavanje prilikom popisa stanovništva u nacionalnom i vjerskom smislu veoma važno, pogotovo u novije vrijeme, jer su doneseni novi zakoni u Republici Srbiji koji jasno daju pravo i poziv manjinama da ostvare svoja prava. Također, po krajnjem rezultatu popisa će se formirati stav države prema hrvatskoj manjini. Broj izjašnjenih Hrvata odredit će aktivnosti države prema hrvatskoj zajednici. Mali broj izjašnjenih Hrvata ne bi bio dobar za hrvatsku zajednicu u Srbiji.

Kada su u pitanju Hrvati Zemuna i Beograda, oni žive u velikom gradu, drugačijoj sredini u odnosu na ruralne Hrvate gdje su doista manjina, ali smatram da moraju također izaći i jasno reći tko su i što su, bez dvojbe.«

Očekujem da će država preko javnih medija pozvati nacionalne manjine, među njima i Hrvate, da se ne boje, da izađu iz sebe, izjasne se i da koriste zakone kao i potpisane ugovore Republike Srbije s matičnom državom koji im idu u prilog.

Također bilo bi dobro da naši intelektualci, kojih u Beogradu ima znatan broj, pokažu primjerom, svojim stavom, zreloom odgovornošću i javnom riječju tko su po naciji i da to svjedoče pred cijelim hrvatskim korpusom, kao i drugim građanima. Samo tako možemo očekivati pozitivni pomak i na kraju realniju brojku Hrvata koji žive u Zemunu i Beogradu, kao i u cijeloj državi.

Pozivam Hrvate Zemuna da se jasno izjasne i kažu da su po naciji Hrvati, a po vjeri katolici.

»Zemunski Hrvati, znate tko su vam bili preci i kako su se izjašnjavali. Slijedite njihov put i slobodno se izjasnite o svom hrvatskom podrijetlu i katoličkoj vjeri«, poruka je

Zvonimira Rajkovića, predsjednika Zajednice Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić«, pred popis stanovništva od 1. do 15. listopada.

Dario Španović

UPIS PRVAŠA U SONTI I BAČKOM MONOŠTORU

Izučavanje hrvatskog jezika ispred hrvatskih odjela

Najteža posljedica zbivanja iz posljednja dva desetljeća rapidno je smanjivanje postotka učenika – pripadnika hrvatske nacionalne zajednice

Statistički podaci su nemi-losrdni. Uporno nam pokazuju kako prosječna dob žitelja Sonte iz godine u godinu raste. Natalitet rapidno opada, a siromaštvo je u porastu. Stanje gospodarstva je katastrofalno. Većina poduzeća, kako u Sonti, tako i onih u okolici, u kojima je veliki postotak Sonćana bio uposlen, danas ne radi, a poljogospodarstvo je uništeno. U poduzećima koja su u funkciji, poput bivšega »Noviteta« – danas »Apo fashion systema«, plaće, pa i prava radnika daleko su ispod statističkoga prosjeka.

Mnogi Sonćani, mladi i perspektivni, većina sa završenom srednjom izobrazbom, jedan broj i s višom i visokom, željni posla i dokazivanja, bliže se isteku treće životne deкаде bez i jednoga dana radnoga staža, ali i bez zasnovanih obitelji. Svi koji imaju uvjete za rad u susjednim, pa i udaljenijim zemljama, željno čekaju proljeće i odlazak na brojne destinacije sezonskih poslova. Mnogi od njih »snađu se« i ostanu zauvijek tamo gdje su otišli u svojstvu sezonaca. U pravilu, riječ je o onima koji će tek zasnovati obitelji ili o obiteljima mlađe dobi, s djecom predškolske ili osnovnoškolske dobi.

MAČ S DVIJE OŠTRICE

Tako ovi odlasci postaju mač s dvije oštrice. S jedne strane, rješavaju problem pojedinca ili obitelji, a s druge strane dovode do pojave s početka ovoga teksta, odnosno slabe već ionako oslabljenu hrvatsku nacionalnu zajednicu u selu.

To neumitno dovodi i do pojave prvi put jasno vidljive

na ovogodišnjem upisu prvaša u OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti. Trideset petero ih je, raspoređenih u dva odjela. Za razliku od ranijih godina, malih Hrvata, pripadnika zajednice

koja po posljednjem popisu tvori većinu od 59 postotaka u selu, u prvom razredu tek je nešto više od 31 posto. U anketi su se roditelji izjasnili i o predloženim predmetima za izbornu nastavu. U prvoj skupini izbornih predmeta ponuđena je vjerska nastava u alternaciji s građanskim odgojem. Za vjersku nastavu opredijelilo se 27 učenika, od kojih za katolički vjeronauk 19. U drugoj skupini predmeta za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture opredijelilo se svega petero učenika. U lipnju ove godine zaokružen je jedan ciklus, osmi je razred završila generacija učenika koja je prva počela s izučavanjem hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u vidu izbornoga predmeta. O formiranju odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku u Sonti se i dalje ne razmišlja.

»I pokraj pozitivnog djelovanja, kako istaknutih pojedinaca, tako i institucija s hrvatskom nacionalnom odrednicom, evidentno je da nismo uspjeli napraviti taj posljednji iskorak i

da u Sonti niti ove godine neće biti odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku. U nekoliko prvih godina bilježili smo stalni rast broja učenika koji su izučavali hrvatski jezik, pa smo tako imali i skupine od 17 do 20 učenika po generaciji. Prošle godine smo prvi put zabilježili pad broja učenika opredijeljenih za ovaj izborni predmet. Promjenom nastavnog plana djeci se od petog razreda u alternaciji s hrvatskim nudi informatika, koja je ne samo atraktivna, nego je u današnje vrijeme svima i potrebna. Bojim se da će, ukoliko čelništvo naše zajednice nešto ne poduzme na razini državnih institucija, u budućnosti to postati stalna tendencija. Iskreno, bojim se i rezultata budućeg popisa

rati potomstvo, nažalost daleko od rodnog sela«, kaže ravnatelj škole *Zvonko Tadijan*. Po njegovom mišljenju, u ovoj priči prisutno je više problema, na koje ukazuje i jedan broj roditelja, a kojih je i sam svjestan.

IZOSTALA SUSTAVNA POTPORA

»Za otvaranje odjela na hrvatskom jeziku škola prije svega mora biti kadrovski spremna, a tu je izostala neka sustavna potpora. Prigodom dolazaka u Sontu visoki dužnosnici naših institucija konstatirali bi kako bi se ovdje morao formirati odjel s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku i tu se priča završavala. Svakako, vrlo je bitno i kako će okruženje tu

Prvašići s roditeljima u sonćanskoj školi

stanovništva, jer već kod ovogodišnje generacije prvaša bilježimo zabrinjavajući pad postotka učenika – pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. Svi znamo kako je od popisa 2002. godine do danas iz Sonte otišlo dosta mladih ljudi, kako pojedinaca, tako i obitelji, a to je dio populacije koja će tek stva-

temu prihvatiti i podržati. I sami pripadnici hrvatske nacionalne zajednice moraju prepoznati i prihvatiti razloge zbog kojih bi njihovo dijete trebalo izučavati materinski jezik. Stalno se previđa još jedan, rekao bih najbitniji moment. U ratnim previranjima devedesetih godina, u odnosu na sva mjesta u Bačkoj,

Sonta je imala najviše problema i najviše iseljavanja. Otišli su u većini mlađi ljudi. Mi, koji smo ostali, starije smo dobi i posljedica toga je sve manje rađanja djece. Tako jednostavno nemamo potrebnu kritičnu masu, nemamo dovoljnu bazu koja bi iznijela odjel na hrvatskom jeziku. Upitno je koliko su korektni i stavovi pojedinih dužnosnika iz naše zajednice. Kad se formira skupina učenika koja izučava hrvatski kao izborni bilo gdje dalje, to je veliki uspjeh, zbog čega bi onda u Sonti, gdje se hrvatski permanentno izučava već devetu godinu, to bio neuspjeh? Upitno je i

koliko smo kadrovski osposobljeni za provođenje kvalitetnog nastavnog procesa. Ponavlja se i priča na koju ukazujem kroz sve ove godine, no tu priču vrlo rijetki su spremni saslušati i prihvatiti, a s njom sam se uspio mnogima i zamjeriti. Dobar dio ljudi još uvijek nije shvatio značaj izučavanja materinskog jezika. Deklarativno se izjašnjavaju kao Hrvati, željeli bi imati domovnicu, međutim, problem za njih nastaje kad se u tom smislu treba izjasniti i u realnom životu. Ne možemo više govoriti ni o strahovima o kojima smo govorili prije deset i više godina, nego samo o postojanju nekakvih latentnih strahova. Jedan broj roditelja želio bi pružiti djetetu priliku za školovanje na materinjem jeziku, međutim, nisu im jasne perspektive daljnjeg obrazovanja. Prvo pitaju – a što kad dijete dođe do petog razreda, što kad dođe do srednje škole? Što poslije srednje? Realno, za nastavak srednjoškolskog obrazovanja u Srbiji imamo samo dvije škole u Subotici, gimnaziju i politehničku i to je kraj priče. O odjelima s nastavom na hrvatskom jeziku u srednjim školama u Apatinu i Somboru u ovom momentu je iluzorno i govoriti. Na postavljena pitanja nitko kompetentan ljudima nije dao decidirane odgovore, a napisi u manjinskim medijima o ovim temama nisu dostatni. S ljudima moramo raditi izravno,

najviše institucije naše nacionalne zajednice moraju puno više pozornosti posvetiti terenskom radu na prostorima udaljenijim od Subotice i samo na taj način uspjeh ćemo situaciju glede obrazovanja na hrvatskom jeziku izmijeniti nabolje», kaže Tadijan.

JEZIK SE NJEGUJE U KUĆI

U Osnovnoj školi »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru u lipnju je među roditeljima budućih učenika prvog razreda provedena anketa o njihovoj zainteresiranosti za pohađanje nastave

Marija Mrgić

na hrvatskom jeziku za svoju djecu. Zainteresiranih nije bilo. Razlog tome je vjerojatno činjenica da monoštorski Šokci u velikoj mjeri njeguju svoj jezik i dijalekt njegovim korištenjem u svakidašnjem životu, unutar obitelji, na ulici, u komunikaciji s bližnjima, kao i zastupljenost hrvatskog jezika u već postojećem školskom programu.

Naime, prema riječima ravnateljice škole *Marije Mrgić*,

hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture postoji u nastavnom programu u svih osam razreda. Za učenike nižih razreda – od prvog do četvrtog – ovaj predmet je fakultativan. To znači da djeca nemaju ocjenu iz ovog predmeta, a nastavnim programom predviđen je po jedan sat tjedno. Također, osnovna materija koja se proučava u okviru ovog predmeta je tradicija i običaji pripadnika hrvatske nacionalnosti u Bačkom Monoštoru, kroz nošnje, igre, pjesme... Do sada je primijećen priličan interes za ovaj predmet, a za ovu školsku godinu predviđa se da će oko 35-ero djece slušati ovaj predmet. Značajno je spomenuti kako u velikoj mjeri, zahvaljujući i ovom predmetu, veliki broj učenika nižih razreda, posebice trećeg i četvrtog, tradiciju i običaje Hrvata u selu njeguju na način da su vrlo aktivni članovi pomatka KUDH-a »Bodrog«.

NASTAVNIKA IMA, ALI UČENIKA NEMA

Direktorica također navodi: »U višim razredima učenici se mogu opredijeliti za predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao za izborni predmet. Djeca iz znanja ovog predmeta dobivaju ocjene, a diploma na kojoj se nalazi ovaj predmet među ostalim predmetima koje je učenik pohađao, ima dodatnu vrijednost pri bodovanju učeni-

ka za upis u srednje i strukovne škole, posebice one u Republici Hrvatskoj. Ove školske godine, među starijim razredima, njih 76-ero će se po predviđanjima odlučiti da kao izborni predmet slušaju baš hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Gradivo iz ovog predmeta podrazumijeva osim kulturnih i tradicijskih momenata, također i kreativne radionice, igrokaže...«, kaže Marija Mrgić.

Od ravnateljice škole saznajemo kako je ostvarena dobra suradnja škole sa sličnim institucijama u Hrvatskoj. Kao i nekoliko godina unatrag, učenici se pripremaju za sudjelovanje i natjecanje u Ekološkom kvizu u okviru programa »Lijepom našom«, surađuje se s OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice, OŠ »Sesvetski Kraljevec« iz istoimenog mjesta, Udrugom starih zanata iz Bilja, a djeca sudjeluju i na Hrckovom maskenbalu u Subotici, članovi su i suradnici KUDH-a »Bodrog« iz Monoštora...

Iz svega ovoga da se zaključiti kako škola čini određene napore za očuvanje tradicije i nacionalnog identiteta, o tome svjedoči i veliki broj učitelja i nastavnika s certifikatom za predavanje na hrvatskom jeziku, ali se roditelji ipak ne odlučuju upisati djecu u odjel s nastavom na hrvatskom jeziku.

Ivan Andrašić
Zdenka Mitić

KOD AERODROMA NA BIKOVU ODRŽANA V. SUBOTIČKA BRAZDA, PRVI PUTA PO PRAVILIMA SV

Učenje ekonomske koristi

*Dvadesetak sudionika iz Beograda, Sombora i Subotice prvi puta orali po pravilima koja im u proizvodnji mogu donijeti povećanje prinosa i profita i uštedu u nafti * U sjeni jakih strojeva našli se i sudionici koji su na natjecanju nastupili s jednom ili dvije konjske snage – one prave*

P oput modne piste izložilo je dvadesetak vozača svoje traktore uoči starta na natjecanju u oranju na V. Subotičkoj brazdi, koje je, u organizaciji Udruge poljoprivrednika Subotica, održano u subotu kod aerodroma na Čantavirskom putu. A onda, nakon znaka sudaca, start, ne uzduž nego poprijeko, na obližnjem njivi.

S obzirom da se ovogodišnje natjecanje prvi puta odvijalo po pravilima Svjetske oračke organizacije, sudionici su imali i kratke pripreme, kako u kategoriji plugova ravnjaka tako i onih u kategoriji premetnjaka. Potpredsjednik Svjetske oračke organizacije *Tugomir Majdak* iz Hrvatske kaže kako je Srbija od ove godine punopravna članica ove organizacije, te da će njezini predstavnici sudjelovati na 59. svjetskom prventvu u oranju, koje će od 6. do 15. rujna 2012. biti održano kod

Biograda na Moru. Majdak kaže kako se po pravilima Svjetske oračke organizacije za 20 minuta otvara prva brazda nakon čega suci ocjenjuju njezin pravac i čistoću, a u preostalih 2 sata i 40 minuta oranja na »krunu« i na razor suci ocjenjuju koliko je brazda dobro polegnuta i čista, bez žetvenih ostataka.

PO PRAVILIMA DO 8 POSTO

Za ovakav način oranja, kaže Majdak, nije nužna posebna oprema: traktor mora biti opremljen osnovnom opremom uz određene izvođe hidraulike, pri čemu na plugovima -- iako natjecatelji iz najjačih zemalja (Austrija, Velika Britanija, Novi Zeland...) svake godine dođu s nečim novim -- nije dopušteno korištenje optičkih ili senzorskih pomagala. Zbog toga se i u subotu na natje-

canju mogao vidjeti prilično velik kvalitativni raspon traktora, kako po njegovom proizvodnom podrijetlu tako i po broju konjskih snaga kojima raspolaže.

Ovakav način oranja, koji je još 1953. utemeljila skupina entuzijasta iz Kanade, po riječima Majdaka, ima i svojih vrlo praktičnih prednosti u svakodnevnoj proizvodnji:

»Pravilno i pravodobno oranje po utvrđenim pravilima pridonosi povećanju prinosa, a na taj način i prihoda, do 8 posto. Naravno, možemo govoriti i o uštedi u nafti pod uvjetom da se plug pravilno podesi i naoštiri. Na taj način smanjuje se otpor prigodom oranja, a ovakva vrsta uštede dodatno povećava navedeni prihod.«

Majdak dodaje kako su praktični učinci u Hrvatskoj sve uočljiviji: za 10 godina članstva u Svjetskoj oračkoj organizaciji broj uzoranih površina

koje po načinu sve više sliče onima u Austriji (višestrukim svjetskim prvacima) iz godine u godinu se povećava, a sudionici svjetskih prvenstava svoja iskustva prenose sve većem broju gazdinstava.

PO TRADICIJI DO JEDNOG LANCA

U sjeni motornih orača, našlo se u subotu i nekoliko natjecatelja koji su za oranje koristili pravu konjsku snagu. U slučaju 74-godišnjeg *Ferenca Kucore* iz Višnjevca može se govoriti o dvije, jer je za potrebe revijalnog natjecanja iskoristio usluge svojih kobila – Hajnalke i Hilde. Kaže kako ore od svoje devete ili desete godine, a s time nije prestao do današnjih dana.

»Dok sam bio mlađi imao sam tri konja. Uz još dva čovjeka, koje sam plaćao, godišnje sam oplužio između 120 i 150

SVJETSKJE ORAČKE ORGANIZACIJE

jutara zemlje. Taj posao trajao je i preko dva mjeseca. Danas imam sedam jutara zemlje, od čega obrađujem tri dok sam četiri dao u arendu. Ne mogu više, dosta je i to«, kaže Ferenc Kucora.

I pored toga, kaže, i danas još uslužno opluži kukuruz ili sunčokret ili uzore manji komad zemlje poput ovećeg vrta, koji se obično nalazi ispred ili iza salaša. Za sve vrijeme njegova dugogodišnjeg staža jedna se stvar nije promijenila: Kucora kaže kako se konjem, ako se ustane rano (oko 5 ujutro), dnevno maksimalno može uzorati jedno jutro ili, eventualno, lanac zemlje. Za to je, naravno, potrebno ispuniti i određene uvjete, a najvažniji je da se konj dobro hrani.

Osim za svoje ili potrebe svojih susjeda Ferenc Kucora

redoviti je sudionik sličnih manifestacija: može ga se vidjeti u povorci na Dužijanci, bio je u Srbobranu, ići će na Ludoš...

Posjetiteljima Subotičke brazde, a vjerojatno i široj javnosti, poznati su rezultati natjecanja: *Zoran Paskulj* iz Borče pobjednik je u kategoriji plugova ravnjaka, a *Ivan Buljovčić* iz Alekse Šantića u kategoriji plugova prevrtnjaka.

Paskulj kaže kako mu natjecanje po novim pravilima nije bilo teško:

»S obzirom da sam već sudjelovao na Svjetskom prvenstvu u Švedskoj, pravila mi nisu nepoznata. Jedino što je bilo teško jest suha zemlja, ali tako je bilo svima. Uostalom, s obzirom da radim u PKB-u, svakog dana imam pripreme tako da mi neke dodatne nisu bile potrebne.«

I pored toga što nema »svjetsko iskustvo« poput Paskulja, Ivan Buljovčić kaže kako je najvažnije bilo »slušati pravila«:

»Dobra volja, dobar traktor, dobar plug i 'dobro uho' bili su veoma bitni. Iako sam se vrlo malo pripremao, mislim da je sve to pridonijelo osvajanju prvog mjesta u jakoj konkurenciji.«

Subotička brazda nije protekla samo u natjecanju u oranju o čemu može posvjedočiti i *Ksenija Benčik*, koja je izabrana za Miss etno djevojke. Također, oko tisuću posjetitelja moglo se, poput nekog mini sajma, upoznati i s dostignućima iz područja suvremene poljoprivredne mehanizacije, a svoj su interes na Subotičkoj brazdi pronašli i predstavnici banaka ili osiguravajućih kuća, nudeći uvijek najpovoljnije uvjete svojih usluga. Svoj su

interes našli i ugostitelji koji su po pristupačnim, ali ne i jeftinim cijenama utoljavali glad i gasili žeđ gostiju. Naravno, ovakva manifestacija nije mogla proći niti bez uglednih uzvanika: od šefa za europske integracije i ekonomski sektor pri Izaslanstvu EU u Beogradu *Freeka Janmaata*, preko već spomenutog Tugomira Majdaka, koji se u Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja Hrvatske nalazi na čelu Sektora za upravljanje programima ruralnog razvoja EU, savjetnika u Ministarstvu poljoprivrede i trgovine Srbije *Tomislava Topalovića*, pa do gradonačelnika Subotice *Saše Vučinića*. Svi oni, plus još tridesetak drugih (minus Vučinić), bili su sudionicima radionice pod nazivom »Poljoprivredni proizvođači u Srbiji na vratima EU«. Ali, to je već druga tema.

Z. R.

ODJEL TRANSFUZIJSKE MEDICINE U SUBOTIČKOJ BOLNICI

Humanost se prvo uči, a potom primjenjuje

*Zahvaljujući tradiciji davanja krvi i brojnim akcijama koje organizira Odjel transfuzijske medicine raspolaže se dovoljnim količinama krvi za potrebe Opće bolnice, ali i za Subotičane koje operiraju u drugim bolnicama * Davanje krvi na ovom području je poput velikog humanog pokreta duge tradicije, jer konstantno obuhvaća čak oko 10.000 osoba*

Iako je Odjel transfuzijske medicine dio Opće bolnice gdje odrasle, tj. punoljetne osobe dolaze kako bi dale krv, nije neuobičajeno vidjeti ovdje i djecu. Povedu ih roditelji, dobrovoljni davatelji krvi, svojim primjerom učeći potomke da se jednoga dana i sami uključe u odnjevovani i veliki humanitarni pokret davanja krvi za potrebe bolesnih osoba. Na odjelu potiču prisustvo djece uz roditelje, upoznavanje atmosfere posjetima iz vrtića, mogućnost javnog primjera nastavnika mlađoj generaciji kada ekipe odjela izlaze u škole u akcije prikupljanja krvi...

Stasale su i stasavaju generacije koje čin davanja krvi shvaćaju i doživljavaju kao normalan oblik ponašanja zdravog čovjeka. Takav način ponašanja, tj. svjesnost da je za nekoga od životne važnosti da je zdravstvena ustanova opskrbljena dovoljnim količinama krvi i odgovarajućih produkata, u ovoj sredini izgrađuje se dugo,

od pedesetih godina prošlog stoljeća i opstaje kroz sve generacije. Zahvaljujući tome Odjel transfuzijske medicine Opće

dr. Bogdanka Prčić-Knežević

bolnice u Subotici ima oko 10.000 dobrovoljnih davatelja krvi koji redovito, svake godine dva-tri puta daju krv, i još tri puta toliko osoba koje to čine povremeno. Načelnica odjela dr. Bogdanka Prčić-Knežević smatra ih suradnicima bolnice. »Trudimo se da u prostoru odjela, kao i u svakoj akciji kada izlazimo na teren, vlada ugodna,

vesela, pozitivna atmosfera, jer svi zajedno radimo nešto što je korisno, uspješno i pozitivno. Kada dijete ovdje vidi svoju mamu kako je radosna i da se smije, korist je višestruka, jer se dijete odgaja da odlazak kod liječnika nije trauma već korist i zaštita zdravlja, i da je dobro da se preventivno ide kod liječnika, a ponijet će dobre dojmove i emocije za budućnost, kada naraste i dođe vrijeme da se uključi u ovaj veliki krug davalaca krvi«, kaže dr. Prčić-Knežević. Sve se radi planski, a to znači da se priprema plan potreba bolnice, a onda i plan o prikupljanju krvi koji, osim redovitih dolazaka dobrovoljnih davalaca na Odjel transfuzijske medicine, uobičajeno obuhvaća 140 izlazaka ekipa odjela na teren, u poduzeća i ustanove. »Za redoviti operativni program, za onu patologiju koja se liječi u subotičkoj Općoj bolnici, a za općine Subotica, Bačka Topola i Kanjiža, potrebno je

oko 3000 litara krvi za godinu dana. Osim toga, dodatnih petnaestak posto osigurava se za izvanredne situacije, mi smo uz tranzitni put s prilično prometnih nesreća i mnoštvom teških ozljeda koje se ovdje zbrinjavaju. A za iznenadne izvanredne velike potrebe imamo davatelje koje tada aktiviramo«, kaže dr. Bogdanka Prčić-Knežević, dodajući kako se osim krvi za redoviti rad i potrebe bolnice, kao i izvanredne situacije, krv osigurava i za naše bolesnike kada se operiraju u ustanovama u Beogradu.

Zahvaljujući odanosti zdravih sugrađana i činu darivanja krvi za one kojima je potrebna, dubokoj tradiciji humanog postupanja kao načina života, i istrajnosti Odjela transfuzijske medicine u njegovanju ovakvog pristupa i svijesti u svim generacijama, i ovoga ljeta je rezervi krvi bilo dovoljno i nije bilo razloga za izvanredna alarmiranja.

K. Korponaić

PUTUJTE S JP »SUBOTICA-TRANS« NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:
SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.
POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:
DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.
DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:
JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.
POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:
JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.
POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

POTPISAN MEMORANDUM O SURADNJI U PROJEKTU »PRIJEVOZ STARIH«

Najstariji sugrađani lakše do liječnika

U petak, 9. rujna, memorandum o suradnji u projektu »Prijevoz starih« potpisali su predsjednik Caritasa vlč. *István Dobai*, predsjednica Gradske udruge umirovljenika *Dragica Lučev* i direktor Gerontološkog centra *Nenad Ivanišević*. Kako je tom prilikom istaknuto, u Subotici živi više od 23.000 građana starijih od 65 godina, a među njima je puno onih koji žive sami i bez

obiteljske potpore. Također je veliki broj ostarjelih osoba koje primaju male mirovine, poljoprivrednu mirovinu, socijalnu pomoć, ili su iz nekog razloga bez primanja.

Projekt »Prijevoz starih«, financijski poduprt od Caritasa Linza, usmjeren je na najugroženiju skupinu ostarjelih sugrađana: na bolesne s malim primanjima. Tijekom trajanja projekta Caritas Subotica će

svojim vozilom prevoziti ostarjele sugrađane na specijalističke preglede u Opću bolnicu, na rehabilitaciju i kod stomatologa. Uslugu prijevoza po minimalnim cijenama mogu zatražiti umirovljenici koji primaju mirovinu do 20.000 dinara, a za ostarjele osobe bez primanja ili s mirovinom do 10.000 dinara prijevoz je besplatan. Provedba projekta je već započela, što znači da se zainteresi-

rani mogu javiti Caritasu (telefon 559-139) kako bi zakazali termin za korištenje usluge prijevoza do liječnika. Kako se u ovu namjenu koristi samo jedno vozilo, iz Caritasa sugrađanima savjetuju da im se za prijevoz do zdravstvene ustanove prijavljuju dva dana ranije, kako bi time rezervirali mjesto i vrijeme za uslugu prijevoza.

K. K.

Berbanski dani

Ovog vikenda, sutra i u nedjelju, 17. i 18. rujna, na Paliću će biti održana manifestacija Berbanski dani, koja se svake godine održava povodom završetka radova u vinogradima i voćnjacima. Osim već uobičajene izložbe voća i povrća, tzv. vinske i gurmanske ulice gdje posjetitelji mogu degustirati vino i mošt, te uz šetalište postavljene prodajne izložbe rukotvorina i starih zanata, u subotu u 11 sati počinje ceremonijal vitezova vinskog reda »Arena Zablatiensis«, a od 13 sati do kasnih večernjih sati glazbeni program na Velikoj terasi u okviru kojega će nastupiti Ženski omladinski zbor, te tamburaški ansambl.

Za sljedeći dan, u nedjelju od 9 sati najavljeno je predavanje na temu »Razvoj ruralnog područja sjeverne Vojvodine 2012.-2020.«, a od 11 sati također predavanje u okviru projekta Apple Net2: »Umrežavanjem, marketingom i standardizacijom kvalitete prema ekonomskom razvoju«, koji se realizira u okviru IPA Prekograničnog programa Hrvatska – Srbija 2007. – 2013. godine. Oba predavanja bit će održana na Velikoj terasi. Organizator manifestacije Berbanski dani je poduzeće »Park Palić«.

Subotički arhivski dan

Četvrti po redu Subotički arhivski dan bit će održan u srijedu, 21. rujna, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Sudjeluju arhivisti iz Srbije, Mađarske i Hrvatske, a tema je Lokalna – zavičajna historiografija i arhivi. Početak je u 10,30 sati, a organizator je Historijski arhiv Subotica.

Prošlo je šest tužnih tjedana od kako naš dragi suprug, otac i dida nije s nama.

LOJZIJA MALAGURSKI
1930. - 2011.

Sveta misa služit će se 18. 9. 2011. godine u 10 sati u crkvi svetog Marka u Starom Žedniku.

S ljubavlju ga se sjećaju njegovi najmiliji.

SVE NA JEDNOM MJESTU

16. rujna 2011.

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

U SUSRET POPISU STANOVNIŠTVA U REPUBLICI SRBIJI

Rezultati u službi politike i ideologije

Za bunjevačke i šokačke Hrvate, osobito tijekom XVIII. i XIX. stoljeća kada se ustrojava građansko društvo i kad ih promatramo iz perspektive njihova doprinosa zemlji doseljenja, možemo s pravom reći kako su bili jedni od glavnih graditelja kulturnih i građanskih institucija toga vremena, smatra mr. sc. Krešimir Bušić

U prošli je petak Pučka kasina 1878. u Subotici organizirala predavanje o popisima stanovništva u Subotici kroz povijest, s osvrtom na popis koji će u Republici Srbiji biti održan od 1. do 15. listopada. Predavači su bili: mr. sc. *Krešimir Bušić* (na temu »Indetitet bačkih Hrvata«), *Stevan Mačković* (»Subotica i popisi/statistika pučanstva«) i *Josipa Ivanković* (»Popis stanovništva i njegov utjecaj na prava Hrvata«).

Donosimo dijelove njihovih izlaganja.

BUŠIĆ: I ANTE STARČEVIĆ JE BIO BUNJEVAČKOG PODRIJETLA

»Vojvodanski Hrvati jedno su od najstarijih hrvatskih iseljeničtva, a ujedino i od najbrojnijih. Ime Bunjevac u povijesnim se izvorima češće pojavljuje tek od XIV. stoljeća. No precizno bunjevačkih Hrvata u Bačku su se naseljavali postupno, u nekoliko valova, u najmanju ruku od XV. stoljeća. Nepobitna je činjenica da se taj dio hrvatskoga narodnoga korpusa u Bačku naselio najviše upravo 1686. godine i time ostao izvan teritorija povijesne hrvatske države. Tako su zauzeli periferni položaj s obzirom na maticu hrvatskog naroda, što će i bitno utjecati na cijelu potonju povijesnu sudbinu bačkih Bunjevaca i oblikovati je«, rekao je povjesničar mr. sc. *Krešimir Bušić*.

Bušić je pojasnio kako su migracije tijekom dugih stoljeća, ne samo u posljednjih 150 godina, u pojedinim valovima donosile osvježavanje stanovni-

tva. »Ipak, kada na ove procese gledamo u posljednjih stoljeća i pol, kada su se događale nacionalne integracije pojedinih zajednica, vidimo kako je broj Hrvata u Vojvodini kontinuirano padao. Drastičan pad broja pripadnika hrvatske zajednice na području Južne Ugarske i današnje Vojvodine očituje se u povijesnim dokumentima. Najviše utjecaja na ovakav trend imali su ratni sukobi, koji su isti utjecaj imali i na druge narode, poput Mađara, Nijemaca ili Židova«, dodao je Bušić naglasivši, kako je povijest bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, iznimno bogata, od njihova doseljenja na južnougarske prostore do danas. »Za bunjevačke i šokačke Hrvate, osobito tijekom XVIII. i XIX. stoljeća kada se ustrojava građansko društvo i kad ih promatramo iz perspektive njihova doprinosa zemlji doseljenja, možemo s pravom reći kako su bili jedni od glavnih graditelja kulturnih i građanskih institucija toga vremena. Poznata je činjenica kako su upravo bunjevački plemići *Vojnići, Rudići, Antunovići* i drugi pridonijeli da se Subotica u XVIII. stoljeću proglasi slobodnim kraljevskim gradom. Ali upravo tijekom XIX. stoljeća započinje i snažni asimilacijski pritisak na te hrvatske etničke zajednice od strane mađarskog hegemonizma, kojega od formiranja prve Jugoslavije nasljeđuju i provode srpske vlasti. To je i dovelo do umjetne podjele hrvatskog korpusa na nacionalne Hrvate i nacionalne Bunjevce. Kao potporu tvrdnji da stvarna podjela ne stoji, dovoljno je spomenuti jednog od Hrvata koji je bunje-

vačkog etničkog podrijetla i koji je praktički izgradio modernu hrvatsku naciju, dr. *Antu Starčevića*«, rekao je povjesničar mr. *Krešimir Bušić*.

MAČKOVIĆ: POPISI DAJU SLIKU, ALI I UTJEČU NA ONE KOJI SE IZJAŠNJAVAJU

Popis stanovništva organizira i provodi država, te i rezultate koristi država, rekao je u uvodnom izlaganju povjesničar *Stevan Mačković*. On je, među-

političkoj strukturi te države, a manje o tome kakvo je stvarno stanje na terenu. Popisi stanovništva, prema mom mišljenju, samo odražavaju trenutno stanje i stvaraju sliku, bilježnicu o njemu. Ali, na neki način mogu i utjecati na rezultat i biti čimbenik koji određuje stav onih koji se izjašnjavaju, što ću vam pokazati s nekoliko primjera: U Kraljevini Ugarskoj prvi moderni opći popis rađen je 1880. godine, a zatim 1890., 1900., 1910. godine. Teritorij Subotice se praktički nije mijenjao, od

Krešimir Bušić, Josipa Ivanković i Stevan Mačković

tim, ukazao i na drugu korist od popisa stanovništva:

»Kada se pogledaju rezultati popisa iz nekih ranijih vremena, vidi se potpuno drukčija demografska slika. To je svakako više odraz onoga tko planira i provodi popis. Državna tijela su ta koja određuju okvire hoće li stanovnici biti evidentirani i popisani po nacionalnoj opredijeljenosti i pripadnosti ili će biti opisani i tretirani po nekim drugim kriterijima. Statistika je jako dobar mehanizam državnog evidentiranja, ali katkada više govori o nekakvoj ideološkoj i

Slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis, kada je osim užeg grada obuhvaćao 12 pustara, do današnjeg okvira kada u grad spada i 14 okolnih naselja. Popisi iz 1890., 1900., 1910. godine smatraju se samo djelomično točnim, iz razloga što nisu rađeni po etničkom sastavu ili striktno po materinskom jeziku, nego također po jeziku koji je obično u uporabi. Prije donošenja Vidovdanskih ustava, prije potpisivanja Trianonskog ugovora, u jugoslavenskom popisu stanovništva od 1921. godine bila su postavljene

na samo pitanja o materinskom jeziku i vjeri. U obradi ova dva pitanja nisu ukrižena, tako da je grupa srpskohrvatskog jezika ostala neraščlanjena. Popisima iz 1921. i 1931. godine podaci su obrađeni po koncepciji 'prisutnog stanovništva', dok rezultati ostala tri popisa (1948., 1953. i 1961.) daju podatke po koncepciji 'stalnog stanovništva', tj. prema mjestu stalnog stanovanja svakog stanovnika, bez obzira gdje se tko u kritičnom momentu popisa zatekao. U popisu stanovništva iz 1931. postavljeno je pitanje o narodnosti, a zadržano je pitanje o materinskom jeziku. Međutim, uputama za popis bilo je predviđeno da se Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci, Crnogorci, kao i nacionalno neopredijeljeni muslimani popisuju kao Jugoslaveni po narodnosti, dok su pripadnici drugih narodnosti navodili svoju narodnost. U svim poslijeratnim popisima stanovništva postavljeno je pitanje o narodnosti u duhu Ustavom zajamčene i dosljedno provedene politike apsolutne ravnoprav-

nosti slobodnog nacionalnog opredjeljenja pripadnika svih narodnosti i nacionalnih skupina koje žive u Jugoslaviji. Popisi stanovništva koje su u posljednjih stotinu godina provodile države na prostorima Bačke i Subotice pokazuju varijacije u brojnosti našega naroda koji se u tim popisima detektirao samo po jeziku kojim govori, ali ne i po nacionalnoj pripadnosti. Brojnost nije konzistentna zbog različitih kriterija samih popisa, ali i povijesnih prilika koje su nametale da se jedan narod izjašnjava po teritorijalnoj ili kakvoj drugoj pripadnosti«, rekao je ravnatelj Historijskog arhiva Subotica Stevan Mačković.

IVANKOVIĆ: SVAKA VLAST PODATKE PRILAGOĐAVA VLASTITIM POTREBAMA

Vijećnica HNV-a *Josipa Ivanković* podsjetila je na popis koji nas čeka u listopadu kad ćemo, kako je rekla, »pokušati hrabro dokazati koliko nas ima«.

»Iz povijesti je poznato kako je svaka vlast koja je obavljala popise podatke prilagođavala vlastitim potrebama i to ne samo po nacionalnom, nego i po drugim kriterijima. Sigurna sam da Hrvata u Srbiji ima više od 70 tisuća, ali problem ne leži samo u izjašnjavanju. Zbog čega svaki stanovnik koji bude popisan ne dobije od popisivača duplikat obrasca koji popuni? Pretpostavljam da bi tada popis bio puno točniji i vjerodostojniji, kao što je prilikom popisa učinjeno u zemljama u regiji. Zbog čega ne postoje obrasci na jezicima nacionalnih manjina? Primjetan je veliki broj nepravilnosti prilikom izbora kandidata za gradske instruktore, kao i za same popisivače. I zbog čega pripadnici nacionalnih manjina u sredinama u kojima žive u većini nisu imali prednost?

Ali i predstavnici nacionalnih manjina snose dio krivnje, jer su se trebali okupiti i tražiti da se i u nas popis organizira kao primjerice u Hrvatskoj. Mediji prenose kako je albanska nacio-

nalna zajednica odlučila bojkotirati popis upravo zato što je sve na srpskom jeziku i pismu i očito ne vjeruju državi smatrajući da neće biti popisani svi članovi njihove nacionalne zajednice. Je li izjašnjavanje doista najveći problem? Zar je moguće da mi Hrvati toliko vjerujemo u državu Srbiju, dobrosusjedske odnose i prisan odnos koji njeguju naši predsjednici? Ili ipak malo razmišljamo i svojom glavom? Postoji ipak nekoliko sitnica zbog kojih se javlja osnovana sumnja. Hoću li se izjasniti? Naravno, ja sam Hrvatica, materinski mi je jezik hrvatski, a vjera mi je katolička. Nije upitno. Hoću li biti pribrojna kada država bude brojila i pravila statistiku o broju stanovništva hrvatske nacionalne manjine? Ne znam«, rekla je Josipa Ivanković.

Uspjeh popisa stanovništva zajednički je cilj hrvatske zajednice, čulo se na predavanju, a o rezultatu popisa ovise prava koja ćemo kao nacionalna manjina u Republici Srbiji ostvarivati u budućnosti.

Zlatko Išković

VEČERI I NOĆI ILIJE ŽARKOVIĆA – ŽABARA U GOLUBINCIMA

Sjećanje na svestranog stvaraoca

U Golubincima proteklog su vikenda održane »Večeri i noći Ilije

Žarkovića«. U petak je priređena poetsko-tamburaška večer pod nazivom »U jeseni sjetne«, a pje-

sme *Ilije Žarkovića Žabara* i drugih pjesnika recitali su glumica *Boba Latinović*, *Miša Valok*, *Milan Dudić*, *Mato Groznica* i drugi. Poeziju je tijekom večeri smijenila tamburaška glazba, a publici su se predstavila četiri orkestra: veliki tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, gradski tamburaški orkestar iz Stare Pazove, sastav iz Subotice »Širok šor« i orkestar iz Golubinaca koji je izveo pjesme za koje je stihove napisao *Pavle Peršić*, a uglazbio ih Ilija Žarković.

Sutradan, u subotu, održana je rock večer. Svirali su Jamjanki, lokalna grupa iz Stare Pazove, nakon toga Sexymotherfuckers iz Zadra, a zvijezda večeri bio je

Neno Belan, frontmam nekadašnjeg rock sastava Đavoli.

Organizator »Večeri i noći Ilije Žarkovića« bilo je Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« iz Golubinaca, čiji je predsjednik *Vlada Čačić* zahvalio svima koji su pomogli manifestaciju, a osobito Općini Stara Pazova kao pokrovitelju. Ilija Žarković - Žabar, član HKPD-a »Tomislav«, preminuo je srpnja 2009. godine u 62. godini života. Bio je jedan od najistaknutijih i najsvestranijih umjetničkih stvaralaca u golubinačkom kraju, a sav svoj kreativni vijek posvetio je glazbi, poeziji, istraživačkom i publicističkom radu.

I. R.

Neno Belan

U TUZLI PREDSTAVLJENA MONOGRAFIJA »TRAGOVİ ŠOKACA OD GRADOVRHA DO BAČA 1688.-2008.«.

Na putu zajedništva

Tiskanjem ove monografije projekt je tehnički završen, ali čvrsto vjerujem da će u našim srcima i srcima naših potomaka živjeti za sva vremena, rekla je predsjednica Organizacijskog odbora projekta Stanka Čoban

Franjevci iz samostana svetih apostola Petra i Pavla u Tuzli i HKD »Napredak«, glavna podružnica Tuzla, organizirali su u tom gradu predstavljanje monografije »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« Monografija je predstavljena u nedjelju, 11.

PROJEKT ZAVRŠEN, PRIJATELJSTVO SE NASTAVLJA

Na put u mjesto svojih korijena ova se skupina zaputila s radošću u srcima, pa ni velika vrućina, niti autobus neprikladan za dulja putovanja, nisu umanjili radost susreta sa starim prijateljima fra-

za Hrvate tuzlanske regije, tako i za njihove potomke, Hrvate bačkog Podunavlja. O povijesnim uvjetima koji su doveli do migracija Hrvata s prostora Bosne Srebrene u bačko Podunavlje govorio je mr. Nikola Čiča, a u ime bačkih Šokaca domaćine je pozdravila Stanka Čoban.

»Raduje me što već treću godinu održavamo stalne kontakte, što nakon završetka našega projekta nije završeno i naše prijateljstvo. Svjesni smo da, kako je rekao fra Zdravko, onaj tko nema svoju prošlost, svoje korijene, ne može imati ni svoju budućnost. Tiskanjem ove monografije projekt je tehnički završen, ali čvrsto vjerujem da

će u našim srcima i srcima naših potomaka živjeti za sva vremena«, rekla je Stanka Čoban.

DRVO BEZ KORIJENA NE MOŽE IMATI ZDRAVIH GRANA

Na kraju, nazočnima se obratio i prof. Zvonko Tadijan:

»Kroz sva ova stoljeća održao nas je naš stari pozdrav Faljen Isus i Marija. Parafrazirao bih već u nekoliko navrata istaknuto: drvo bez korijena ne može imati ni zdravih grana, ni plodova. Zahvaljujući franjevcima uspjeli smo doći do prostora na kojima danas živimo, a zahvaljujući našoj vjeri, jeziku, našoj ikavici

Zvonko Tadijan, Stanka Čoban, Maja Nikolić, Nikola Čiča i fra Zdravko Anđić

rujna, u filijalnoj crkvi Gospe Gradovrške u Solini, a u povodu uspješne realizacije projekta obilježavanja 320 godina od odlaska Hrvata iz Tuzle u Bač.

Ovim povodom u Tuzli su boravili i predstavnici hrvatskih institucija kulture iz šokačkog Podunavlja, koje su prije tri godine, skupa s franjevcima iz Tuzle i Bača, te s HKD-om »Napredak« iz Tuzle sudjelovale u zajedničkom projektu »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«. Od pozvanih, putovali su predstavnik HNV-a tajnik Željko Pakledinac, zatim u vrijeme realizacije projekta pomoćnica s ovlastima zamjenika pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine Antonija Čota, te predstavnici NIU »Hrvatska riječ« i emisije »Zvuci bačke ravnice« Radio Bačke, koji su medijski popratili cijelu manifestaciju.

njevcima, predvođenim gvardijanom fra Zdravkom Anđićem i fra. Josipom Zvonimirom Bošnjakovićem, koji su ih dočekali na ulazu u tuzlanski samostan. Nakon srdačnih pozdrava svi su se skupa zaputili prema filijalnoj, još nedovršenoj crkvi Gospe Gradovrške u naselju Soline, u kojoj je svetu misu služio fra Zdravko Anđić, a poslije mise u crkvi je predstavljena monografija.

Na predstavljanju su govorili gvardijan tuzlanskog franjevačkog samostana fra Zdravko Anđić, profesor povijesti mr. Nikola Čiča, predsjednica Organizacijskog odbora projekta Stanka Čoban iz Bača i predsjednik KPZH »Šokadija iz Sonte Zvonko Tadijan. Moderatorica predstavljanja bila je Maja Nikolić. Domaćin skupa fra Zdravko istaknuo je veliki značaj urađenog u 2008. godini, kako

Jedni drugima moramo biti nadahnuće i u budućnosti

Gvardijan franjevačkog samostana u Tuzli fra Zdravko Anđić od samih je početaka u ideji projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«

»Ova nam monografija pokazuje koliko se dobroga može napraviti kad su ljudi složni. S druge strane pokazuje i potrebu, kako ovdašnjih, tako i bačkih Hrvata Šokaca za poveza-

nošću u smislu pripadnosti nekome i nečemu. Iako nas dijele stoljeća, kroz druženja smo jedni drugima pokazali zajednički duh, pokazali smo zajedničku ljubav prema Gospi Gradovrško-bačkoj, koja nas neraskidivo veže, koja nas nadahnjuje da ponosno pokazujemo kako smo djeca njezina. Ova druženja moramo nastaviti, a jedni drugima moramo biti veliko nadahnuće i u budućnosti.«

koja se i danas u našim selima aktivno govori, uspjeli smo na tim prostorima i opstati, uspjeli smo sačuvati naš, kako nacionalni, tako i vjerski identitet. To nam govori koliko je bilo jako to

i vi ovdje, a uspostavljene veze svakako moramo negovati i produbljivati upravo ovakvim susretima«, rekao je Zvonko Tadijan. Nakon predstavljanja monografije župljani iz Solina priredili

Spontano formiran zbor bačkih Hrvata pjevao je na misi

narodno biće, koliko su nam bili jaki korijeni koje smo ponijeli s ovih prostora. Uvjeran sam da ćemo budućnost imati i mi tamo

su bačkim Šokcima domjenak, a gosti su ispraćeni šokačkim bečarcem uz zvuke šargije i violine.

Put prijateljstva

Realizaciji projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« veliku, kako profesionalnu, tako i osobnu potporu pružila je Antonija Čota, tada na dužnosti pomoćnice s ovlastima zamjenika pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine. Poziv za putovanje u Tuzlu na promociju istoimene monografije, s predstavnicima udruga s kojima je sudjelovala u uspješnoj realizaciji projekta, rado je prihvatila.

»Bila sam izuzetno počastvovana ovim pozivom, ali prije svega sretna što u hrvatskoj zajednici još uvijek postoje ljudi čije pamćenje ne počinje od danas. U vrijeme sveopćeg lice-mjerstva divno je kada postoji netko tko čovjeka gleda u oči, a ne u funkciju. Upravo takvi ljudi su me pozvali na put prijateljstva koji je pokazao ono što zapravo jest: put zajedništva. U tišini samostanskog okruženja pronašla sam ono što smo mi ovdje zauvijek izgubili – zajedništvo, istinsku skrb jednih o drugima i međusobno poštovanje. Upravo ove osobine prosto su vrcale na svakom koraku u Tuzli, a pod okriljem Gospe Gradovrško-bačke. Pokazalo se što znači kada narod ima prave vođe, a franjevci su to oduvijek bili.«

ŠETNJA MIRA U SOMBORU

Čuvajmo najveću vrijednost sadašnjeg vremena

Mladi iz Sombora u subotu su, 10. rujna, prošetali od zgrade Županije glavnom ulicom do Trga Presvetog Trojstva, kako bi podsjetili na ružna ratna vremena i ukazali da je mir najveća vrijednost sadašnjeg vremena.

Ova šetnja mira organizirana je u sklopu projekta »Odmor od rata – izgradnja mira«, a osim u Somboru mladi su ovakve šetnje istovremeno organizirali i u Vukovaru, Tuzli, Srebrenici i Gornjem Vakufu – Uskoplju. U Somboru su mladi nosili majice s parolama mira i u polusatnoj šetnji zastajali kako bi pjevali pjesmu »Samo da rata ne bude« Đorđa Balaševića. Mladima su se priključili i predstavnici udruga građana, kao i brojni prolaznici.

Z.G.

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKП "Cy6oTичke пijaцe"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

SEOSKI TURIZAM PREKO GRANICE

Tradicija za budućnost

U okviru projekta osnovana je udruga »EcoRuralNet«. Ured udruge organizira sajmove, stručne skupove, savjetovanja, seminare i druge oblike obrazovanja u području očuvanja i razvoja poljoprivrednih gazdinstava.

Sajam i ove godine u Osijeku, iduće godine u Apatinu

O bjedinjavanje snaga i mogućnosti na objema stranama hrvatsko-srpske granice i time razvijanje održivog turizma, poticanje zapošljavanja, razmjene iskustava i dobre prakse osnovni su ciljevi projekta »Tradicija za budućnost – seoski turizam preko granice«, koji predstavlja aktivnosti na teritoriju Osječko-baranjske županije u Hrvatskoj i Zapadnobačkog okruga u Srbiji u trajanju od 18 mjeseci, financiran i podržan od Europske Unije, u okviru IPA programa prekogranične suradnje. Nositelji ovog zajedničkog projekta su Općina Apatin (RS) i Centar za poduzetništvo Osijek (RH), dok su pridruženi partneri u projektu Udruga »Somborski salaši« i »Kraljevsko historijsko društvo« (Srbija), te Grad Osijek, Općina Bilje i Općina Jagodnjak (Hrvatska).

U okviru ovog projekta osnovana je udruga »EcoRuralNet«.

Ured udruge organizira sajmove, stručne skupove, savjetovanja, seminare i druge oblike obrazovanja u području očuvanja i razvoja poljoprivrednih gazdinstava. Ulaganja iz projekta u edukaciju, opremu, marketinške aktivnosti u idućem razdoblju postavljaju snažne temelje za nastavak funkcioniranja EcoRuralNeta i njegovih članova i u periodu poslije završetka projekta.

Projekt je počeo s realizacijom u travnju ove godine, a već su završene neke od aktivnosti, koje su podrazumijevale seminare, radionice i edukacije koje su se odvijale u Osijeku i Apatinu. Polaznici ovih programa bili su obrtnici, obiteljska poljoprivredna gazdinstva, udruge i zanatlije s navedenog područja. Kroz različite module oni su imali priliku upoznati se s obrtništvom, turizmom,

marketingom, menadžmentom, pravilima tržišta, kao i ostalim bitnim temama koje su važne za poslovanje, te razvijanje novih ideja. Predavači su bili stručnjaci iz ovih područja, a seminari su održavani u Biznis inkubatoru u Osijeku i Banji Junaković kod Apatina. Kroz ove aktivnosti pokazana je velika volja za suradnjom među polaznicima, pa su nastavljena međusobna druženja kroz formalne i neformalne sastanke. Organizirano je i studentsko putovanje, gdje su polaznici seminara i edukacija upoznali najbolje primjere dobre prakse u Osijeku i Baranji, posjetili su najreprezentativnija poljoprivredna gazdinstva, etno-kuće, Kopački rit, udruge... Za proljeće su planirani takvi posjeti u Vojvodini.

Veoma značajan dio projekta je zajedničko predstavljanje umreženih članova i gospodarstava na sajmovima i sličnim manifestacijama. Tako je u petak i subotu, 9. i 10. rujna, u Osijeku održan sajam pod istim nazivom kao i projekt: »Tradicija za budućnost«.

Na Trgu Svetog Trojstva u Tvrdi predstavljeno je 86 izlagača iz Srbije i Hrvatske, koji su predstavili svoje proizvode i usluge i Osječanima ukazali na potencijale i bogatstvo sadržaja predstavljenih u domaćim proizvodima, proizvodima ekološke poljoprivrede, suvenirima, ručnoj radinosti... Dodijeljene su i nagrade za najbolje izlagače, pa je tako prvo mjesto pripalo obiteljskom poljoprivrednom gazdinstvu Kolić, koje se bavi pčelarstvom, drugo mjesto osvojilo je domaćinstvo Ovčar iz Karanca, koje izrađuje već prepoznatljive suvenire, a treće mjesto ponijeli su izlagači u okviru štanda Klastera Salaši Sombor – UG Podunav Bački Monoštor.

Posjetitelji sajma oduševljeni su ponudom i kvalitetom izloženih proizvoda, a ovakav sajam se planira održati i u Apatinu u svibnju sljedeće godine.

Zdenka Mitić

Među nagrađenima: štand UG Podunav

ČLANOVI UDRUGE GRAĐANA »PODUNAV« IZ BAČKOG MONOŠTORA NA FESTIVALU U AUSTRIJI

Uspješna promidžba sela i tradicionalnih jela

Monoštorci su spremali riblji paprikaš, koji je mirisom i bojom privukao najviše pozornosti od svih, a za degustaciju pečene ribe na tanjurači bukvalno su formirani redovi posjetitelja koji su je željeli probati

U okviru projekta »Danubeparks«, koji za cilj ima razvijanje zajedničkog brenda zasnovanog na prirodnim ljepotama i atrakcijama rijeke Dunav, kao i na tradiciji i kulturi naroda koji žive u Podunavlju, 4. rujna u Austriji održan je Donaufest.

Danubeparks – Dunavska mreža zaštićenih područja, koja je utemeljena kako bi ostvarila suradnju i razmjenu iskustava među ovim područjima uz Dunav, ove je godine u završnoj fazi projekta. Povodom toga, u trajanju od tri dana, organizirana je treća po redu konferencija Upravnog odbora, kojoj su prisustvovali direktori svih zaštićenih područja koja su dio mreže. Specijalni rezervat prirode »Gornje Podunavlje« na Upravnom odboru predstavljala je delegacija JP »Vojvodinašume«.

Članovi delegacije sudjelovali su u predstavljanju postignutih rezultata i potpisivanju povelje o budućoj suradnji, čime upravljači pokazuju želju i volju za nastavak Danubeparks projekta. Status partnera promatrača Gornje Podunavlje u nastavku projekta trebao bi zamijeniti statusom ravnopravnog partnera.

DONAUFEST

Donaufest je organiziran u nedjelju, 4. rujna, kao kruna višegodišnjeg projekta. U vizitorskom centru Nacionalnog parka Orth an der Donau, 2011. godina je Rumunjske, pa su ova država, kao i Delta Dunava, na festivalu prezentirane kroz glazbu i igre folklornih skupina iz ovih krajeva. Središnji

dio službenog dijela festivala bilo je svečano potpisivanje deklaracije o partnerstvu i otkrivanje spomenika jesetri (Huso huso). Ovaj spomenik simbolizira napore da se očuva rijeka Dunav s vrstama koje je nastanjuju, budući da brane koje su postavljene na ovoj rijeci sprječavaju mriješćenje i povećanje populacije jesetre – vrste koja je u nestajanju.

PRIMJER USPJEŠNOG POVEZIVANJA

Ideja festivala je predstavljanje zemalja partnera kroz tradiciju, kulturu i gastronomiju, koje su specifične za svaku od njih. Od ranih prijedpodnevnih sati opremani su štandovi s promidžbenim materijalima, suvenirima, zanatskim proizvodima i gastronomskim delicijama, karakterističnim za svaku od ovih podunavskih zemalja. Članovi Udruge građana »Podunav« iz Bačkog Monoštora, angažirani od Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, prezentirali su svoje selo i rezervat kroz tradicionalne proizvode, prospekte, kao i kroz degustaciju domaćih kolača, gibanica... Za posjetitelje festivala naročito interesantan sadržaj bila je degustacija različitih vrsta ribljih čorbi, koje su pripremali predstavnici zemalja partnera. Monoštorci su spremali riblji paprikaš, koji je mirisom i bojom privukao najviše pozornosti od svih, a za degustaciju pečene ribe na tanjurači bukvalno su formirani redovi posjetitelja koji su je željeli probati. Navečer je organizirana večera na kojoj su sudionici festivala, skupa s organizatorima, zbrajali dojmove i uživali u domaćim specijalitetima.

Ovakvi su projekti pravi primjer uspješnog povezivanja državnih i civilnih organizacija različitih zemalja, u cilju očuvanja prirode, kulture i tradicije, kao i regionalnog razvoja.

Zdenka Mitić

BILJSKI PRIJATELJSKI SUSRETI

Poslastica za brojne posjetitelje

Gosti iz Lemeša zadovoljni dočekom, gostoprimstvom i organizacijom domaćina

Etno susreti, turistička i kulturno-gastronomska manifestacija, održani su prošloga vikenda u Bilju, nadomak Osijeka, i okupili pedesetak udruga i obiteljskih gospodarstvenika, koji su ponudili obilje proizvoda, a također i desetak folklornih skupina koje su predstavile zavičajnu baštinu, te desetak tamburaških sastava koji su svirali između štandova i po okolnim bircuzima.

I ove su godine susreti ponudili brojne tradicijske proizvode, ruho i običaje, pa je za svakoga bilo po nešto, od starih zanata i grnčarije do rukotvorstva, šlinga, neceraja i zlatoveza, pa do poznatih baranjskih specijaliteta - fiša i šarana u rašljama, friških čvaraka i domaćih kolača.

SVE JE POČELO SVATOVSKIM ZAPREGAMA

Sve je započelo svatovskim zapregama i povorkom folklornih skupina, a ove su godine nastupili Mađarski KUD iz Šipoša, KUD »Brodski biseri« iz BiH, HBKUD »Lemeš« iz Vojvodine, KUD »Gradina« iz Polače, KUD »Kolo« iz Donje Bebrine, KUD »Đeram« iz Viljeva, KUD »Međimurec« iz Kotoribe, HKUD »Željezničar« iz Osijeka i domaće skupine, dječja i odrasli. Na zalasku subotnje večeri goste su zabavljali *Željko Pervan* i grupa Canasta band, a u nedjelju tamburaški sastav Gazde.

»U općini Bilje danas živi više od 4 tisuće žitelja, a ova lijepa manifestacija, 12. po redu, stekla je status tradicijskog događanja koje pridonosi razvitku ruralnog turizma u nas, pa je u Bilju sve više turističkih sadržaja, ali i obiteljskih gospodarstava koja se okreću ovom važnom segmentu i nude sve veći broj ležaja i sve bogatiju ponudu gostima i putnicima namjernicima. I da se pohvalim, općina smo koja bilježi rast nataliteta, pa prema posljednjem popisu stanovništva imamo 415 žitelja više«, rekla je načelnica općine *Ružica Bilkić* na otvorenju susreta.

Pohvalio se i predsjednik Vijeća Mjesnog odbora Bilja *Elvis Hlevnjak*, glavni organizator ove međunarodne smotre, kako je na dosadašnjih 11 susreta sudjelovalo 80-ak kulturnih i folklornih udruga iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Srbije, dapače, te su prve susrete i započeli sa Srbijom, tj. Vojvodinom, jer imaju u Bilju šokačku udrugu koju su osnovali prognanici iz Bačkog

Monoštora, pa su prvi gosti bili članovi KUD-a »Bodrog«, a oni su uzvratili Monoštorcima u povodu Zavitnog dana. Smotru prati i nekoliko tisuća posjetitelja godišnje, pa su i ove godine zadovoljni kulturnim programima, viteškim nadmetanjima, sportskim natjecanjima i marom za kulturnu tradiciju i bogatu baštinu.

OČEKUJE SE DALJNJA SURADNJA

Pitamo Vojvođane za dojmove o ovogodišnjim Etno-susretima, a *Lucija Tošaki-Knezy* iz Lemeša kaže kako su zadovoljni dočekom, gostoprimstvom i organizacijom domaćina. Rekla je kako je njihov KUD vrlo često diljem Hrvatske, ali su prvi puta u Bilju i doista su zadovoljni. Prije svega, jer ih je službeni spiker najavio kao Lemešane, a srce uvijek zai-gra na taj naziv. Dodala je i kako je njihov KUD gostovao na čak nekoliko dužijanci i dužionica na sjeveru Bačke, pa su i bili domaćini jedne, a sudjelovali su

i na obilježavanju stote obljetnice Dužijance u Subotici. *Lucija Tošaki-Knezy* dodaje kako osim folkloru imaju i odličan dramski odjel, koji je osvojio brojna priznanja na mnogim natjecanjima, a ove su sezone izvrsni s predstavom *Stipanova princeza*, prema tekstu spisatelja i pjesnika *Marijana Kiša*.

»Na ovaj su susret iz Lemeša doputovali su još i *Aleksandar Vidaković*, predsjednik mjesnog savjeta, i njegova zamjenica *Marija Bagi*. Oni su s predsjednikom općine Bilje i predsjednikom mjesnog savjeta razgovarali o međusobnoj suradnji. Kontakt je uspostavljen, a očekuju se konkretni dogovori o suradnji u kulturi, gospodarstvu i najvjerojatnije lovnom turizmu«, kaže *Lucija Tošaki-Knezy*.

I ovogodišnji program susreta bio je poslastica za brojne posjetitelje, pa su mogli uživati u spletovima Međimuraca, zatim u plesovima bosanske pa i hrvatske Posavine, umijeću poluprofesionalaca okupljenih u osječkom »Željezničaru« i igrama iz Ravnih Kotara. Meni osobno najviše su zapeli za oko bunjevački Hrvati, a uvjeren sam da je društvo iz Lemeša zapalilo čitavo gledalište. Nije to ni slučajno, jer nedavno sam bio na koncertu najboljeg hrvatskog ansambla, Lada, i oni su gotovo dvosatni koncert završili izvrsnom i dopadljivom koreografijom bunjevačkih igara i pjesama. *Slavko Žebić*

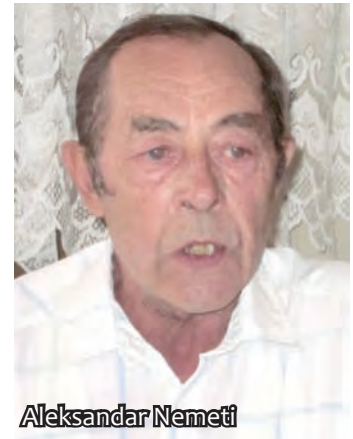
Nastup Lemešana

NAPISI O POTRESIMA U »APO FASHION SYSTEMU« IZAZVALI REAKCIJE U JAVNOSTI

Aktualni direktor optužuje, bivši brani

Robert Kapitanj

Aleksandar Nemeti

Za vrijeme dijela dopusta tekstilki sončanskog poduzeća »Apo fashion system« d.o.o. došlo je do potresa o kojima smo pisali u prethodnom broju našega tjednika. Na izvješća o nagomilanim problemima iznesenim na sastanku s predsjednikom općine Apatin dr. Živorodom Smiljanićem brzo je uslijedila reakcija. U dnevnom listu Blic od 1. rujna oglosio se zamjenik direktora poduzeća Robert Kapitanj i u telefonskoj izjavi dopisnici Sofiji Pualić-Špero krajnje negativno etiketirao svoje radnice.

Od ponedjeljka, 5. rujna, strojevi su opet u pogonu, a u proizvodnoj hali stanje je naoko redovito. Od zamjenika direktora Roberta Kapitanja pokušali smo doznati jesu li svi nesporazumi riješeni. »Ukoliko govorimo o nezadovoljstvu radnika, vjerujem da je izazvano kašnjenjem isplata njihovih zarada u zadnjih mjesec ili dva. No, radnici bi trebali znati da smo kasnili s isporukom robe za inozemno tržište, pa nije bilo ni pravodobne naplate. Pokušali smo plaće realizirati mjenicama, banka ih nije prihvatila i što sada? Svi moramo biti strpljivi. Do sada nisam znao ni da su kod nas radni uvjeti tako loši. Proizvodna hala je onakva kakvu smo je kupili od 'Noviteta', nema razloga da za nepostojanje termo izolacije i za prokišnjavanje krova optužuju nas«, kaže Kapitanj i nastavlja: »Nisu na mjestu ni primjedbe na visinu plaće. Naši

radnici rade po normi, a koliko rade, toliko i zarade. Ove norme preuzeli smo od 'Noviteta' i tvrdim da su korektne, bez obzira što imamo zastarjele strojeve. Održavamo ih koliko možemo, ali znam da niti ovi novi, elektronički, koje imaju drugi, nisu ništa bolji. Istina, nedostaje nam nekoliko specijalnih strojeva, koji bi nam omogućili veću produktivnost. Propisane norme radnici moraju poštovati, jer se kod privatnika nerad i neproduktivnost ne plaćaju. Da su plaće naših radnica ispod prosjeka, nije istina. U tekstilnoj industriji u Srbiji zarađuje se manje nego kod nas. S izvršenjem oko 70 postotaka norme, radnici su u prosjeku dobili 24.000 dinara, a sa stopostotnim izvršenjem i zarade bi bile osjetnije veće. Tko hoće raditi, može zaraditi i više. Ukoliko netko može, neka zaradi

i kao direktor, ja ću mu čestitati«, kaže Kapitanj.

Na pitanje o izradi normi i o potpisivanju kolektivnog ugovora odgovorio je: »Norme smo preuzeli od 'Noviteta', a pretpostavljam da nikada nisu izvršavane 100 posto. Problem su nam radnici koji norme ispunjavaju ispod 50 posto, jer u tom slučaju ostali moraju dotirati njihove plaće. Mi nismo socijalna ustanova, radnike moramo čuvati, a protiv neradnika poduzeti ne baš popularne mjere. Istina, broj uposlenika je u posljednje dvije godine smanjen za dvadesetak, ali to nije utjecalo na našu produktivnost. Naši partneri se žale da prodaja ne ide kao ranije, pa zbog toga za sada ne povećavamo broj radnika. Ne vidim nikakav problem niti zbog nepotpisivanja kolektivnog ugovora. Istina, od sindikata smo dobili

prijedlog, ali nismo zadovoljni pojedinim odredbama. Imamo dobro razrađen pravilnik u kome su svi ti elementi i mi ga se pridržavamo.«

Iz razmišljanja Roberta Kapitanja nameću se nova pitanja, na koja ostajemo bez odgovora. Prvo, u lancu od proizvodnje do prodaje u kapitalističkom sustavu radnik poslodavcu prodaje isključivo svoj rad, na druge segmente nema utjecaja. Zbog čega bi poslodavac s isplatom nadoknade za taj rad trebao čekati na sredstva od prodaje robe? Ni na temu izrade normi nismo uspjeli dobiti detaljnije objašnjenje. U »Apo fashion systemu« postoji radno mjesto normirca, popunjava ga radnica sa završenom srednjom građevinskom školom. Koje je opravdanje za postojanje tog radnog mjesta, ukoliko se radi po starim normama, preuzetim od »Noviteta«, i nije li znak za alarm to što je velika većina radnica u debelom podbačaju s ostvarenjem normi? A i plaća ove radnice je od onih koje znatno popravljaju prosjek zarada u poduzeću. Direktor Kapitanj kaže kako ni novi strojevi nisu bolji od starih, ali ipak priznaje da nedostaju neki koji bi podigli produktivnost. Bi li je podiglo i angažiranje novih uposlenica na mjestima onih dvadesetak koje su posljednjih godina otišle iz poduzeća? Koliko je umjesno za sve probleme optuživati samo radnike?

Ivan Andrašić

Nekorektno je blatiti dobre radnice

Na napis u dnevnom listu Blic oštro je reagirao bivši šef sončanskog pogona »Noviteta«, danas »Apo fashion systema«, Aleksandar Nemeti: »Vrlo je ružan ovaj postupak gospodina Kapitanja. Oduvijek sam smatrao da se svi problemi moraju rješavati u izravnoj komunikaciji unutar poduzeća. Iznenadilo me je javno iznošenje ovako nekorektnih i neumjesnih kvalifikacija radnica od strane zamjenika direktora 'Apo fashion systema'. Godinama sam bio nadređen istim ovim uposlenicama, a upravo zbog njihove kvalitete i odgovornog odnosa prema poslu kojega obavljaju, izrađivali smo skoro isključivo odjevne predmete namijenjene probirljivom inozemnom tržištu. Kvaliteta izvršenja tih poslova nikada nije bila upitna, a rokovi su uvijek ispoštovani. Ne mogu se nikako pomiriti s konstatacijom da su te iste radnice, s dvadesetogodišnjim iskustvom iza sebe, naprasno postale neradnice. Pretpostavljam da su u pitanju neke druge igre, da, prije svega, kontrola i rukovodstvo nisu na potrebnoj razini, a plašim da će se, po običaju, sve prevaliti preko leđa radnika.«

KRONOLOGIJA od 16. do 22. rujna

16. RUJNA 1876.

U Đurđinu je rođen *Tomo Gerard Stantić*, koji se nakon studija bogoslovije 1902. zaređio za svećenika. O. Gerard prvi je hrvatski karmelićanin s ovog podneblja, dugogodišnji samostanski poglavar u Somboru, zaslužan za razvitak ovoga reda u Hrvatskoj, nadalje poznati ispovjednik među katolicima Bačke. Umro je 24. lipnja 1956., na glasu svetosti, te je pokrenut postupak za njegovo proglašenje blaženim.

16. RUJNA 1948.

Rođen je *Vladimir Bačlija*, umjetnički fotograf i dizajner, autor velikog broja zapaženih fotoreportaža, naslovnica i drugih umjetničkih ostvarenja.

16. RUJNA 1984.

U 77. godini umrla je *Klara Peić*, popularna kazališna umjetnica, jedna od utemeljiteljica subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta. Ostala je zapamćena po svojim tumačenjima ženskih likova, mahom humorističkih igrokaza *Matije Poljakovića*, iz narodnog života. Rođena je 1907. godine.

17. RUJNA 1821.

Glede planova za prokopavanje plovnog kanala, kojim bi se spojilo jezero Palić s rijekom Tisom, kraljevski komesar *Sculteti* je naložio formiranje jedne mješovite komisije radi pribavljanja mišljenja stručnih i mjerodavnih osoba, kako bi ovaj predmet uopće bio uvršten u postupak pred Magistratom i Izbornom općinom grada. Međutim, rasprave o izgradnji plovnog kanala započele su dobrano prije stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada, ali po njegovu usvajanju dobivaju na zamahu, te je istom 1779. Ugarskoj komori upu-

ćen plan, tada veoma uglednog inženjera *Josepha von Kissa* (1786. proglašenog počasnim građaninom Subotice) s detaljnom kalkulacijom o povezivanju Tise i Dunava preko jezera Palić, Krvavog i Ludoškog jezera, duž rječice Kireš i usputnih močvara prema Tisi. Luka s pristaništem trebala je biti izgrađena na rječici zvanoj Vrbov potok, koja je svojedobno protjecala kroz Suboticu, u dijelu grada zvanom Mlaka, približno na mjestu gdje se danas nalazi spomenik na Prozivci. Premda je tijekom 1806. subotički Magistrat s *Josephom von Kissom* sklopio ugovor o izgradnji dijela plovne saobraćajnice, na relaciji Subotica-Kanjiža (Situation plan No. 1, darin der angefragene Schiffarts canal aus der konigl. Frey Stadt Maria Theresiopel bis zur theiss bei Kanisa angezeigt...), kojim je, zbog visinske razlike do obale Tise, predviđeno podizanje desetak neophodnih ustava i mostova – njegova provedba nikada nije započela. Među ostalim i zbog primjedbi rivalske grupe (inž. Wüstringer) koja je osporavala provedivost gradnje plovnog kanala, jer bi, navodno, kod svakog podizanja ustava iz Palića i Ludoša isteklo više vode, no što bi se u nj slilo, itd.

17. RUJNA 1919.

Premинуo je arhitekt, projektant, istaknuti gradograditelj i poduzetnik *Titus Mačković*. Studirao je u Beču, Aachenu i Zürichu. U Historijskom arhivu Subotice čuva se oko četiri stotine njegovih projekata (obiteljskih kuća, vila i palača, gospodarskih, prosvjetnih i crkvenih građevina, zgrada vojarni i dr.), od kojih je većina s uspjehom ostvarena. Mnogi su projekti

osmišljeni, nastali i ostvareni na poticaj *Lazara Mamužića*, koji je osamnaest godina bio gradonačelnik Subotice, ili na tragu plodne suradnje s njim. Oslanjajući se na europsku graditeljsku tradiciju i njenu onodobnu misao, Titus Mačković je svojim opusom presudno pridonio kako razvoju najužeg i šireg gradskog korpusa, tako i njegovu arhitektonsko-građevinsko-urbanističkom izgledu i cjelokupnoj baštini Subotice, prema kojoj se ona i danas prepoznaje. Neke od njegovih građevina su zaštićena kulturna dobra, odnosno, spomenici kulture od velikog značaja. Bio je otac darovite slikarice *Angele Mačković*. Rođen je u Subotici 15. ožujka 1851.

17. RUJNA 1971.

Predstavom »Klupko« *Pere Budaka* (1917.-2008.), plodnog dramskog pisca, pjesnika i romanopisca, glumca i redatelja, direktora zagrebačkih teatarskih scena i Nakladnog zavoda Matice hrvatske – započela je nova sezona u subotičkom kazalištu.

18. RUJNA 1840.

Mladi gradski intelektualci, spisatelji, novinari, ljubitelji knjige i lijepe književnosti: *Josip Antunović*, *Ferenc Hoffmann*, *Zsigmond Kárvázi*, *Josip Meznerić*, *Božidar Prokopčani*, *Đeno Sarić*, *Ambrozije Šarčević*, *Mihály Simonyi*, *János Varga Mátyás Vinkler* i *Đorđe Zarić* – utemeljili su prvo »Književno društvo« u Subotici.

19. RUJNA 1971.

U Tavankutu je otkriven spomenik palim borcima »Nemirna ravnica« koji simbolizira otpor naroda ovog kraja tijekom II. svjetskog rata. Spomenik

je djelo trojice umjetnika: *Ferenca Kalmara*, *Bele Durancija* i *Lazara Razore*.

20. RUJNA 1748.

Magistrat Svete Marije (Subotice) odlučio da se u povodu Svetoga Mihovila, subotičkim franjevcima daruje pet akova vina i jedna centa (oko 56 kg) loja.

21. RUJNA 1990.

Predstavnici mjesnog odbora Demokratske zajednice vođanskih Mađara dr. *László Szölösi Vágó* i književnik *Károly Dudás* predali su gradonačelniku Subotice *Józsefu Kaszi* peticiju za obnovu gradskog kazališta, koju je potpisalo 20.209 građana. Peticijom se traži osnutak mađarskog, hrvatskog i srpskog dramskog ansambla, obnova kazališne zgrade, te javna kontrola financiranja i trošenja novca u ovoj instituciji kulture.

22. RUJNA 1730.

Subotički propovjednik, otac *Lovro Janković*, položio je temeljni kamen u sjeverozapadni dio svetišta buduće franjevačke crkve. Time su, zapravo, započeli radovi na preuređenju dotadašnje vojničke utvrde u crkveno zdanje. Ovom činu bio je nazočan i glasoviti otac *Jerko Ludaški*, gvardijan, poglavar gradske katoličke župe.

22. RUJNA 1844.

Mlinar *Jozef König* iz Donje Austrije završio je gradnju vodenice pokraj kanala zvanog Böge, koji spaja Palićko s Krvavim i Ludoškim jezerom. Vodenicu je pokretala voda koja je ovim kanalom otjecala iz Palićkog jezera. Uklonjena je odlukom gradskog čelništva 1865. godine.

Usluga oplemenjena duhovnošću i humanizmom

SRIJEMSKA MITROVICA – Petog rujna slavi se spomen-dan blažene Majke Terezije, zaštitnice mitrovačkog Caritasa, koji ulazi u devetu godinu implementacije integralnog modela otvorene zaštite starih i nemoćnih osoba kroz servis kućne njege i dnevnog centra. U želji da obilježe ovaj značajan datum, organizirali su program za korisnike svog dnevnog centra. Tog su im dana gosti bili pjesnici *Zlata Zahorjanski* i *Rajko Panić*, te članovi Udruženja »Sirmium - treće doba« i Saveza umirovljenika. Najveće veselje unio je *Stjepan Petrović* svojom harmonikom, uz koju su svi pjevali i igrali. Djelatnici Caritasa svoje su korisnike počastili kolačima i pecivima koje su sami priredili i umijesili. Prostorije mitrovačkog Caritasa su bile pretijesne primiti oko 40 starijih sugrađana, pa se sjedilo ispred i u dvorištu. S obzirom da Caritas zastupa načela profesionalne usluge oplemenjene duhovnošću i humanizmom, navečer su održali koncert koji je potkrijepio to načelo. Koncert je osmišljen kao duhovna večer vokalno-instrumentalne glazbe protkane religioznom prozom, molitvama i meditacijama posvećenih Majci Terezi i svim prijateljima Caritasa, koji su za ovu priliku napunili katedralu. U programu su sudjelovale: prof. *Dragana Nešić* na orguljama, prof. *Irena Milić* s flautom, *Jovana Božić* na violini, a vokalne solistice bile su: *Slavica Jefimija Sredojević*, *Anemari Hajdu-Žarko* i *Kristina Zeman-Miščević*, djelatnice Caritasa. Direktor župnog Caritasa preč. *Eduard Španović* tom se prilikom osvrnuo na život bl. Majke Terezije i na rad Caritasa na ovim prostorima, te je zahvalio čelnicima grada, zamjeniku gradonačelnika dr. *Srđanu Kozlini* i resornoj načelnici *Nataši Kopčić* na dolasku i potpori radu Caritasovih službi u osam godina.

K. Z. M.

Promocija knjige Lazara Franciškovića

SUBOTICA – Spjev »Di, čuje pisma divojačka i po koja suza« *Lazara Franciškovića* bit će predstavljen večeras (petak, 16. rujna) u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici.

O knjizi će, osim autora, govoriti profesorica književnosti *Judita Plankoš* i književnik *Milovan Miković*. U programu će sudjelovati Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem s. *Mirjam Pandžić*, a dijelove spjeva interpretirat će *Ivana Rudić*. Početak je u 18 sati.

Likovna kolonija »Sonta 2011.«

SONTA – Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« priređuje dvodnevnu međunarodnu likovnu koloniju »Dunav 2011«, petu zaredom. Kolonija će se održati u subotu i nedjelju, 17. i 18. rujna, u vikend-naselju »Staklara« na obali Dunava, uz sudjelovanje slikara iz Subotice, Sombora, Slankamena, Belog Manastira i Rešetara.

I. A.

Dalijeve grafike u Subotici

SUBOTICA – Izložba grafika čuvenog španjolskog nadrealista *Salvadora Dalija* pod nazivom »Beskrajna minuta« biti će otvorena u utorak, 20. rujna, u Galeriji »Dr Vinko Perčić« u 20 sati.

Izložba je organizirana u suradnji s »Visconti art galerijom« iz Ljubljane i predstavlja seriju od 11 numeriranih i potpisanih grafika dorađenih akvarelom koje ilustriraju basne slavnog francuskog pjesnika i basnopisca iz XVII. stoljeća *Jeana de La Fontainea*, kao i njegov portret, viđen očima *Salvadora Dalija*, te trinaest grafika iz serije *Zodijak*. Posjetitelji izložbe moći će vidjeti i tri litografije iz ciklusa *Božanstvena komedija*, kao i pozlaćeni brončani kip *Žena žirafa*.

Organizatori izložbe su Galerija Dr. Vinko Perčić i FOKUS Fondacija iz Subotice.

Predstavljanje zbornika »Identitet bačkih Hrvata« u Subotici i Baču

SUBOTICA/BAČ – Predstavljanje zbornika radova nastalih na Međunarodnom znanstvenom skupu u Zagrebu »Identitet bačkih Hrvata«, bit će održano u idući petak, 23. rujna, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Zbornik će predstaviti urednik izdanja dr. sc. *Robert Skenderović*, znanstveni suradnik Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu, prof. *Mario Bara*, znanstveni novak Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu te mr. sc. *Andrija Anišić*, sudionik skupa. Početak je u 19,30 sati.

Dan kasnije, u subotu 24. rujna, zbornik »Identitet bačkih Hrvata« bit će predstavljen u Baču. O zborniku će govoriti urednik izdanja dr. sc. *Robert Skenderović* iz Zagreba, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* te *Zvonimir Pelajić* iz Plavne.

U okviru predstavljanja knjige bit će priređen prateći program u kome će sudjelovati hrvatske kulturne udruge općine Bač: *Mostonga*, *Matoš*, *Dukat*, *Zora* i *Tragovi Šokaca*, koje su ujedno i organizatori skupa. Cjelokupni program će se odvijati u Etno kući »Didina kuća« u Baču, s početkom u 19 sati.

Nova knjiga: Priča o fotografiji

SUBOTICA – Idućeg tjedna iz tiska izlazi nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ« naslovljena »Priča o fotografiji«. Riječ je knjizi izabranih priča o fotografiji, nastalih u istoimenoj novinskoj rubrici našeg tjednika. Knjiga donosi više desetina fotografija i tekstova koji u svojoj tematskoj širini povezuju tri stoljeća.

Autor najvećeg broja tekstova je novinar *Dražen Prčić*, a dio potpisuju i suradnici ove rubrike.

Hrvatski umjetnici na Bitefu

BEOGRAD – Predstavom »Prometej Pejzaž II« *Jana Fabrea*, u utorak navečer u Beogradu je otvoren 45. Bitef, u sklopu čijeg će glavnog programa, s dvije predstave, nastupiti i kazališni umjetnici iz Hrvatske.

Na festivalu, koji se održava do 24. rujna pod sloganom »...na usijanom limenom krovu«, bit će izvedene predstave u selekciji teatrologa *Jovana Ćirilova* i redateljice *Anje Suše*, a među kojima su »Izlog«, u izvedbi Zagrebačkog kazališta mladih, kao i zajednička predstava tog kazališta s Istarskim narodnim kazalištem iz Pule, naslovljena »Rose is a rose is a rose is a rose«.

HOSANAFEST JE VIŠE OD VEČERNJEG KONCERTA DUHOVNIH PJESAMA

Dvodnevni program za stotinu sudionika

Tijekom boravka u Subotici sudionici su smješteni po obiteljima, a u okviru programa posjećuju i Humanitarno-terapijsku zajednicu za pomoć ovisnicima »Hosana« u Starom Žedniku, gdje se upoznaju sa životom ove zajednice

Pokrenut prije šest godina, Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest se, osim humanitarnog karaktera – pomoći terapijskoj zajednici za ovisnike o drogi, alkoholu i kocki »Hosana«, može pohvaliti i zavidnom razinom organizacije. Iako je središnji događaj nedjeljni koncert, za one koji sudjeluju u organizaciji, ali i za same sudionike, HosanaFest podrazumijeva više od toga.

Otkrivajući nam kako HosanaFest izgleda »iza kulisa« tajnica Organizacijskog odbora **Sanela Kolar** kaže kako sudionici u Subotici borave praktički dva dana. Za njih je priređen program, pa tako, među ostalim, posjećuju i zajednicu »Hosana«.

»Sudionike očekujemo u subotu popodne, jer već tada počinje program. Prošle su godine sudionici u subotu boravili u zajednici »Hosana« i veoma im se svidjelo, pa želimo i ove godine ponoviti isto. Oni će sudjelovati u radionica-ma kroz koje će moći upoznati život i rad u zajednici. Bit će podijeljeni u nekoliko skupina. Radit će u vrtu, u radionici pra-

viti krunice, peći kruh i kuhati, spremati pjesme za animiranje mise koju će imati nakon završetka radionica. Inače, štice-nici »Hosane« također glasaju za svog favorita, tako će biti nagrađena i pjesma koju oni budu izabrali kao njima najbolju«, kaže naša sugovornica.

SMJEŠTAJ PO OBITELJIMA

Sanela Kolar ističe i značajan doprinos ljudi i obitelji koji bez ikakve naknade u svojim kućama smještaju sudionike festivala, kojih zna biti i preko stotinu. »Domaćini koji primaju goste za vrijeme trajanja HosanaFesta od velike su nam pomoći. Financijski nismo u mogućnosti smjestiti sudionike u hotelski smještaj, ali mislim da se i njima ovakav smještaj po kućama više dopada. Upoznaju se s novim ljudima, a imaju priliku upoznati i Suboticu i okolicu. Sklapaju se nova prijateljstva koja se nastavljaju i nakon festivala«, kaže ona.

U organizaciju festivala, osim članova Organizacijskog odbora, uključeni su i brojni volonteri. »Kada je vlč.

Marinko Stantić birao one koji će mu pomagati izabrao je 12 članova za odbor, aludirajući na 12 apostola. Tako da odbor čine 12 članova na čelu s vlč. Stantićem kao predsjednikom. Osim stalnih članova, organizaciju potpomažu i mnogi drugi. Ne znam točan broj, ali ima ih nekoliko. Ovo je volonterski posao, tako da tko god ima želju može se uključiti u organizaciju. Pomoć nam je uvijek dobrodošla«, poručuje naša sugovornica.

OVOGODIŠNJE NOVINE

Organizacijski odbor HosanaFesta trudi se svake godine uvesti neke novine, kako bi učinili festival boljim, a tako će biti i ove godine.

»Svake godine uzimamo jednu temu koja nam je vodilja kako postaviti i namjestiti scenu. Prošle je godine to bio prijelaz preko Crvenog mora. Ove smo se godine odlučili za drugu temu, a to je Getsemanski vrt. Planiran je i igrokaz koji će prikazati Isusa i učenike u vrtu. Još jedna od novina je da voditelji neće najavljivati sudionike u natjecateljskom dijelu

Sanela Kolar

programa nego će biti prikazivane najave, tzv. razglednice. Razglednice su zamišljene kao video priloge iz života Hrvata u ovim krajevima«, najavljuje Sanela Kolar.

Ovogodišnji HosanaFest, čiji je slogan »Učvršćeni vjerom!«, održat će se u nedjelju, 18. rujna, u Dvorani sportova s početkom u 20 sati. Nastupit će izvođači iz Srbije, Hrvatske i BiH, a publika će imati priliku čuti 15 pjesama. Ulaznice se mogu kupiti na dan festivala pri ulasku u dvoranu po cijeni od 200 dinara.

D. B. P.

Pomažu nam dobri ljudi

Za organizaciju ovog, kao i drugih festivala, potrebno je dosta novca, no menadžment HosanaFesta se uspijeva snaći. »Uvijek ima dobrih ljudi koji su u mogućnosti financirati organizaciju festivala. Naravno, sudjelujemo i na raznim natjecajima. Troškova je mnogo, ali zahvaljujući Božjoj providnosti i dobrim ljudima nismo bili još u minusu, uvijek smo uspjeli do sad isplatiti sve troškove. Ne bih sada posebno isticala sponzore poimence, ali želim se svima zahvaliti koji financijski pomažu organizaciju, jer bez njihove pomoći mi sigurno ne bismo uspjeli organizirati festival. Unaprijed zahvaljujem svima onima koji će i nadalje moći financijski pomoći organizaciji festivala«, kaže Sanela Kolar.

LIKOVNA KOLONIJA »COLORIT 2011.« U SOMBORU

Inspiracija u urbanoj sredini

*Umjesto dosadašnje prakse da se
kolonija održava u prirodi, ovogodišnji
saziv održan u gradskom okruženju*

Sedamnaest slikara iz Sombora i Subotice te Republike Hrvatske okupilo se prošle subote na ovogodišnjoj, jedanaestoj po redu likovnoj koloniji »Colorit« u organizaciji HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Tradicija je društva bila, barem do ove godine, da se likovne kolonije održavaju negdje u prirodi, na salašima članova društva ili u vikendicama uz vodu. S obzirom da kolonija »Colorit« do sada nije održana u samom gradu, odlučeno je da umjetnici svoju inspiraciju potraže u urbanom okruženju, među zgradama, ulicama, ljudima... Ipak, neki se nisu mogli odvojiti od prirode, vrbaka, čamaca i sunco-kreta, pa niti od mrtve prirode, te su svoju inspiraciju prenijeli na slike.

U ZNAKU MIRA

Šetači koji su prolazili somborskom glavnom ulicom mogli su vidjeti veliki plakat u blizini Gradske kuće, kojeg je nasli-

kao pročelnik likovne sekcije *Janoš Raduka*. Slika je reklama za koloniju u znaku mira. To je zato, kaže njen autor, jer su mladi iz brojnih gradova, pa tako i iz Sombora u subotu, 10. rujna, organizirali šetnje mira, što se poklopilo sa datumom održavanja likovne kolonije »Colorit 2011.«

»Ovogodišnju koloniju smo zbog straha od kiše, ali i zbog drugih razloga organizirali u gradu i ona je u znaku mira. Napravili smo pano i izložili ga ispred Gradske kuće. Na njemu je naslikan golub mira s maslinovom grančicom, koji je kopija čuvenog Picassovog 'Goluba mira'. Tu je i broj 75 koji označava koliko godina naše društvo postoji i djeluje, a smatram da smo i mi jedni od onih koji nose mir na ovim prostorima. Na slici su i tragovi u boji koji simboliziraju sve ono što mi ostavljamo za sobom. To su lijepi i pozitivni tragovi, koji bi uvijek trebali za nama ostajati«, kaže Janoš Raduka.

Ljepotu i pozitivnost nosi svaka likovna kolonija, kaže

nam osnivačica »Colorita« somborska slikarica *Cecilija Miler*.

»Kolonije su dobre zbog slika koje umjetnici ostavljaju za sobom, ali i zbog druženja i razmjene iskustava i doživljaja koje smo imali tijekom godine, možda na nekim drugim likovnim kolonijama. Organizatori su željeli da to ove godine organiziraju u gradu, tako da su se slikari rasporedili i sebi pronašli najbolju poziciju. Neki su ostali u dvorani Hrvatskog doma, neki u dvorištu, a netko je odabrao i gradski trg kao pogodno mjesto za slikanje. Ipak, likovne kolonije su efektivnije ako se organiziraju u prirodi«, smatra Cecilija Miler.

Pokraj sudionika - slikara, ovogodišnji »Colorit« pratili su i brojni znatiželjnici, ljubitelji likovne umjetnosti. Mogli su se vidjeti prolaznici koji zastaju i razgovaraju sa slikarima koji su radili u gradu, komentirajući ono što je naslikano. Neki su došli i u Hrvatski dom vidjeti što se to ovdje događa, a riječi su bile pune hvale.

AFIRMACIJA NOVIH UMJETNIKA

Likovnu koloniju »Colorit« ove je godine posjetila i generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, ali i gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić*. Generalna konzulica nam je rekla kako je čula da je i na prošlogodišnjem »Coloritu« bilo jako dobro, te da je i to bio jedan od izazova doći u Sombor.

Iako su različita mišljenja samih umjetnika o tome gdje bi bilo bolje da se kolonija organizirala – u prirodi ili u urbanoj sredini, *Mata Matarić*, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora smatra kako je dobro što se kolonija organizirala u gradu, te da je to još jedan korak naprijed.

»Jedanaesta likovna kolonija 'Colorit' održava se u gradu – što je dobro, jer naši umjetnici mogu napraviti slike znamenitih kuća Sombora. Na slikama su naše crkve, zgrada Županije, Kronić palata, Vajdingerova zgrada, Sokolski dom, a te će slike ostati u našoj arhivi, ili ćemo ih darovati onima koji nisu upoznati s prošlošću Sombora«, kaže Matarić.

On ističe kako su ovakve likovne kolonije dobre i zbog afirmacije novih umjetnika.

»Na ovoj likovnoj koloniji imamo sudionike iz Hrvatske i Vojvodine i jako je važno da likovno stvaralaštvo u našem HKUD-u ne bude zaustavljeno. Želimo raditi na očuvanju folklora i tradicije, ali isto tako želimo iznjedrati i nove likovne umjetnike iz našeg kraja. Ova likovna kolonija svakako ima budućnost«, smatra Mata Matarić.

Nakon kolonije priređena je izložba gdje su zainteresirani mogli pogledati nastale radove. Sve slike ostaju u arhivi društva, a neke će biti darovane gostima i prijateljima društva, pa možda i predsjedniku Republike Hrvatske, kojeg bi organizatori ove likovne kolonije rado željeli ugostiti i u Somboru.

Z. Gorjanac

GOSTOVANJA NA VINKOVAČKIM JESENIMA

»Papučoš« Dejan Kovač

Predstavljena i kultura bačkih Hrvata

Vinkovačke jeseni su se zahuktale, događanja su svakodnevna, pa svojom raznovrsnošću i bogatstvom pokazuju da su već odavno prešle granicu svojih početaka. Domaće i skupine iz dijaspe u gradu na Bosutu pokazuju da hrvatski narod čuva svoju tradiciju i njeguje bogatu baštinu.

Da Vinkovačke jeseni ne mogu bez Hrvata iz susjedstva, svjedoci smo već mnogo godina, jer godinama već na Jesenima nastupa Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem *Stipana Jarmazovića*. Prošle nedjelje Vinkovci su odjekivali dječjom pjesmom i smjehom, jer su održane još jedne »Dječje jeseni« uz sudjelovanje gotovo 2000 djece iz 57 folklornih skupina. Baš ta nedjeljna večer završena je predivnim koncertom Subotičana, a repertoar se kretao od klasične i ozbiljne glazbe do evergrina. Uz vrsne tamburaše nastupili su i vokalni solisti: *Marija Jaramzović, Antonija Piuković, Ivana Mulić, Kristina Vojnić-Purčar* i *Josip Francišković*.

PREDSTAVLJANJE ZKVH-A

U utorak, 13. rujna, brojne posjetitelje privuklo je predstavljanje Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, održano u okviru programa ovogodišnjih Jeseni, u Gradskoj kavani ispred Gradskog muzeja Vinkovaca. Već na samom početku programa *Krešo Marić*, djelatnik Muzeja, zadužen za ovu lijepu manifestaciju, priznao kako je emotivno vezan za sjever Bačke, a na sebi nosi muško bunjevačko ruho, koje je baš za njega šila mačeha, *Kata Stišić* iz Tavankuta. Naime, njegov je otac godinama vodio natjecanje za izbor seoske Miss Jugoslavije, lijepa je Kata jedne godine bila najljepša i osvojila srce Šokca iz Vinkovaca, a dalje već znamo.

I dok je ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* predstavljao djelatnost te ustanove nazočnim posjetiteljima, *Katarina Čeliković*, zadužena za ovu prezentaciju Hrvata iz Vojvodine, pojasnila nam je cilj ovoga gostovanja.

»Za bačke Hrvate ovo je iznimna večer, večer za pam-

ćenje, a nastojali smo cjelovito predstaviti djelatnost našeg Zavoda i misiju koja nam je povjerena, ali i sve bogatstvo i svu raskoš tradicijske kulture i pučkih običaja koji na sjeveru Bačke i danas žive, kao i našu gastronomsku ponudu«, rekla je *Katarina Čeliković*.

OD RUHA DO GRAHA

A ponuda je bila sljedeća. Tu je bio *Dejan Kovač* iz Kera, poznati »papučoš« koji nam se povjerio kako je knjiga njegova esnafa spala na dva slova. Naime, samo su još dva »papučoša« u Subotici i jedan u Somboru, pa je to dobar pokazatelj da ovaj lijepi obrt polako ali sigurno odlazi u zaborav.

Voditeljica *Jozefa Skenderović* je ponovno u Vinkovcima, jer prije ravno 10 godina imali su deset dana izložbu na Vinkovačkim jesenima. Pohvalila se i kako su imali dobru suradnju s Udrugom Hrvatska žena, pa su svake zime vodile čaj u Vinkovcima za sve koji su se zanimali za umjetnost u slami. Danas je ovdje doni-

**Dječje jeseni u nedjelju
zatvorene koncertom
Subotičkog tamburaškog
orkestra, a u utorak
predstavljena djelatnost
ZKVH-a i tradicijska kultura
Hrvata sa sjevera Bačke**

jela nešto slika i predmeta od slame što su ih izložili na netom završenoj stotoj Dužijanci u Subotici, ali i drugih predmeta, nakita, kutija i kutijica i sve ono što može ponijeti naziv primijenjene umjetnosti.

Josip Ivković kapelnik je tamburaškog sastava »Širok šor«, zajedno sviraju tek jednu godinu ali imaju respektabilan repertoar i zabavljaju bačke Hrvate na brojnim manifestacijama. U Vinkovcima želja im je zabaviti brojne posjetitelje i priuštiti im uživanje u bunjevačkoj glazbi i pjesmama, a pratit će i sudionice modne revije.

A što je spremila za reviju pitali smo *Sandu Benčik*, dizajnericu koja je završila visoku školu za tekstil.

»Odlučila sam Vinkovčanima pokazati ljepotu bunjevačkog šlinga, to je moja inspiracija i s tim ćemo početi našu večerašnju reviju. Petnaestak lijepih djevojaka pokazat će kako je to ruho omiljeno i danas. U nastavku, prikazat ćemo kako i to staro može oplemeniti novo i suvremeno, pa taj dio nosi naziv 'Prošlost za današnjost'«, kaže dizajnerica.

Lijepo zamišljeno ali još ljepše uprizoreno, pa su lijepe djevojke plijenile pozornost posjetitelja i nagrađene su pljeskom. Osim u ljepoti ruha, posjetitelji su uživali i u gastronomskoj ponudi, a oduševljeni su ukusnim jelom, »ridak gra« sa štipanim valjušcima.

Jeseni se bliže svojemu završetku, a kruna manifestacije svakako je ova nedjelja, 18. rujna, kada će dugim vinkovačkim šorom krenuti rijeka ljudi koja će ostvariti još jedan svečani mimohod. U toj rijeci svaki sudionik, svaka folklorna

Modna revija dizajnerice Sande Benčik

skupina imat će svoj dio kolača umiješen od izvor-korijena, pa će svi zajedno u lijepom jesenskom danu pokazati cijelom svijetu bogatstvo običaja, ruha, igara i pjesama. Tu ljepotu obogatit će i članovi HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice.

I da završimo, brojne su popratne manifestacije koje su sastavni dio svih Vinkovačkih jeseni: gospodarski sajam Jeseni, sajam tradicijskih obrta, ocjenjivanje kulina i ocjenjivanje rakija i likera, hrvatska novinska fotografija, filatelistička izložba i druge, kao i brojne sportske manifestacije.

S. Žebić

SMOTRA HRVATSKIH TAMBURAŠKIH SASTAVA U LJUTOVU

Glazbeno naslijeđe različitih krajeva

Ovogodišnja smotra, na kojoj je nastupilo pet sastava iz zemlje i inozemstva, protekla u znaku obilježavanja 120 godina od rođenja Pere Tumbasa Haje

Smotra hrvatskih tamburaških sastava održana je u nedjelju, 11. rujna, ispred Doma kulture u Ljutovu. Na ovoj, trećoj po redu smotri, nastupilo je pet tamburaških sastava, od kojih je svaki imao priliku izvesti nekoliko instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih skladbi, kojima su predstavili glazbeno naslijeđe svoga kraja.

Smotru je organiziralo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Ljutovo« iz Ljutova, a osim domaćina nastupili su tamburaški ansambl »Bekrije« iz Subotice, ženski tamburaški sastav »Korona« iz Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«, zatim tambu-

raški sastav iz Bátmonostora pokraj Baje u Republici Mađarskoj i KUD »Pregrada« iz Pregrade u Republici Hrvatskoj.

Cilj Smotre hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu je predstavljanje tamburaških ansambala koji mahom djeluju u okviru kulturno-umjetničkih društava i kroz glazbeno stvaralaštvo njeguju svoju folklornu baštinu. Budući da se ove godine obilježava 120 godina od rođenja glasovitoga tamburaša i skladatelja Pere Tumbasa Haje, neki od sudionika za ovu su prigodu pripremili i po jednu od njegovih skladbi, ističe domaćin smotre, voditelj tamburaške

sekcije HKUD »Ljutovo« Marinko Šimić.

»Smotra je revijalnog karaktera, a jedina propozicija je da svaki od sastava ima za nastup na raspolaganju ukupno dvadeset minuta. Ove godine, s obzirom na godišnjicu rođenja Pere Tumbasa Haje, tamburaški sastavi iz Ljutova i iz Republike Mađarske u svoj su repertoar uvrstili i po jednu pjesmu ovoga vrsnoga tamburaša.

Tamburaška sekcija pri HKUD-u »Ljutovo« djeluje od 2004. godine i trenutačno okuplja desetak tamburaša koji su, kaže Šimić, ove godine imali priliku sudjelovati na Međunarodnom festivalu tam-

buraša u Kaloči u Republici Mađarskoj, kao i na Tamburaškoj večeri »Dužijance«, ističući pri tome i vrlo dobru suradnju s mađarskim kulturno-umjetničkim društvom iz Csávolya, te HKPD-om »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Na Smotri u Ljutovu po prvi puta nastupili su tamburaši iz Pregrade u Republici Hrvatskoj, koji su u ovu manifestaciju unijeli dašak Zagorja. Prvi dojmovi o domaćinima i smotri vrlo su pozitivni, navodi njihov voditelj Franjo Kaučić.

»Do sada nismo nikada gostovali u Bačkoj. Nastupamo po Hrvatskoj, bili smo u Italiji, Nizozemskoj, a najbliže vama bili su nam nastupi u Slavoniji, gdje sviramo prilično često. Ovom prigodom posjetili smo i Suboticu i moram reći da su nas svi jako lijepo primili zbog čega smo se vrlo ugodno osjećali ovdje«, kaže Franjo Kaučić iz Pregrade.

Tamburaškim sastavima uručene su zahvalnice za sudjelovanje na Smotri hrvatskih tamburaških sastava.

M. Matković

16. rujna 2011.

BLAGDAN MALE GOSPE I HODOČAŠĆE NA »VODICI«

S molbama Gospi za bližnje i sebe

BAČKI MONOŠTOR – Mala Gospa ili rođenje Blažene Djevice Marije veoma se svečano obilježava u Bačkom Monoštoru. Tako je i ove godine mnoštvo vjernika 8. rujna svetkovalo ovaj dan.

Po običaju, toga se dana ne rade teški poslovi, a popodne se odlazi na hodočašće na Bunarić ili kako miještani kažu – na Vodicu. Ovo mjesto udaljeno je oko dva kilometra od sela, pokraj ceste prema Somboru, na obali Velikog bačkog kanala. U prošlosti, ovdje se dolazilo s molitvama i težnjama za izlječenje, a i danas svat-

ko tko dolazi na Vodicu u svome srcu nosi molbe Gospi za svoje bližnje i sebe. Također, veliki broj hodočasnika i iz drugih mjesta ovdje se okupljao časteći Majku Božju, budući da je u blizini Vodice preko kanala postojao most – tzv. Lugomirska ćuprija, koji je olakšavao pristup ljudima iz Kupusine, Apatina, Sombora... Ovaj je most srušen 1944. godine, s ciljem da se onemogući nadiranje neprijateljskih trupa.

Na Vodicu se uglavnom dolazi biciklima ili konjskim zapregama, dok je u prošlosti najveći broj vjernika dolazio pješice, pjevajući pobožne pjesme posvećene Gospi. Inače, ovo je mjesto postalo okupljalište vjernika prije skoro stotinu godina. Ovdje je izvjesni mještananin *Martin Pavošev* u postojećem bunaru, na površini vode, ugledao lik Majke Božje i nakon toga se zarekao da će izgraditi malenu kapelicu u njezinu čast. To je i učinio, a kasnije su izgrađene još dvije.

Seoski župnici rijetko su ovdje održavali službe – ponekada večernju misu, a ove je godine prvi put na Vodici održana svečana sveta misa, koju je vodio vlč. *Marko Forgić*, svećenik podrijetlom iz Monoštora.

Zdenka Mitić

U NOVOM SADU PROSLAVLJENA SVETKOVINA IMENA MARIJINA

Svi smo pozvani izići iz svoga uhodanoga života

NOVI SAD – U nedjelju, 11. rujna, u glavnoj novosadskoj župi svečano je proslavljena svetkovina Imena Marijina. U 10 sati svetu misu je predvodio biskup srijemski mons. *Duro Gašparović*, uz koncelebraciju župnog vikara *Marijana Vukova*, dok je župnik *Janos Sztrikovits* slavio misu u 11,30 sati na mađarskom jeziku.

Biskup gost, mons. Gašparović, izrazio je radost i zadovoljstvo

što može biti zajedno s vjernicima susjedne Subotičke biskupije u župi Imena Marijina u Novom Sadu. Euharistiju je pjevanjem pratio župni zbor Imena Marijina, a slavlje je izravno prenosio Radio Marija Srbije.

U homiliji je biskup istaknuo povezanost Marijina poziva i poslanja s našim poslanjem te ohrabrio vjernike da uvijek budu ustrajni molitelji te da traže majčinski zagovor Nebeske Majke. »Marija je za nas uzor poziva. Svi smo pozvani izići iz svoga uhodanoga života. Pozvani smo na akciju koja treba prerasti u povijesnu dimenziju, koja će donijeti sreću čovječanstvu. Stoga nam treba ljudi, svećenika i Kristovih vjernika laika, koji će svjedočiti o ljubavi Božjoj koja uzima ljudsko tijelo, o ljubavi Isusa Krista, o Kristovu čovjekoljublju. Treba nam takvih, upravo u ovo vrijeme, danas«, poručio je mons. Gašparović.

Na sam dan svetkovine Imena Marijina, 12. rujna, u župi je upriličeno cjelodnevno klanjanje pred Presvetim. U isto vrijeme svećenici novosadskoga dekanata imaju duhovnu obnovu, kada nakon razmatranja i sami sudjeluju s vjernicima u euharistijskome klanjanju. Prigoda je to da se na sam dan slavlja učvršćuje i osnažuje prezbitersko zajedništvo.

Marijan Vukov

MALA GOSPOJINA SVEČANO PROSLAVLJENA U LEMEŠU

Misu predvodio mlado misnik Drobina

LEMEŠ – Mala Gospojina svečano je proslavljena i u župi Rođenja BDM u Lemešu. U ovom mjestu ovaj je blagdan uvijek svečano slavljen. U selu se ovim povodom ne organiziraju nikakvi posebni kulturni događaji, jedini događaj je svečana sveta misa. Svečanu svetu misu vodio je mlado misnik *Gábor Drobina*, uz suslavlje župnika iz Bačkog Brega *Davora Kovačevića*, župnika iz Telečke *Árpada Pásztor*a i domaćeg župnika vlč. *Antala Egedija*. Unatoč radnom danu crkva je bila puna vjernika, a posebno veseli što na misi nisu bili samo mještani, nego i gosti koji su došli iz inozemstva i okolnih mjesta. Izuzetna je čast Lemešanima bila da je misno slavlje predvodio mlado misnik Drobina, jer njegovi su baka i djed po majci živjeli u Lemešu.

Ovdašnja crkva ovaj blagdan slavi još od 1753. godine, kada je izgrađena prva crkva u mjestu. Od tada do danas tri je puta dograđivana i proširivana. Današnji oblik dobila je krajem XIX. stoljeća, a veći popravci obavljeni su 1965. godine (promijenjen je krov, skinuta šindra i stavljen crijep). Blizina magistralne i jedne regionalne ceste sada ugrožava stabilnost objekta. Taj bi problem trebalo riješiti što prije, no prepreka su, kao i uvijek, financije.

Lucia Tošaki

FRANJEVAČKA CRKVA U SUBOTICI

Ređenje novih svećenika

SUBOTICA – Na svečanoj euharistiji koja će biti priređena u crkvi sv. Mihovila (franjevačka crkva) u Subotici u subotu, 17. rujna, od 11 sati bit će održano ređenje trojice novih svećenika. Pozivaju se vjernici da svojom nazočnošću misi uveličaju ovaj značajan događaj.

**POPIS PUČANSTVA NIJE PUKA STATISTIKA,
NEGO JE ODRAZ STVARNOSTI**

Odgovornost za ovdje i sada

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Uvrijeme progona – komunizma – jedan je kardinal iz istočnih zemalja imao izvanredno znakovit grb. Na glavnu polju vidjelo se do korijena odsječe-no stablo. Iz stabla je »stidljivo« rasla jedna grančica. Geslo koje je trebalo tumačiti grb nije bilo jasno. Naime, u geslu je bila skrivena poruka nade. Tko bi se u ono doba bilo čemu mogao nadati? Najmanje Crkva i najmanje jedan kardinal, koji je više u pritvoru, nego na slobodi. Nije doduše zatvoren, ali je trajno kontroliran.

On je umro i sada mu je grb na grobu. Svima je jasno da je grb bio vrlo znakovit. Vidio je Crkvu i svoju naciju »srezanu« do panja. Kada se ruši veliko drvo, kada se obara hrast, padaju grane i mnoge male bivaju slomljene. Više nema ploda, a ni hlada. Čini se, sve je gotovo. Ono što u takvim momentima zaboravljamo je činjenica da je korijen ostao u zemlji, a dokle god je korijena, ima šanse za novi život. Tako se i u narodu toga kardinala i dogodilo. Kada je prošlo progonstvo, iz »stidljivo« stabljike iznikla je snažna grana i danas je to nacija i vjere i Crkve.

AKO KORIJENJE OSTAJE, IMA NADE

U takvim okolnostima može se naći svatko od nas. Ima vrijeme kada se sasiječe do korijena. No, ako korijenje ostaje – a redovito ostaje – ima nade. U našoj državi sada se sprema intenzivno popis pučanstva. Po sebi, jedan administrativni, službeni, značajan događaj. No, za sve manjine, to je događaj koji ispunja nadom ili možda strahom? Nada je opravdana, strah nije. Bitno je vratiti se korijenima i dozvoliti da se u nama, makar sasječenima, pojavi nova živa grančica. Pojava grančice opravdava nadu da će stablo narasti. Strah bi bio opravdan, kada bi netko pokušao povaditi korijenje. Hrast je dobra slika, jer je stablo koje živi stoljećima, a ima duboko korijenje. Stoga i može imati veliku krošnju. Mi nismo ovdje od jučer i stoga je sigurna činjenica da nam je duboko korijenje. Neka nevidljiva ruka povijesti rezala je grane. Sad jednu, sad drugu. Nicole su nove, a plod je padao na zemlju. Tamo gdje je našao dobru zemlju, plod je iznikao, a tamo gdje je suša ili cesta, pa makar i novosagrađena, sjeme je uništeno. Ta računica

zbrajanja što je od sjemena niklo, a što ostalo, jest naš ispit povijesti.

Stojimo dakle, pred neizvjesnošću, baš na ovom ispitu povijesti. Podsjećaj na korijenje je vrlo bitan. Znati od kada si i znati tko si uvijek je, a osobito danas, najvažnija spoznaja. Tko smo, to barem znamo. Isus je rođen upravo u »pohodu« u grad svojih predaka, u vrijeme »popisa stanovništva«. Da bi se upisao da je pripadnik židovskog naroda i da je potomak Davidova korijena. Bog Otac nije prešutio da želi spasiti svoj narod, pa je poslao svoga Sina u konkretan narod. Nitko od nas ne može biti pošten u savjesti, ako ne prizna što je njegov korijen – tj. kome pripada. Dakle, nacionalno izjašnjavanje je stvar savjesti, a ne pomodarstva. Za vjernike, to je stvar ozbiljne odgovornosti i zataja vjere, ako se jasno ne upišu kojoj crkvi pripadaju. Naime, Crkva kao Majka i Učiteljica nije apstraktni pojam, nego konkretna stvarnost koja je dužna u ovakvim okolnostima jasno reći da je čovjekova odgovornost i osobna i povijesna pred Bogom.

DUŽNI SMO OSTATI VJERNI SVOM NARODU I SVOJOJ VJERI

Popis pučanstva je međunarodna odredba. Nije puka statistika, nego je odraz stvarnosti. Stvarnost je iskrivljena i uvijek lažna, ako nije istinita. O istinitosti podataka redovito nije odgovoran organizator, nego osoba koja se izjašnjava. Ostaje odgovornost koja zadire u naravna prava čovjeka, a ne stečena. Sjetimo se da naravna prava čovjeku daje Bog, a ne društvo. Crkva je uvijek braniteljica naravnih prava čovjeka, jer čovjek nije tvorevina tek tako, nego Božje stvorenje koje treba uživati ona prava koja mu je Bog darovao. Bog ga je u život pozvao u konkretno vrijeme, u konkretan narod i dao mu zadatak ispuniti povijesni korak suodgovornosti sa svojim narodom, po svojoj savjesti. Glas Crkve je upućen, dakle, ljudskoj savjesti s apelom i molitvom da po toj savjesti gradi budućnost. Ne može se očekivati bez korijena stablo, a bez stabla plodove. Dužni smo ostati vjerni svom narodu i svojoj vjeri. Ovih dana molimo, razmišljajmo, pokušajmo biti odgovorni pred Bogom i poviješću.

Ne može se očekivati

bez korijena stablo,

a bez stabla plodove.

Dužni smo ostati

vjerni svom narodu

i svojoj vjeri. Ovih

dana molimo,

razmišljajmo,

pokušajmo biti

odgovorni pred

Bogom i poviješću.

PILEĆA PRSA U UMAKU OD NARANČE

Potrebni sastojci:

8 manjih odrezaka od pilećih prsa / 150 ml soka od naranče / 1 naribana korica naranče / 1 naranča / 20 g smeđeg šećera / 1 žlica senfa / 40 g maslaca / 2 žlice ulja / 2 žličice Gussnela Dolcela / 1 žlica vegete

Priprema:

Pileće filete malo stanjite, pospite vegetom s objiju strana i premažite senfom. U tavi zagrijte ulje i pola količine maslaca i ubacite piletinu, pecite oko 8 minuta. Nakon toga izvadite piletinu na tanjur. U istu tavu stavite preostali maslac, koru naranče, narančin sok i šećer pa miješajući kuhajte oko 3-4 minute. Dodajte gussnel pomiješan s malo vode i na kraju tanke kolutiće oguljene naranče. Kratko prokuhajte i po potrebi razrijedite vodom i dodatno posolite. Kada je gotovo na svaki odrezak stavite kolutić naranče i prelijte vrućim umakom. Služite uz rižu.

KARAMEL PAVLOVA

Potrebni sastojci:

3 bjelanjka / ¾ šalice prosijanog šećera / 1 žličica svježe nastrugane limunove kore / 1 žličica vanilije / ¼ šalice kosanih oraha

nadjev:

1 šalica prženog šećera / 2 žlice brašna / 2 žlice margarina ili maslaca / 2 žumanjka / 1 šalica mlijeka / ½ žličice vanilije

Priprema:

Bjelanjci se tuku u posudi iznad pare dok ne postanu čvrst snijeg. Ravnomjerno se posipa 1 žličica šećera i tuče još 5 minuta. Zatim se dodaju limunova kora i vanilija. U okruglu formu izlije se čvrst snijeg i peče u pećnici sat i pol dok ne postane suh i krhak. Za nadjev se uzmu šećer i brašno, stave na istopljeni maslac i 4 minute prže na blagoj vatri, uz stalno miješanje. Žumanjci i mlijeko tuku se, dodaju se preprženom brašnu i šećeru te zajedno kuhaju dok se sve ne zgusne. Na kraju se pospe vanilijom. Nadjev se stavi preko kore, a gornji dijelovi se pospu orasima.

NJOKI S GLJIVAMA U UMAKU OD CURRYA

Potrebni sastojci:

gljive / ½ luka / peršin / curry / 2-3 žlice ulja / njoki / žlica rajčice (pasirana u tubi) / vegeta

Priprema:

Zagrijte ulje u većoj posudi, ubacite luk i pržite dok ne postane smeđ. Dolijevati vode da ne zagori. Dodajte gljive, rajčicu, peršin, curry, vegetu, dolijte vodu i prekrijte sve to, kuhajte na laganoj vatri oko 35-40 minuta. Kad je gotovo prelijte njoke. Sir po želji.

AUSTRALSKA KUHINJA

Klokani, »barbie« i još ponešto...

»Barbie«, kako Australci zovu roštiljanje, zauzima važno mjesto u njihovom društvenom životu. Priprema se u vrtu, na terasi, na krovu ili plaži.

Englezi su sa sobom donijeli jednostavne recepte za fina jela, poput okruglica od krumpira i engleskog pudinga. Recepti su se prenosili s koljena na koljeno, tako da se i danas pripremaju jela poput janječeg pečenja i mesne pite s bubrežima. Ta su se jela udružila s ostalima koja se danas smatraju tipično australskima, a to su pavlova, soldier's cake, i anzac biscuits, lamington i pumpkin scones. Sve su ovo slastice. No, kako su engleski i ostali (talijanski, njemački, grčki, azijski) doseljenici sa sobom donijeli recepte, kultura hrane već je postojala.

Stoljećima prije dolaska doseljenika australski su urođenici znali koristiti plodove koji su rasli sami od sebe, a pekli su i beskvasni kruh. Prepoznatljive aboridžinske namirnice su lišće mirte, papar, špinat, bush tomatoes (malo voće nalik raj-

čicama, nazivaju ih i pustinskim grožđicama) i macadamia oraščići.

Velika raznolikost i bogatstvo namirnica i hrane u Australiji odraz su razlika u zemljopisnom smislu. Hrana poput palente, tajlandskih ribljih kolačića i kineskih nudli, postala je dio svakodnevnice kuhinje tipične australske porodice. Jedan tipičan jelovnik sastoji se od paštete od gušćje jetre i papra, odrezaka od klokana s roštilja, crvenog vina, pečenih krumpirića i svježih salate s prelivom od maslinovog ulja i

crvenog vina, dok je slastica za kraj kolač s limunom - lemon myrtle.

Popularna je fusion cuisine, tj. mješavina raznih svjetskih kuhinja, tako da se, primjerice, azijski začini, kao što su chilli, korijander, curry i kardamom, miješaju s klasičnim europskim jelima.

Barbie, kako Australci zovu roštiljanje, zauzima važno mjesto u društvenom životu. Na dvorištu, u vrtu, na terasi, krovu, u parku ili na plaži, pripremaju se najrazličitija jela, čak i egzotični recepti, poput riže s kineskim gljivama pečene u bananinom lišću. Ili slatkog krumpira na šećernoj trski.

Lamingtons - kockice od biskvita prelive čokoladom i uvaljane u kokosovo brašno (zapravo naši čupavci), poslužuju se s tučenim vrhnjem i čajem. Priča se da su ovi kolači, nastali krajem 19. stoljeća, osmišljeni iz potrebe da se iskoristi isušeni

biskvit. Nazvani su po Lady Lamington, supruzi tadašnjeg guvernera Queenslanda.

Pavlova - slastica od beza ukrašenog slatkim tučenim vrhnjem i svježim voćem. Recept je, navodno, nastao u čast dolaska slavne balerine Anne Pavlove.

Pokraj biskvita tu je pita od mesa i billy tea, čaj koji se pripravlja u metalnoj konzervi billy, na otvorenoj vatri. Za kraj tu je damper, tradicionalni australski kruh koji se radi bez kvasca, a peče se na logorskoj vatri ili pećnici od ljevanog željeza.

Najnoviji trend je bush food, tj. hrana domorodaca. Općenito, jede se laganija hrana, a spajanjem kalifornijske kuhinje i azijskih namirnica nastao je novi stil, nazvan pacific rim.

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- Tijesto će se bolje umiješati ako se zamijesi od tek prosijanog brašna.
- Kada se tijesto zalijepi za pleh prilikom pečenja, okrenuti pleh naopako i obložiti mokrom krpom. Za nekoliko minuta tijesto ćete lagano istresti iz pleha.
- Ako ste presolili jelo dodati na vrh noža sode bikarbone.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest
Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija
Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

20 godina sa vama

	SLOVENSKA TENISAČICA	BOJNI OTROV (anagram: PERITI)	VRSTA KAVE (MOCCA, MOKKA)	DOKUMENT O KRŠTENJU	GUBITAK MIŠIČNE KOORDINACIJE (TUĐ)	"RADIJUS"	NJEMAČKI GRAMATIČKI ČLAN ZA SREDNJI ROD	FASADNE NASJENICE	SUMPOR	PRETVARANJE "GLUMLJE-NJE" (HIMBA)	MJESTO KOD OPATIJE	STO METARA ČETVORNIH	LIJEVO, DESNO, SPRIJEDA I STRAGA
SLAVNA AMERIČKA CRNOKOSA SEKS-BOMBA													
NALOG PSU APORTERU						KONJ U PJESMAMA (HAT) STJERATI			RIBLJA JAJAŠCA KRŽLJAVAC				
SUKNJA OD TEKSAS-PLATNA												"SOUTH" DOSADAN ČOVJEK	
BIVŠA DJEVOJKA IBRICE JUSICA							"LAST REGISTERED ERROR" RAŠIRITI NOGE				GORAN VIŠNJIĆ TURSKI: BRAVO!		
RIJEKA			POTPUNO OTREZNJE-NJE NAPAD (ATAKO)										
DRŽAVA NA APENINIMA								RADNIK U LJEVAONICI NADIMAK TAMARE BOROS					
NORVEŠKA		SMJESA BRAŠNA I VODE ROCKER YOUNG								POZDRAV CEZARU KUT LOŠE VIDLJIVOSTI PRI VOŽNJI			
EDEM POTKOŽNOG TKIVA (obrniti AKRA + SANA)									MLATILO, MLATILICA POLUOTOK S PULOM				
NJEMAČKI PJENUŠAC					UGRAĐIVATI ARMATURU ZATVOR, "REST"								
ŽENSKO IME, RIANA				BEZBOŽAC, BEZBOŽNIK GLAVNI DIO, GLAVNINA							OREGON KČI ZEUSA I TEMIDE (ASTREA)		
... GRECO			DIO ZAGREBA (TOPI) STARA MJERA ZA ŽITO					MATERIJE NAPRAVA ZA DRLJANJE ZEMLJE					
BELGIJA		ŠARENE PAPIGE KULUK, RABOTA				LIBIJSKI CAR (ANAGRAM: SIDRI) OPSEŽAN TEORIJSKI SASTAVAK ISLUŽEN KONJ. KLJUŠE						"SIMENS" OTAC TORI SPELLING	
PROHOD KOSILICOM ILI ZAMAH KOSOM													
TEREN, ZEMLJIŠTE				MJESTO KOD SINJA NIŽI TURSKI PLEMIC					POPRAVLJAČ SATOVA				
VRSTA JEDRENJAKA					ŽIDOVSKI KRALJ (palindrom!) ... DOBRE NADE				TEREZA ODMILA IRIDIJ				
IVICA KOSTELIĆ			SLATKOVODNA RIBA (MNOŽ.) MALTA							GARFIELDOV GAZDA NAJTANJE SLOVO			
NPR. 6.5% NA KREDIT (JEDN.)						VISAŠICA FRIEDRICH							

sekt, armatrat, ria, ateist, or, el, grč, tvari, b, are, idrs, s, otkos, traktat, tio, trlj, urar, nava, asa, tera, ik, grgeč, jon, kamata, arlane, kim kardashian, aprot, at, ikra, teksas- -suknja, s, aranka, ire, gv, ri, istreženje, italija, ljevač, n, tiješto, ave, anasatka, mlai, RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Dražen Prčić

Ljetna škola tenisa

Zahvaljujući senzacionalnim rezultatima svjetskog broja jedan Novaka Đokovića, ali i njegovih kolega iz reprezentacije (Janko Tipsarević i Viktor Troicki), koja će ovoga vikenda u Beogradu igrati još jedno polufinale Davisova kupa (protiv Argentine), Srbija je danas jedna od vodećih sila svjetskoga tenisa. »Bijeli sport« je apsolutni hit, o tenisu se priča na svakom koraku i sve je više djece koja se odlučuju uzeti reket u ruke i okušati na zemljanim ili betonskim terenima. A nekada je to sve bilo drugačije...

Današnja priča o fotografiji vraća nas u vrijeme nakon Drugog svjetskog rata, preciznije u 1954. godinu i prikazuje skupinu dječaka s reketima snimljenih na terenima subotičkog Teniskog kluba Spartak. Fotografiju, koja predstavlja pravu egzotiku s obzirom da u to vrijeme i nije bilo previše ovakvih uradaka, napravio je otac subotičkog fotografa Pala Megyerija, István, zahvaljujući kome je i sačuvana u njegovoj privatnoj kolekciji.

TENIS JE UVIJEK IMAO SVOJU MAGIJU

Ustupajući nam je za rubriku, u nekoliko se riječi prisjetio vremena rane mladosti i dana koje je provodio na teniskim terenima u Dudovoj šumi.

»Fotos datira iz ljeta 1954. godine kada sam s nekoliko svojih drugova (Joska Fözö, Dule Filipović, Endre Brezovac, Bela Kujundžić i dr.) tijekom dva mjeseci školskih ferija pohađao školu tenisa pod nadzorom legendarnog trenera Franje Čika, poznatijeg kao Feri bácsi«. Treninzi su održavani svakoga radnoga dana od 9 do 11 sati prije podne, kada smo s reketima dobi-venim iz klupskog fundusa i lopticama, koje su istina bile maksimalno 'čelave' i posve crne, učili prve teniske korake i udarce. I tada, baš kao i danas, tenis je imao svoju magiju zbog koje smo svakodnevno dolazili i upijali savjete našega trenera, maštajući da jednoga dana postanemo majstori bijeloga sporta, koji je u Subotici od davnina imao veliku tradi-

ciju. Konačno, mnogi velikani jugoslavenskog tenisa ponikli su upravo na terenima uz nekadašnju staru klupsku zgradu koja se vidi u pozadini ove fotografije. Nažalost, kada su prošla dva udarna ljetna mjeseca i došlo vrijeme za polazak u školu i naši odlasci na treninge su se prorijedili, baš kao i moje igranje tenisa u godinama koje su slijedile«, ispričao nam je Pál Megyeri kratku tenisku storiju staru više od pola stoljeća.

KAKO JE NEKADA BILO...

Današnji ultra moderni tenis u kojemu suvremena tehnologija sve više uzima maha i doprino-

Tito na Spartaku

U okviru posjeta Subotici 1954. ili 1955. godine, drug Tito je posjetio TK Spartak i kao veliki ljubitelj tenisa odigrao nekoliko poena na centralnom klupskom terenu.

si nevjerojatnim mogućnostima novih reketa, žica, loptica i mnogo toga drugoga (hawk eye), gotovo se čini nestvarnim u odnosu na tenis iz vremena koje je ostalo zabilježeno na crno-bijeloj fotografiji staroj 57 godina. Tada je tenis u mnogim segmentima duboko zalazio u sferu improvizacije, jer drukčije se niti nije moglo. Nije bilo suvremenih reketa nego »drvenjaka« koji su se »španali« improviziranim strojevima, a često i običnim kliještima (ovisno za koga se špan radio). Loptice su predstavljale »veliki kapital« i s njima se igralo sve dok su mogle skakati po terenu, a dječji turniri su se znali igrati sa samo jednom kutijom »Dunlopa« ili »Slazengera«.

Tenisice. Pa igralo se isključivo u jednom jedinom modelu domaće marke »Borovo«, običnim platnenim tenisicama plave ili bijele boje, kakve koga dopadnu. Nakon napor-nih treninga i mečeva na terenima u Dudovoj šumi, jedino osvježanje bilo je na obližnjem zdencu, jer tada nije bilo osvježavajućih napitaka i sokova. Tek kasnije su se pojavili tzv. klaker i cockta, ali ni oni nisu bili dostupni baš svima.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

ODRŽANA VII. SMOTRA DJEČJIH PJEVAČA I ZBOROVA

Tuđe poštuj,

Velika vijećnica Gradske kuće bila je pretijesna u nedjelju, 11. rujna, da primi sve zainteresirane koji su došli na VII. smotru dječjih pjevača i zborova koju organizira Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama«.

Veselo je i svečano bilo te večeri. Najprije su, kao i svake godine, nastupile kraljice, ovog puta iz Tavankuta, koje je pripremila **Kristina Kovačić**, a potom je uslijedila promenade dobre glazbe, na kojoj nam se predstavilo 14 solista. Pjevali su stare bunjevačke pjesme, ali i po koju namjenski pisanu za neki

od prethodnih festivala ili smotri. Sve soliste pratio je dobro uvježbani Dječji tamburaški orkestar HGU

Emil Cvijin

Ines Bajić

Ana Piuković

Josip Jaramazović

Ana Dulić

Luka Skenderović

Veronika Vojnić Mijatov

David Dujak

Katarina Skenderović

Kristina Kremenj

Kraljice iz Tavankuta

svojim se diči

»Festival bunjevačkih pisama« pod vodstvom profesorice **Mire Temunović**. Bilo ih je četrdesetak tamburaša. Oni su na samom početku u čast poznatog **Pere Tumbasa Haje** odsvirali Perino kolo.

Ne znam čiji bih nastup posebno istaknula. Užitek je bio slušati ovu mladost i njihovo svjedočenje o velikoj ljubavi prema tradiciji svoga hrvatskog naroda i bunjevačkog roda te sam odlučila darovati vam slike svih solista. Dobro ih upamtite, sigurna sam da ćemo mnoge od njih već za koju godinu slušati na Festivalu bunjevački pisama.

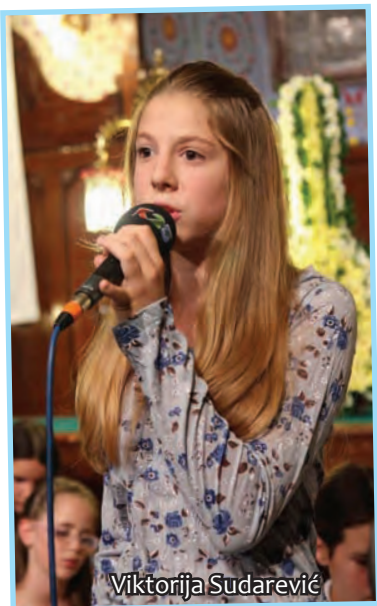
Dunja Simić

Mila Kujundžić

Magdalena Temunović

Viktorija Sudarević

16. rujna 2011.

Mala Gospa za učenike na Bunariću

Ove godine učenici nižih razreda Osnovne škole »Ivan Milutinović« koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku i mališani vrtića »Marija Petković« hodočastili su na

Bunarić. Hodočastili su u četvrtak, 8. rujna, na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije. Svi skupa sudjelovali su na svetoj misi koja je služena u povodu blagdana Male Gospe. Nakon svete mise učenici su se zadržali u okruženju ovog marijanskog svetišta gdje su održali i sat hrvatskog jezika, a potom puni Duha Svetoga vratili se u školu gdje su nastavili sa svojim školskim obvezama.

Zaziv Duha Svetoga za početak nove školske godine

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama« i ove godine poziva na svečanu svetu misu - zaziv Duha Svetoga, na kojoj će djeca moliti za sretan početak i uspješnu novu školsku godinu. Misa će biti služena sutra, 17. rujna, u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske od 10,30 sati.

KALENDAR VAŽNIJIH DATUMA KALENDAR za sljedeći tjedan

- od 16. do 22. rujna - Europski tjedan kretanja
- 16. rujna - Međunarodni dan očuvanja ozonskog sloja - UN
- 19. rujna - Međunarodni dan čišćenja obale i mora
- 18. rujna - Svjetski dan geologa
- 18. rujna - Europski dan darivanja organa
- 20. rujna - Ramazanski Bajram
- 21. rujna - Međunarodni dan mira - UN
- 21. rujna - Dan sadnje drveća
- 21. rujna - Svjetski dan borbe protiv Alzheimerove bolesti
- 21. rujna - Međunarodna noć zaštite šišmiša
- 21. rujna - Međunarodni dan europske zastave
- 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama u Hrvatskoj
- 22. rujna - Europski dan bez automobila
- 22. rujna - One web day
- 22. rujna - Svjetski dan mora

**PETAK
16.9.2011.**

06:00 Najava programa
06:05 Trenutak spoznaje (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Hotel dvorac Orth 8
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Obale: Delta Nila - kraj čuda, dokumentarna serija (R)
11:00 Kod Ane (R)
11:15 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:32 Gospodarica tvoga srca
13:20 Capri 3, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:25 Na Vinkovačkim jesenima, emisija pučke i predajne kulture
15:05 Čudom preživjeli 3: Lavina užasa, dokumentarna serija (R)
15:55 Vijesti iz kulture (R)
16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela

16:50 Vijesti
18:10 Sve će biti dobro, serija
18:55 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 3, serija (10/26)
21:05 Vinkovačke jeseni 2011. - prijenos otvorenja
22:55 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:40 Filmski maraton: Dan poslije, američki film (R)
01:45 Filmski maraton: Lift za gubilište, francuski film (R)
03:15 Skica za portret
03:35 Direkt: Možemo prijeći na Ti (R)
04:05 Reprizni program
05:15 Hotel dvorac Orth 8, serija (R)

06:55 Najava programa
07:00 Kod kuće je najljepše (R)
07:10 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
07:55 Einsteinčići, crtana serija (R)
08:20 Žutokljunac: Numizmatika
08:45 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
09:10 Ljubitelji dječjeg svijeta: Lijenost
09:20 Intermezzo: Violina

09:35 Olujni svijet, serija za djecu
10:00 Tenis: Davis Cup, prijenos
--:-- Hannah Montana 2, serija za mlade
--:-- Narednik u obitelji, američki film (R)
--:-- Debbie Travis preuređuje 3 (R)
--:-- James Martin u Bretanji, dokumentarna serija (R)
16:25 Litva: EP u košarci, prijenos polufinala
18:10 Šaptač psima 4 (R)
19:00 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
19:20 Kod kuće je najljepše
19:30 Garaža (R)
20:00 Bruxelles: Atletika - Dijamantna liga, prijenos
22:05 Unforgiven, mini-serija
22:55 Unforgiven, mini-serija
23:45 Unforgiven, mini-serija
00:40 Zovem se Earl 4, humoristična serija
01:00 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
01:45 Retrovizor: Prikračeni 3, humoristična serija
02:05 Retrovizor: Skladište 13(1), serija (R)
02:50 Noćni glazbeni program

06:15 Naši najbolji dani, serija
07:00 Jumanji, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Tomica i prijatelji, crtana serija
07:55 TV izlog
08:10 Nate Berkus Show
09:05 Teresa, serija R
11:05 TV izlog
11:20 Kad lišće pada, serija R
12:20 IN magazin R
13:00 Teresa, serija
15:00 Ljubav i kazna, serija R
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Policijska akademija 4: Građani pozornici, igrani film,
23:30 Klupa uzvraća udarac, igrani film
01:05 Tanka linija smrti, igrani film
02:55 Ezo TV, tarot show
04:25 Pretjerana sila: Osveta, igrani film R
05:55 Nate Berkus Show R
06:40 Kraj programa

05:45 RTL Danas,

informativna emisija (R)
06:20 Dragon Ball Z, animirani film (dvije epizode)(R)
07:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
09:15 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
10:55 Vrata raja, telenovela
12:00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
12:30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13:25 Krv nije voda, serija (R)
14:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Muško-ženske stvari, igrani film, romantična komedija
22:50 Neprijatelj u mom krevetu, igrani film, triler
00:35 Black Snake Moan, igrani film, drama (R)
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:10 CSI: Najbolje od Grissoma, kriminalistička serija (dvije epizode)

**SUBOTA
17.9.2011.**

06:00 Najava programa
06:05 Na Vinkovačkim jesenima, emisija pučke i predajne kulture
06:35 Drugo mišljenje: Život s ambrozijom (R)
07:30 Iza ekrana (R)
08:00 Hrvatska kronika BiH
08:15 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Čovjek od zakona, američki film
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Kućni ljubimci
10:45 Gorski kotar: Pejzaž zagrljen zimom, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija o obitelji
12:00 Dnevnik
12:30 Prizma
13:20 Capri 3, serija (R)
14:10 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena

15:10 Zlatna kinoteka: Ljubavna priča, američki film
16:55 Vijesti
17:05 Znanstvene vijesti
17:10 Euromagazin
17:45 Sally Lockhart: Tajna krvavog rubina, mini-serija (R)
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 3, serija
21:00 Prevoditeljica, američki igrani film (R)
23:10 Vijesti
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Ruka koja njiše kolijevku, američki film
01:20 Filmski maraton: Noć glupih mrtvaca, britansko-francusko-američki film (R)
03:05 Filmski maraton: Čovjek od zakona, američki film (R)
04:50 Skica za portret
04:55 Jelovnici izgubljenog vremena: (R)
05:15 Gorski kotar: Pejzaž zagrljen zimom, dokumentarna serija

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
07:30 Najava programa
07:35 Na kraju ulice: Kako biti bolji
08:00 Žutokljunac: Vilhelminin povratak s ljetovanja
08:25 Patak Frka, crtana serija (R)
08:50 Djevojčica iz budućnosti 1, serija za djecu
09:15 Majstori svirači: Koncert u Velikoj Gorici (2. dio)
09:45 Sportske igre mladih
10:00 ni DA ni NE: Legalizacija lakih droga (R)
12:30 KS automagazin
13:00 Tenis: Davis Cup, prijenos
16:00 Tenis: Ladies Open, prijenos
17:35 4 zida
18:05 Večer kajkavske popevke, snimka 1. večeri
19:25 Garaža: Swingers (R)
20:00 Iz ptičje perspektive: Večer posvećena Zemlji 1., dokumentarna serija
21:00 R.E.M. na BBC-ju, glazbeno-dokumentarni program
22:05 Nora Roberts: Plavi dim, mini-serija
23:40 Vrijeme je za jazz: 75.

rođendan Davora Kajfeša
00:30 Noćni glazbeni program

07:00 TV izlog
07:15 Timmy Time
07:30 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
07:55 Beyblade metal fusion, crtana serija
08:20 Winx, crtana serija
08:45 Bračne vode, serija
09:45 Frikovi, serija
10:45 Smallville, serija
11:45 Gle tko to govori, film
13:35 Klupa uzvraća udarac, igrani film R
15:10 Policijska akademija 4: Građani pozornici, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, informativni magazin R
18:00 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Gas do daske 3, film
21:55 Pravednik, igrani film
23:45 Pad crnog jastreba, film
02:15 Ezo TV, tarot show
03:45 Veliki posao, igrani film
05:15 Frikovi, serija R
06:00 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
07:15 Dragon Ball Z, (tri epizode)
08:30 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija (R)
09:55 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:40 Sinbad, igrani film, animirani
13:15 Obiteljki plan, igrani film, obiteljska komedija
14:55 Za ljubav ili lovu, film, romantična komedija
16:40 Na visokoj nozi, humoristična serija
17:30 Zvijezde Ekstra: 20 nasljednica milijaderki, zabavna emisija (R)
18:30 RTL Danas
19:05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
20:00 Transporter, film, triler
21:40 Prebrzi i prežestoki, igrani film, akcijski
23:35 Ruševine, igrani film, horor/ triler (R)
01:15 Astro show, emisija uživo
02:15 RTL Danas, (R)
02:50 Neprijatelj u mom krevetu, igrani film, triler

**NEDJELJA
18.9.2011.**

05:45 Najava programa
 05:50 Duhovni izazovi, (R)
 06:20 Euromagazin (R)
 07:05 Mala TV (R)
 07:55 Prijatelji
 08:55 Patak Frka, crtana serija (R)
 09:20 Patak Frka, crtana serija (R)
 09:45 Vijesti iz kulture (R)
 09:50 Vijesti
 10:00 Vinkovačke jeseni 2011. - Mimohod, prijenos
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Ubojiti potres na Haitiju: Zašto se dogodio, dokumentarni film (R)
 14:50 Skica za portret
 15:05 Mir i dobro
 15:40 Vijesti
 15:50 Mini-serija
 17:20 Prirodni svijet 4, dokumentarna serija
 18:15 Lijepom našom: Osijek (1) (R)
 19:15 LOTO 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Velo misto, TV serija
 21:30 Dramski program
 22:25 Vijesti
 22:40 Vijesti iz kulture
 22:50 Foyleov rat 7, mini-serija
 00:25 Reprizni program
 03:05 Prizma, (R)
 03:50 Lijepom našom: Osijek (1)
 04:50 Plodovi zemlje (R)

07:05 Panorame turističkih središta Hrvatske
 07:35 Najava programa
 07:40 Inva Mula u Samoboru
 09:05 Zlatna kinoteka - Ciklus filmova Billyja Wildera: Sedam godina vjernosti, američki film
 10:45 Biblija
 10:55 Koprivnica: Misa, prijenos
 12:00 Tenis: Davis Cup, uključenje u prijenos
 --:-- Čarobne šape, američki film (R)
 --:-- Tin Cup, američki film (R)
 --:-- Big Band & Uroš Perić, snimka koncerta (R)
 18:00 Olimp - sportska emisija
 19:05 Magazin nogometne lige prvaka
 19:30 Litva: EP u košarci - emisija
 19:55 Litva: EP u košarci, prijenos finala
 21:40 Litva: EP u košarci - emisija
 22:05 Filmski boutique -

Ciklus Charlesa Bronsona: Tjesnac Breakheart, američki film

23:35 Noćni glazbeni program

05:45 TV izlog
 06:00 Kćer čuvara uspomena, igrani film
 07:25 Ah, taj život, crtana serija
 07:50 Timmy Time
 08:05 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 08:30 Beyblade metal fusion, crtana serija
 08:55 Winx, crtana serija
 09:20 Automotiv, auto-moto magazin
 09:50 Magazin Lige prvaka
 10:20 Novac
 10:50 Bračne vode, serija R
 11:50 Najgori tjedan, serija
 12:20 Svi mrze Chrisa, serija
 12:50 Televizijska posla, serija
 13:10 Kćer čuvara uspomena, igrani film R
 15:05 Gle tko to govori, film R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Kako do ozbiljne love, igrani film
 19:05 INA Plave vijesti
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Supertalent, show
 21:45 Red carpet, showbiz magazin - 1. dio
 22:00 Red carpet, showbiz magazin-2 dio
 23:15 Pravednik, igrani film R
 01:00 Pad crnog jastreba, igrani film R
 03:20 Veliki posao, igrani film R
 04:50 Red carpet, showbiz magazin R
 06:00 Kraj programa

05:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:05 Zvijezde Ekstra: 20 nasljednica milijaderki, zabavna emisija (R)
 06:55 Dragon Ball Z, animirani film (četiri epizode)
 08:35 Ruža vjetrova, dramska serija (tri epizode) (R)
 11:20 Za ljubav ili lovu, igrani film, romantična komedija
 13:45 Popust na količinu 2, igrani film, obiteljska komedija
 14:45 Prebrzi i prežestoki, igrani film, akcijski (R)
 16:40 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija
 17:40 Ekkluziv Vikend,

HRT1 17.9.2011., 21:00 PREVODITELJICA, američki igrani film (THE INTERPRETER, 2005.)

Politički triler. Silvia Broome (N. Kidman) radi kao prevoditeljica u Ujedinjenim narodima. Jedne večeri, kad se slučajno vrati po torbu u prevodilačku kabinu, čuje razgovor iz kojega, unatoč šapatu, razabere da se planira atentat na predsjednika afričke zemlje Motabe, Zuwaniea (E. Cameron), koji je masovnim ubojstvima slomio otpor pobunjenika. Silvia

je prestravljena zbog onoga što je čula, jer misli da su je urotnici vidjeli i da će je pokušati ubiti. Prijavi sve policiji, no umjesto očekivane zaštite, podvrgnuta je temeljitij istrazi. Istražitelj Tobin Keller (S. Penn) sumnja da Silvia govori istinu. Malo-pomalo otkriva se da je ona, iako bjelkinja američkog podrijetla, državljanka Motabea, da je ondje odrasla, da su joj ubijeni otac, majka i sestra. Keller dobiva i fotografije na kojima se vidi da je Silvia pripadala pobunjeničkim skupinama...Film »Prevoditeljica« potvrđuje da Sydney Pollack svoje redateljsko majstorstvo pokazuje i u žanru političkog trilera. Trajanje: 124 min.

Uloge: Nicole Kidman, Sean Penn, Catherine Keener, Earl Cameron, Yvan Attal, Jesper Christensen, George Harris, Byron Utley, Sydney Pollack
 Scenarij: Charles Randolph, Scott Frank, Steven Zaillian (prema priči Martina Stellmana i Briana Warda)
 Redatelj: Sydney Pollack

magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Jezikova juha, reality show
 20.00 Lančana reakcija, igrani film, akcijski
 21.55 CSI: Miami, serija (tri epizode)
 00.30 Transporter, film, triler
 02.00 Astro show, emisija uživo
 03.00 RTL Danas, (R)

PONEDJELJAK 19.9.2011.

05:40 Najava programa
 05:45 Split: More (R)
 06:15 Mir i dobro (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:05 Hotel dvorac Orth 8
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Strani dok. film
 11:10 Market Values, dokumentarna serija
 11:40 Kulturna baština
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca, telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Treća dob, emisija za umirovljenike
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 15:35 Glas domovine
 16:05 Kulturna baština
 16:25 Hrvatska uživo

17:00 Vijesti
 17:45 8. kat: Rekorderi, talk show
 18:30 Capri 3, telenovela
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Provodi i sprovodi, humoristična serija
 21:10 Puls Hrvatske
 22:25 Svijet profita
 23:00 Dnevnik 3
 23:30 Dokumentarni film
 00:25 Šaptač psima (R)
 01:15 dr. House 6, serija (R)
 02:00 Žica 1, serija (R)
 02:45 Noćna repriza - komedija (R)
 03:05 Glas domovine (R)
 03:35 Svijet profita (R)
 04:05 Market Values, dokumentarna serija (R)
 04:35 Hotel dvorac Orth 8, serija (R)
 05:20 8. kat: Rekorderi, talk show (R)

06:00 Najava programa
 06:05 Kod kuće je najljepše (R)
 06:20 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:05 Crtana serija
 07:30 Einsteinčići, crtana serija (R)
 07:55 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Kruška
 --:-- Brlog: Dupin
 --:-- Čarobna ploča - 7 kontinenta: Afrika (R)
 08:25 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
 08:50 Školski program

09:35 Olujni svijet, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:45 Puna kuća Raftera 2, (R)
 11:30 Puna kuća Raftera 2, (R)
 12:40 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
 13:00 Polarna svjetlost, kanadsko-američki film
 14:30 H2O, serija za mlade
 14:55 Degraasi High, serija
 15:20 Školski program (R)
 15:50 Ton i ton (R)
 16:05 Crtana serija
 16:20 Mala TV: (R)
 16:50 Crtana serija
 17:05 Šaptač psima
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Crna kutija: Trgovanje ljudima
 19:05 Crtana serija
 19:30 Glazbeni specijal
 20:00 Život ide dalje 2, serija
 20:50 dr. House 6, serija
 22:20 Putem europskih fondova (R)
 22:35 Žica 1, serija
 23:20 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
 00:05 Retrovizor: Prikriveni 3, humoristična serija
 00:30 Retrovizor: Skladište 13 (1), serija (R)
 01:15 Noćni glazbeni program

09:05 Teresa, serija R
11:05 TV izlog
11:20 Kad lišće pada, serija R
12:20 Ljubav i kazna, serija R
13:20 IN magazin R
14:00 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Umorstvo u bazi
Presidio, igrani film
00:05 Brak ili štrajk, film
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Heroji, serija
03:30 Medij, serija
04:15 Bračne vode, serija
05:05 In magazin R
05:40 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Dragon Ball Z, film
(dvije epizode) (R)
07:05 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
09:15 1001 noć, serija (dvije
epizode) (R)
10:55 Vrata raja, telenovela
12:00 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
12:30 Večera za 5, (R)
13:25 Krv nije voda, serija (R)
14:15 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Mentalist, serija
21:45 Hawaii Five-O, akcijska
serija (dvije epizode) (R)
22:30 RTL Vijesti
23:45 11. sat, kriminalistička
serija (dvije epizode)
00:30 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
01:20 Astro show, emisija uživo
02:20 CSI: Miami,
serija (dvije epizode)
03:50 RTL Danas, (R)

**UTORAK
20.9.2011.**

06:05 Najava programa
06:10 Treća dob, emisija za
umirovljenike (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti

09:05 Hotel dvorac Orth 8
10:00 Vijesti
10:10 Strani dok. film
11:10 Debbie Travis
preuređuje 3
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Među nama
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Znanstvena petica
16:05 Znanstvene vijesti
16:10 Jezični poučak
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat: Divljaci na moru,
talk show
18:30 Capri 3, telenovela
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7, kviz
21:10 Miris kiše na Balkanu,
TV serija

22:10 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:30 Ciklus europskog filma:
La mome, francusko-
englesko-češki film
01:45 Bez traga 7, serija (R)
02:30 Žica 1, serija (R)
03:15 Šaptač psima (R)
04:05 Znanstvena petica (R)
04:35 Hotel dvorac Orth 8,
serija (R)
05:20 8. kat: Divljaci na moru,
talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:05 Crtana serija
07:30 Einsteinčići,
crtana serija (R)
07:55 Mala TV:
--- TV vrtić: Moljci
--- Ninin kutak: Brodići
magnet
--- Neli i Cezar, crtani film
--- Danica
08:25 Istrage Mladog Mjeseca,
serija za djecu
08:50 Školski program
09:35 Olujni svijet, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Prizma, (R)
11:30 Hit tv
12:15 Fotografija u Hrvatskoj
13:00 Bigfoot: nezaboravan
susret, američki film
14:30 H2O, serija za mlade
14:55 Degraasi High, serija
15:20 Školski program (R)
15:55 Navrh jezika (R)
16:05 Crtana serija
16:20 Mala TV: (R)
16:50 Crtana serija
17:05 Šaptač psima
18:00 Regionalni dnevnik

18:20 Županijska panorama
18:35 Crna kutija: Trgovanje
ljudima
19:05 Crtana serija
19:30 Garaža
20:00 Što žene vole,
američki film
22:05 Bez traga 7, serija
22:55 Žica 1, serija
23:40 Animatik
00:10 Retrovizor: Specijalna
postrojba 4, serija
00:55 Retrovizor: Prikračeni
3, humoristična serija
01:20 Retrovizor: Skladište 13
(1), serija (R)
02:05 Noćni glazbeni program

06:15 Naši najbolji dani, serija
07:00 Jumanji, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Tomica i prijatelji
07:55 TV izlog
08:10 Nate Berkus Show
09:05 Teresa, serija R
11:05 TV izlog
11:20 Kad lišće pada, serija R
12:20 Ljubav i kazna, serija R
13:20 IN magazin R
14:00 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubavi kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Navy CIS, serija
00:20 Umorstvo u bazi
Presidio, igrani film R
01:55 Ezo TV, tarot show
02:55 Zvijer, serija
03:45 Medij, serija
04:30 Bračne vode, serija
05:20 IN magazin R
06:00 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
06:20 Dragon Ball Z,
film (dvije epizode)(R)
07:05 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
09:15 1001 noć, serija (dvije
epizode) (R)
10:55 Vrata raja, telenovela
12:00 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:30 Večera za 5, lifestyle
emisija (R)
13:25 Krv nije voda, serija (R)
14:15 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas

19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Mentalist,
kriminalistička serija
21:45 Put osвете,
serija (dvije epizode)
23:30 RTL Vijesti,
informativna emisija
23:45 11. sat, kriminalistička
serija (dvije epizode)
01:20 Astro show, emisija uživo
02:20 Hawaii Five-O, akcijska
kriminalistička serija
(dvije epizode) (R)
03:50 RTL Danas,
informativna emisija (R)

**SRIJEDA
21.9.2011.**

06:05 Najava programa
06:10 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:05 Hotel dvorac Orth 9
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Strani dok. film
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Riječ i život, religijski
program
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Indeks, emisija o
školstvu
16:05 HAZU Portreti
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat: Ljetne ljubavi su
trajne, talk show
18:20 Capri 3, telenovela
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Stipe u gostima 4, serija
20:50 Misija: Zajedno
21:40 Paralele
22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:30 Drugi format
00:20 Šaptač psima (R)
01:10 Bez traga 7, serija (R)
01:55 Žica 1, serija (R)
02:40 Gavin i Stacy,
humoristična serija (R)
03:00 Indeks, emisija o
školstvu (R)
03:30 Paralele (R)
04:00 Drugi format (R)
04:45 Hotel dvorac Orth 9
05:30 8. kat: Ljetne ljubavi su
trajne, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:05 Crtana serija
07:30 Einsteinčići, crtana
serija (R)
07:55 Mala TV:
--- TV vrtić: Zaljubljeni Jura
--- Crtani film
08:25 Istrage Mladog Mjeseca,
serija za djecu
08:50 Školski program
09:35 Olujni svijet, serija
10:00 Prijenosi iz Sabora
13:50 Briljanteen (R)
14:30 H2O, serija za mlade
14:55 Degraasi High, serija
15:20 Školski program (R)
15:50 Izazovi (R)
16:05 Crtana serija
16:20 Mala TV: (R)
16:50 Crtana serija
17:05 Šaptač psima
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 4 zida (R)
19:05 Crtana serija
19:30 Šansone
20:00 Gavin & Stacy,
humoristična serija
20:25 Ronin, američki film
22:25 Bez traga 7, serija
23:10 Žica 1, serija
23:55 Tračnica 2, serija
00:40 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke namjere 4,
serija
01:25 Retrovizor:
humoristična serija
01:50 Retrovizor: Skladište
13 (1), serija (R)
02:35 Noćni glazbeni program

06:15 Naši najbolji dani, serija
07:00 Jumanji, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Tomica i prijatelji,
crtana serija
07:55 TV izlog
08:10 Nate Berkus Show
09:05 Teresa, serija R
11:05 TV izlog
11:20 Kad lišće pada, serija R
12:20 Ljubav i kazna, serija R
13:20 IN magazin R
14:00 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Zavjera, igrani film
00:05 Lice terora, igrani film
01:55 Ezo TV, tarot show
02:55 Navy CIS, serija R
04:25 Dr. Huff., serija
05:10 Bračne vode, serija
05:35 Bračne vode, serija

06:00 Kraj programa

05.45 RTL Danas, (R)
 06.20 Dragon Ball Z, film (dvije epizode)(R)
 07.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 09.15 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
 10.55 Vrata raja, telenovela
 12.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.25 Krv nije voda, serija (R)
 14.15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16.05 Ruža vjetrova, serija (R)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 20.50 Mentalist, kriminalistička serija
 21.45 CSI: NY, serija (dvije epizode)
 23.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 23.45 11. sat, kriminalistička serija (dvije epizode)
 00.35 Mentalist, serija
 01.20 Astro show, emisija uživo
 02.20 Put osвете, serija (dvije epizode)
 03.50 RTL Danas, informativna emisija (R)

ČETVRTAK
22.9.2011.

06:05 Najava programa
 06:10 Riječ i život, religijski program (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Hotel dvorac Orth 9
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Strani dok. film
 11:10 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Cuando me enamoro, telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Trenutak spoznaje
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 15:35 Jelena, dok. film
 16:05 Fotografija u Hrvatskoj
 16:25 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:45 8. kat: Idejom do novca, talk show
 18:30 Capri 3, telenovela
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7, kviz
 21:05 Bitka za Vukovar, dokumentarna serija
 21:50 Pola ure kulture
 22:20 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:30 Domaći dok. film
 00:20 Šaptač psima (R)
 01:10 Bez traga 7, serija (R)
 01:55 Žica 1, serija (R)

02:40 Pawn Stars, humoristična serija (R)
 03:05 Skica za portret
 03:25 Bitka za Vukovar, dokumentarna serija (R)
 04:10 Pola ure kulture (R)
 04:35 Hotel dvorac Orth 9, serija (R)
 05:20 8. kat: Idejom do novca, talk show (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:05 Crtana serija
 07:30 Einsteinčići, crtana serija (R)
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Neobični ljubimci
 --:-- Crtani film
 --:-- Izazovi: Anđel, češka drama za djecu
 08:25 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
 08:50 Školski program:
 09:35 Olujni svijet, serija
 10:00 Prijenos iz Sabora
 13:30 Fotografija u Hrvatskoj
 14:00 KS automagazin (R)
 14:30 H2O, serija za mlade
 14:55 Degraši High, serija
 15:20 Školski program (R)
 15:50 Kokice (R)
 16:05 Crtana serija
 16:20 Mala TV (R)
 16:50 Crtana serija
 17:05 Šaptač psima
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Traumatologija

19:05 Crtana serija
 19:30 Jazz
 20:00 Pawn Stars, humoristična serija
 20:25 Filmovi naših susjeda: Ko to tamo peva, srpski film
 21:50 Bez traga 7, serija
 22:35 Žica 1, serija
 23:20 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke namjere 4, serija
 00:05 Retrovizor: serija
 00:30 Retrovizor: Skladište 13 (1), serija (R)
 01:15 Noćni glazbeni program

06:15 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jumanji, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Tomica i prijatelji
 07:55 TV izlog
 08:10 Nate Berkus Show
 09:05 Teresa, serija R
 11:05 TV izlog
 11:20 Kad lišće pada, serija R
 12:20 Ljubav i kazna, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Larin izbor, serija R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:00 Večernje vijesti
 22:20 Provjereno, informativni magazin
 23:20 Vuk, igrani film
 01:35 Zavjera, film R

03:15 Ezo TV, tarot show
 04:15 Dr. Huff, serija
 05:15 Nate Berkus Show R
 06:00 Kraj programa

05.45 RTL Danas, (R)
 06.20 Dragon Ball Z, film (dvije epizode)(R)
 07.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 09.15 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 10.55 Vrata raja, telenovela
 12.00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 12.30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.25 Krv nije voda, serija (R)
 14.15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16.05 Ruža vjetrova, serija (R)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 20.50 Mentalist, serija
 21.45 CSI: Najbolje od Grissoma, serija (dvije epizode)
 23.30 RTL Vijesti
 23.45 11. sat, kriminalistička serija (dvije epizode)
 01.20 Astro show, emisija uživo
 02.20 CSI: NY, kriminalistička serija (dvije epizode)
 03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 20,00 Divni novi svijet
 20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Sončani opet prigrlili fenjer

ODŽACI – Nakon zabilježena tri poraza nogometaši sončanskog Dinama su u 4. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula gostovali u Odžacima. U najslabijoj igri prikazanoj u do sada odigranim utakmicama ovoga prvenstva plavi su uz minimalan poraz od 0-1, poluvrijeme 0-0, osamljeni na začelju tablice, bez ijednog osvojenog boda, sa svega dva postignuta i 10 primljenih zgoditaka. Za razliku od prethodne tri utakmice u ekipi Dinama ovoga puta nije bilo tečnih akcija, pa su izostale i ozbiljnije prigode za postizanje zgoditaka. Gostovanje ekipe Alekse Šantića u sljedećem kolu posljednja je realna prilika plavima za bijeg s dna, a potom slijedi niz utakmica protiv ekipa iz gornjeg dijela tablice.

I. A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

Visok poraz Sloge

BAČKO NOVO SELO – U drugom kolu ovogodišnjeg prvenstva, u derbiju ekipa dvaju susjednih mjesta, Bački hajduk je na svom terenu svladao Slogu visokim rezultatom od 5-1. U ovoj skupini ovakvi rezultati nisu nikakvo iznenađenje, jer su sve ekipe podosta ujednačene, a kvaliteta igre često ovisi od raspoloženja nogometaša i psihološke pripreme klubova. U Slogi još uvijek vlada nesigurnost zbog organizacijskih problema i loše pripreme za ovu sezonu, pa nije čudo što je i drugu utakmicu zaredom izgubila. Domaćini su posve slučajno, čini se iz zaleđa, povelili s 1-0, što je bilo dostatno da nastane konfuzija u redovima Sloge i da Bački hajduk, upravo na hajdučki način, visoko porazi svog susjeda. Nakon primljenog i trećeg zgoditka, Sloga je pogotkom Gajića smanjila vodstvo domaćina na 3-1, a potom je propustila čak 5 uzastopnih šansi da izjednači, pa i promijeni rezultat u svoju korist. Nasuprot Slogi, Bački je hajduk postigao u protunapadima još dva gola i zaslužno porazio Plavance. U trećem kolu Bački hajduk gostuje u Viziću, a Sloga dočekuje momčad Labudnjače iz Vajske, koju će uz pomoć svojih navijača vjerojatno uspjeti pobijediti.

Z.P.

GRADSKA NOGOMETNA LIGA SUBOTICE

Neuspjeh Zrinjskog

VIŠNJEVAC – Nogometaši HAŠK Zrinjskog doživjeli su uvjerljiv poraz na gostovanju kod momčadi Udarnika iz Višnjevca (5-0). Nakon 3. odigrana kola »plavo-bijeli« zauzimaju deveto mjesto na prvenstvenoj tablici Gradske nogometne lige s 3 osvojena boda. U sljedećem kolu, u nedjelju 18. rujna, od 16 sati na domaćem terenu u Ljutovu dočekuju Žednik..

ODBOJKA

ŽOK Spartak – ŽOK Osijek 3:0

SUBOTICA – Prijateljski susret odbojkašica Spartaka i Osijeka, odigran u utorak 13. rujna, završio je uvjerljivom pobjedom domaćih igračica (3-0). Susret je odigran u sklopu priprema za novo prvenstvo koje počinje u listopadu.

MALI NOGOMET

Srijem pobjednik

SUBOTICA – U organizaciji HAŠK »Zrinjski« u subotu 10. rujna održan je prijateljski međunarodni malonogometni turnir na kojemu su sudjelovale četiri momčadi: Srijem, Szeged, Zrinjski i

Srijem

DSHV. Nakon odigranih susreta naslov pobjednika turnira pripao je momčadi Srijema, a potom je usijedilo popularno »treće poluvrijeme« tijekom kojeg je upriličen zajednički ručak i druženje za sve sudionike.

Zrinjski

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš od strane nositelja projekta »BAMA« d.o.o., Subotica, Matije Korvina br. 17 za projekt: »Izgradnja proizvodnog pogona - hale 4.1 i manipulativnog platoa« na katastarskoj čestici br. 33964/1 k.o. Donji grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 16.09.2011. do 26.09.2011. godine, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

BELA TEMUNOVIĆ, PREDSEDNIK HAŠK-A ZRINJSKI IZ SUBOTICE

Mjesto nam je u sredini tablice

Želimo konsolidirati momčad i razvijati se u budućnosti, kaže prvi čovjek kluba

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Hrvatski amaterski športski klub Zrinjski reosnovan je proljetos u Subotici i za samo nekoliko mjeseci od osnivačke skupštine nogometna je sekcija, nakon nekoliko prijateljskih pokaznih susreta, započela službeno natjecanje u Gradskoj ligi Subotice. Kako živi najmlađi subotički i prvi nogometni klub s hrvatskim predznakom danas na ovim prostorima, pojašnjava nam predsjednik **Bela Temunović**.

»NK Zrinjski je reosnovan 6. svibnja 2011. godine s ciljem obnavljanja tradicije istoimenog nogometnog kluba koji se službeno natjecao još davne 1932. godine. U realizaciji ove ideje bilo je dosta poteškoća, ali je inicijalni odbor uz pomoć prijatelja kluba uspio ostvariti nakanu i danas se NK Zrinjski natječe u Gradskoj nogometnoj ligi Subotice«, ističe **Bela Temunović**.

ZRINJSKI

»Na osnivačkoj skupštini kluba bilo je pedesetak njegovih današnjih članova, a natjecateljsko-igrački pogon okuplja oko trideset registriranih nogometaša koji će u majicama Zrinjskog nastupati u ovoj ligaškoj sezoni. Zbog specifičnosti aktualne preregistracije sportskih klubova,

koji više nisu pod nadležnošću Ministarstva sporta nego se njihov upis obavlja u privredne registre, prijave za novi upis će biti moguće tek nakon 20. rujna, pa ćemo tek onda moći službeno registrirati naš klub. Zbog ovakvih okolnosti, Gradska nogometna liga Subotice izašla nam je u susret i možemo se natjecati«, objašnjava predsjednik.

NOGOMETNE AKTIVNOSTI

Od reosnutka, NK Zrinjski iz Subotice odigrao je nekoliko prijateljskih i nekoliko službenih prvenstvenih i kup susreta.

»Prvi prvenstveni susret Gradske nogometne lige Subotice odigrali smo u Aleksandrovu protiv momčadi Lokomotive i izgubili 3-0, a visok poraz plod je treme i neiskustva većine naših igrača. Drugi susret smo odigrali na domaćem terenu baš protiv Ljutova, s kojim dijelimo

Plavo-bijeli

NK Zrinjski svoje susrete igra u majicama plavo-bijele boje koje su bile boja i nekadašnjeg kluba, koji je pod istim imenom u Subotici postojao prije Drugog svjetskog rata.

igralište, ali 'ljutovački derbi' nije, nažalost, lijepo završio jer je susret prekinut pri rezultatu 2-2 kada je jedan nogometaš Ljutova udario suca. Ovaj susret će biti registriran par forfe 3-0 u našu korist, što su ujedno i prvi bodovi koje je NK Zrinjski osvojio u svojoj novoj povijesti. Prvu momčad vodi trener **Petar Rudinski**, njegov pomoćnik je **Petar Horvacki**, a želja nam je konsolidirati momčad i u prvoj prvenstvenoj sezoni osigurati mjesto u sredini tablice«, dodaje **Temunović**.

PROBLEM TERENA

Jedan od glavnih uvjeta za registriranje nogometnog kluba i mogućnost nastupanja u službenim natjecanjima je teren na kojemu će biti igrani domaći susreti. S obzirom da NK Zrinjski nema svoje igralište, uprava je bila prisiljena pronaći zamjensko rješenje.

»Nažalost, i pokraj velikih napora nismo uspjeli osigurati nogometni teren na užem teritoriju grada Subotice, pa smo bili prisiljeni, zahvaljujući ljubaznosti NK Ljutova, prijaviti njihov teren kao naš službeni, domaći teren. Naravno, to povlači dodatne troškove odlaska na treninge i utakmice, ali što da se

radi. Nastavit ćemo i dalje potragu za bližim igralištem u gradu koje bismo u budućnosti mogli koristiti.«

POZIV

Na »svom« travnjaku u Ljutovu NK Zrinjski će igrati domaće susrete u terminu nedjeljnog poslijepodneva, a početak prvenstvenih susreta ovisit će o dužini dana koji je u jesenskom razdoblju sve kraći.

»Pozivam naše navijače i sve one koji bi to željeli postati da svake druge nedjelje dođu u Ljutovo i bodre nas u našoj debitantskoj sezoni«, kaže **Bela Temunović**.

Pomladak

»Planiram u skorijoj budućnosti organizirati i rad s mlađim selekcijama, ali sve je to još pod znakom pitanja dok ne pronađemo adekvatno igralište koje bismo mogli koristiti za naše potrebe«, kaže predsjednik kluba **Bela Temunović**.

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

POGLED S TRIBINA

Zagreb

Pet minuta prije osam sati navečer 13. rujna (utorak) cijeli sportski svijet je bio fokusiran na stazu broj četiri atletskog stadiona Mladosti u Zagrebu. »Hanžekovićev memorijal« imao je čast i privilegij da u »njegovoj« utrki na 100m trči najbrži čovjek u povijesti planeta Zemlje. Jamajčanin Usain Bolt propustio je vele miting u Zurichu, ali je došao u Zagreb i prvu utrku nakon diskvalifikacije na SP u Južnoj Koreji istrčao u Hrvatskoj. Rođeni show man koji plijeni svojom relaksiranošću, prije, ponekad i u tijeku, i konačno nakon utrke u kojoj se poigrava s nestvarnim vremenima, pošteno je obavio posao zbog kojeg je stigao u Zagreb. Iako je malo zakasnio na startu, u središnjici utrke je sve nadoknađio i postavio novi rekord mitinga (9,85), ispisavši novu povijest napoznatijeg hrvatskog atletskog mitinga koji je, osim njega, ugostio i veliki duel dvije

najbolje skakačice u vis (Vlašić i Čičerova) u kojoj je opet za skok manje bila bolja Ruskinja.

Sutradan, 14. rujna (srijeda), Zagreb je ponovno u centru svjetske pozornosti, jer je u 1. kolu nove sezone Lige prvaka na Maksimiru bio (tekst pisan u srijedu) najtrofejniji nogometni klub svih vremena, slavni Real iz Madrida. U samo dva dana, najjači svjetski atletičar i jedan od najjačih nogometnih klubova boravili su i svoje sportsko umijeće predstavili zagrebačkoj publici. To se ne događa baš tako često. A Hrvatska i njen glavni grad zavrijedili su velike sportske predstave, jer i u prošlosti su sportske veličine gostovale na njegovim stadionima, dvoranama, stazama i ostalim sportskim borilištima. Nadamo se da će ih u budućnosti biti još više. Na zadovoljstvo svih ljubitelja sporta.

D. P.

NOGOMET

Remi na Poljudu

Iako su već u dvadesetoj minuti prvoga dijela ostali s igračem manje nogometaši Hajduka uspjeli su odoljeti lideru Dinamu (1-1) i ostati neporaženi u velikom hrvatskom derbiju. Gol koji je postigao kapetan Hajduka Srđan Andrić je prvi gol koji je Dinamo primio u novoj sezoni 1. HNL.

Ostali rezultati 7. kola: Zadar – Rijeka 4:4, Karlovac – Inter 0:1, Lučko – Cibalia 0:1, Šibenik – Istra 1961 0:0, Osijek – Slaven 2:0, Varaždin – Split 1:2

Tablica: Dinamo 19, Hajduk, Osijek 14, Slaven, Inter 13, Split,

Rijeka, Zagreb 12, Lokomotiva 11, Zadar 9, Istra 1961 8, Cibalia 7, Šibenik 5, Karlovac 4, Lučko 1, Varaždin 1

TENIS

Južna Afrika – Hrvatska

Od petka do nedjelje (16.-18. rujna) tenisači Hrvatske pokušat će u Potchefstroomu izboriti pobjedu protiv domaćina Južne Afrike u kvalifikacijskom susretu za popunu Svjetske skupine Davisova kupa. Marin Čilić i Ivan Dodig predvodit će momčad izbornika Gorana Prpića, a svoju priliku, ukoliko bude zatrebalo, čekaju Antonio Veić i Nikola Mektić. U sastavu domaće momčadi nalaze se: njihov najbolji tenisač Kevin Anderson (34. igrač svijeta), Rik de Voest (124.), Izak van der Merwe (129.) te Raven Klaasen (254.). Prvi susret singla na programu je u petak, 16. rujna, u 10 sati po srednjeeuropskom vremenu.

HOKEJ

Nova sezona EBEL lige

Hokejaši zagrebačkog Medveščaka startali su pobjedom protiv češke momčadi Znojmo (4-3) u novoj sezoni regionalne hokejaške EBEL lige. Pobjeda je izborena tek nakon raspucavanja, nakon što je susret u regularnom dijelu završio neodlučeno (3-3). U drugom kolu Zagrepčani su poraženi na gostovanju kod Liwest Black Wingsa (3-2) i trenutačno zauzimaju 5. poziciju s 2 osvojena boda.

ATLETIKA

Vlašić ponovno iza Čičerove

Ponovno je jedan skok viška, ovoga puta preko preskočena 2 m, bio koban za Blanku Vlašić, koja se na koncu morala zadovoljiti samo drugim mjestom na Hanžekovićevom memorijalu u Zagrebu. Kao i u Daegu na Svjetskom prvenstvu (Južna Koreja), prvo mjesto s identičnom preskočenom visinom osvojila je Ruskinja Ana Čičerova.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem sijačicu »OLT« Gama 18 redi, rolere (manji 500 din i veći 1000 dinara), kredlike svih uzrasta, špediter, namještaj za čistu sobu, čaršafe za krevete, ponjave, bunjevačka ruha (sukna, sefir, kaputi sa striganom, različite marame (i rojtoš), pregače i slične starine, povoljno. Tel.: 024/ 528-682.

Prodajem zob, traktorske gume (800 x 20 – 2 prednje za Belorusa), vanjske i unutarnje (sve za 1200 dinara), masivnu dvokrilnu drvenu kapiju, ručnu mrvljačicu za kukuruz u stare plugove (4000 po komadu). Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem četverosobnu kuću, visoko prizemlje, s etažnim grijanjem, 5 motika bagrema, bušeni bunar, gradska voda. Tel.: 063/48-96-95

Prodajem kuću od čvrstog materijala s dvorištem, ukupno 629 m², Beogradski put 30. Stambena površina 114 m², podrum 100 m². Tel.: 063 8765 071; 024 520 289.

Prodajem jednosoban stan na Prozivki 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaoonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521-407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mimom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Uveljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem u Subotici kuću 74 m², na odličnoj lokaciji u asfaltiranoj ulici blizu Tesline pijace, dva supermarketa,

dvije autobuske linije, vrtića, škole. Dvorište je 400 m², legalizirano, može kreditom banke. Tel.: 063/8016556

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutoj ulici, preko puta Blaškoveg križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za bruceša, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/538-109.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257

Prodaju se razna bunjevačka ruha, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Izdajem jednosobni namješten stan na Mliječnoj tržnici, na I. katu za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015

Kupujem: plinske boce za kućanstvo, plaćam 1000 dinara i kupujem traktor IMT ili Rakovica tanjuraču, plug IMT 755, plug IMT 1 – brazda, tarup, rotofritezu, motokultivator, krunjač bubnar elevator i ostalo. Telefon 063-8131246.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Palić

Piše: Dražen Prčić

Zasigurno najpoznatije i najotmjenije vojvođansko ljetovalište jest jezero Palić, u istoimenom mjestu udaljenom nekoliko kilometara od Subotice u smjeru granice prema Horgošu. Ovo mjesto, nekadašnje glasovite toplice, koje je u međuvremenu izgubilo i ponovno dobilo taj status, opet vraća svoj stari sjaj i postaje nezaobilazno mjesto za brojne putnike i turiste iz države i inozemstva.

JEZERO

Tradicija kupanja na Paliću seže još od sredine 19. stoljeća kada, zahvaljujući ljekovitim svojstvima jezerskog blata, mjesto dobiva status toplica, te bogatiji Subotičani počinju graditi hotele i ljetnikovce, a okolica jezera se uređuje uz parkove i šumske površine. I desetljećima nakon toga generacije kupaca svake su se ljetne sezone kupale u Paliću koji svoju zelenkastu boju duguje brojnim algama.

Unatoč problemima u svezi s čistoćom jezerske vode, koja je svake godine upitna za kupanje, i danas armija kupaca i ljubitelja Palićkog jezera za to ne mari i tijekom ljetnih mjeseci regularne sezone kupanja redovito puni plažu koja se nalazi na tzv. Muškom štrandu. U biti, sezona kupanja svake se godine, zahvaljujući nekolicini entuzijasta, obično otvara već 1. svibnja, kada se najhrabriji usuđuju na prvi ulazak u jezero za koje se smatra da potječe od nekadašnjeg Panonskog mora.

Na ovom dijelu jezera, uređenom za tzv. masovni turizam, nalazi se glavna plaža koja nudi i mogućnost sportskih aktivnosti na terenima za beach volley. S druge strane, bliže gradu, do ove godine (kada je zbog radova na potpunoj rekonstrukciji objekt zatvoren za uporabu) mnogi Subotičani, Palićani i mještani okolnih mjesta uživali su »ljetujući« na daskama Ženskog štranda, negdašnjeg mondenskog kupališta koje je pružalo puni komfor »ladanja«

uz jezero. U današnje krizno vrijeme, kada je odlazak na obale Jadrana ili nekog drugog mora sve teži, velika većina ljudi se odlučuje barem nekoliko ljetnih toplih dana provesti na Paliću.

DODATNI SADRŽAJI

Osim mogućnosti kupanja koje se minulih godina zbog zagađenja jezera i upitne ispravnosti vode sve manje upražnjava, dodatni sadržaji koji pružaju mogućnosti odmora na Paliću privlače veliki broj posjetitelja. Zasigurno najljepši i najuređeniji ZOO vrt u državi pravi je mali životinjski rezervat koji tijekom cijele godine privlači stotine tisuća posjetitelja svih

uzrasta, jer palićki ZOO zbilja je otvoren svakoga dana u godini. Sportaši rado biraju Palić za dodatne sportske pripreme, a najstariji teniski klub na prostorima nekadašnje zajedničke države Jugoslavije utemeljen je još davne 1878. godine. Napose, još 1880. godine upravo su na Paliću, zahvaljujući velikom sportskom entuzijastu *Mihályu Vermesu*, održane prve sportske igre u nekoliko sportova. Za ljubitelje lagane šetnje ili ugodne vožnje biciklom staze uz jezero pravi su užitek aktivnog boravka na svježem zraku kombinacije stoljetne šume i izvorne vojvođanske ravnice. A nakon sportsko-rekreacijskih aktivnosti energija se može povratiti u nekom od brojnih ugostiteljskih objekata uz samo jezero, ili pak na obližnjim salašima koji odnedavno nude kvalitetan smještaj uz bogatu domaću kuhinju.

Poštovani čitatelji, kalendariskim završetkom ljeta završava i naša rubrika »Vojvođanska ljetovališta«. Nadamo se da ste upoznali ljepote vojvođanskih mjesta koja se nalaze uz neku rijeku ili jezero i pogodnosti koje ona nude, a ukoliko ste zahvaljujući našoj rubrici po prvi puta posjetili neko od njih, doista nam je drago.

MOJ KUĆNI LJUBIMAC:

Dambo i Čokolada

Dvorište Marije i Veljka Bačića u Sonti oduvijek je puno svih mogućih domaćih životinja kojih se čovjek može sjetiti. Posljednjih nekoliko godina među njima dominiraju sve vrste peradi, a ove sezone među ostalima se ponosno šepire dvojica mladih purana, koje su domaćini nazvali Dambo i Čokolada.

»Ranije smo uzgajali toвне purice, no, posljednjih godina eksperimentiramo s domaćim sortama. Ova dvojica ljepotana upravo su produkt kojega smo dobili križanjem naše domaće, autohtone purice s puranom dovezenim iz Slavonije«, kaže Marija Bačić mazeći svoje mezimce. Purani se šepire, na zvižduke se i oglašavaju svojim prodornim pjevom. Kožne izrasline koje im vise preko kljunova od mutnjikavo crvenih, s mutnjikavo plavim nijansama postaju im jarko crvene i jarko plave, pjesma sve glasija.

»Dambo i Čokolada slučajno su dobili imena po boji perja. Izleženi su prošle godine, pa, iako su im i majka i otac crni, malo su se izmetnuli, pa je Dambo sivkast poput, kako u šali kažemo, slona, a Čokolada je smeđkast. U dvorištu kuće Veljkove majke sada već imamo i njihovo potomstvo, svi redom su crni«, priča Marija.

Domaći puran Meleagris gallopavo domestica velika je ptica iz reda kokoši (lat. Galliformes). Podrijetlo vuče iz Sjeverne Amerike, gdje su ga Indijanci pripitomili još prije dolaska Europljana, a na Stari kontinent prenijeli su ga Španjolci. Puran obično ima crno perje s bijelim šarama, iako su uzgojeni i primjerci bijele boje. Mužjak je veći od ženke i za njega je karakteristično »šepirenje«, odnosno širenje repa i krila poput lepeze. Glava mu je crvene boje, s plavim nijansama, gola i bez perja. Krupno tijelo upućuje na pticu koja se zadržava pretežito na tlu, a u bijegu češće trči nego što leti. Odomaćena vrsta divljeg purana gallopavo danas je rasprostranjena širom svijeta. Idealno stanište su im šume s prostranim proplancima ili rubovi šuma. Purani trebaju gust šumski podrast za skrivanje i gniježđenje, stabla za spavanje i travnate površine za potragu za hranom. Hrani se kukcima, biljkama i sjemenkama, a svu svoju hranu nalazi čeprkajući po zemlji.

Purica je najkrupnija domaća ptica, poznata po vrlo kvalitetnom mesu, bogatom proteinima vrlo povoljnog aminokiselinskog sastava, niske sadržine masti i značajnoj sadržini vitamina B kompleksa. Ove odlike svrstavaju pureće meso u namirnice vrlo pogodne za dijetalnu ishranu. U velikom broju zemalja puretina je obvezatna delicija na blagdanskim trpezama, osobito u vrijeme Božića. U našim krajevima uporaba purećeg mesa u ishrani nalazi svoje mjesto u sve većem broju obitelji. Kako su im prostrana dvorišta idealna staništa, danas se u seoskim sredinama uzgajaju u velikom broju domaćinstava. Purice nisu pretjerano zahtjevne za uzgoj, jedino ne podnose zatvorene prostore.

»Dambo i Čokolada su zadovoljni svojim životom u našem prostranom dvorištu. Glede ishrane dosta su skromnih prohtjeva, za razliku od tovnih purana, koje smo ranije uzgajali, jedu hranu koju jedu i kokoši, jedino su veći ljubitelji paše od njih. Trave se nađe uvijek, pa imam dojam da su prezadovoljni. Njihovo meso rabimo za vlastitu ishranu, njime uspješno zamjenjujemo veliki postotak svinjetine, koja je kudikamo masnija«, kaže za kraj Marija Bačić.

Ivan Andrašić

16. rujna 2011.

U NEKOLIKO REDAKA

Jesen

Kalendarski, sljedećeg nam tjedna stiže jesen. Ali toplo vrijeme koje i dalje nagovještavaju metereolozi više sliči ljetu nego znatno hladnijem godišnjem dobu. Neka tako i ostane, a poslije neka zima bude blaga poput jeseni. Samo nek onda proljeće ne bude poput zime. Jer kako je mnogo toga naopako, tko zna što sve može biti...

FOTO KUTAK

Bogata jesen!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Franjo Poljak

Kada je i gdje rođen hrvatski gospodarski stručnjak Franjo Poljak?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

Kojem je pokretu pripadao tijekom studija u Pragu?

U kojem je hrvatskom listu djelovao kao osnivač i urednik?

Koje je odgovorne dužnosti obnašao u Hrvatskoj?

Gdje je umro Franjo Poljak?

Roden je 12. rujna 1877. godine u Draganiću. Gimnazija u Karlovcu, studij prava u Zagrebu, Pragu i Beču. Realistična. »Hrvatska misao«. Glavni tajnik Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva, ravnatelj Središnje privredne i zadružne banke u Zagrebu. U Zagrebu 1939. godine.

VICEVI

Piše sin student pismo svom škrtom ocu:

- Tata, ostao sam bez novca za stanarinu, gazda me izbacuje na ulicu.

Otac odgovara:

- Sine pazi se automobila!

Došao čovjek kod škrtog susjeda i vidi kako ovaj skida tapete.

- Susjede, mijenjaš tapete?

- Ne, selim se - odgovori mu škrtac.

Traži gost od škrtog prijatelja čašu vina.

- Ne mogu ti dati, u boci je i moje i djedovo vino.

- Pa daj mi od tvog vina - uporan je gost.

- Ne mogu, moje je dolje.

- Onda mi daj slamku da popijem malo od tvog vina.

- Ne mogu ni to, djed ne da preko njegovog!

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u
gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

VIKEND AKCIJA 16.9.-19.9.2011.

Krumpir 1kg

~~26.90din~~
19.90din

Paprika crvena 1kg

~~45.90din~~
29.90din

Sladoled Twice
vanilija-čokolada 1L

~~200.00din~~
169.90din

Sok Vrnjci 2L :
cola, naranča

1 litra 24,95 din

~~57.90din~~
49.90din

Sardina iz Atlantika 250g

1 kg 419,60 din

~~109.90din~~
104.90din

Začin 1 kg + 100g GRATIS

~~178.90din~~
154.90din

Marmelada miješana 1000g +
20% GRATIS

~~183.90din~~
166.50din

Tečni deterdžent za rublje Persil
Gold Brilliance, Color Brilliance
1.5L + 0.75 L GRATIS

-41%

~~659.90din~~
389.90din

Kuhinjska pregača

~~179.90din~~
159.90din

POPIS STANOVNIŠTVA U SRBIJI
1.-15. LISTOPADA 2011.

Stjepan Babić

HR IZJASNI SE!
ABRO!

NA POPIŠU STANOVNIŠTVA
REĆI ĆU TKO SAM!

HRVAT(ICA) PO NACIONALNOSTI,
HRVATSKI JE MATERINSKI JEZIK,
KATOLIK PO VJEROISPOVIJESTI.

IMA NAS VIŠE OD **70.000**

